

Jisas Kraiské Luk viyaatakan kundi Taale ani kundi ma vé

Jisas Kraiské Luk viyaatakan nyéngaamba anga vénangwa. Jisas dé Israelsat, nak gaayé du dakwat waak Satanna taambamba kéraakwa du wa. Jisas déku jémbaa baasnyé ye yaké yandékwa sapak du dakwat anga wandén, “Gotna Yaamambi wa wunat wakwa Gotna yéku kundi gandédu gandéndakwat kwayéwuténngé.” Naandén. (4:18 ma vé.) Késpulak nakpulak vakmi du dakwaké yaandéka yaatakwa wani du dakwaké Jisas sémbérra yate det yékun yandén. Wanngé Luk asapéri kundi wa saapéndékwa.

Jisas yéku yapaté yandéka de déku du dakwa déké mawulé yate dusék takwasék yandarén. Maria dé kéraalén sapak du dakwa mawulé tawulé yandarén. (1:42-48, 2:10 ma vé.) Jisas Gotna gaayét waaréndén sapak mawulé tawulé yate asa dusék takwasék wa yandarén. (24:52 ma vé.)

Ani muséké Luk dé nakurak male wa saapéndékwa. Nak nyéngaamba yamba kwaae wa. Maria Jisas kéraalén sapak du dakwa ras yéku yapaté yandarén. Jisas Samaria duké, yaange yén nyaanngé, lambiyakén muséké waak gwaaménja kundi kwayéndén. Jisas takis kéraaran du Sakiusale kundi bulndén. Luk male wa wanngé saapéndékwa.

Gorale kundi bulte dat waatakunangwa yapatéké, Gotna Yaamambina jémbaaké, Got du dakwa yan kapéremusé yasnyéputindékwa yapatéké, dakwasé yan yapatéké waak Luk némaamba kundi wa saapéndékwa.

Luk nyéngaa nak waak viyaandén. Wani nak nyéngaaké anga wanangwa, “Jisasna kundi kure yén dunyansé yan jémbaa. Wani dunyanséké anga wandakwa: Aposel.” Naanangwa. Wani nyéngaamba Jisas Gotna gaayét waaréndéka déku dunyansé yan muséké wa Luk saapéndékwa.

Tiofilus Jisaské vékuséknéndéngé Luk ani kundi viyaatakandén

¹⁻³ Néma du Tiofilus, ménéké ani kundi viyaatakawutékwá. Méné anga vékusék-ménéngwa. Du ras nanale yaréte nakpula apanjémba wa yandarén. Yandaka nak du wani jémbaa baasnyé ye yandaka vétake wani jémbaa yapékandaka véte wani jémbaaké nanat kundi tiyaandarén. Wunga vékusékte anga waak wa vékusék-ménéngwa. Késépéri du wani jémbaaké saapéte nyéngaamba kundi viyaatakaké mawulé yandarén. Yate de nanat taale wan duna kundi pulak kundi viyaatakandarén. Wunga wa vékusék-ménéngwa. De wunga yandarén pulak, wuné waak wani muké viyaaké mawulé yawutékwá. Méné kurkale vékusékménéngé wuné yékunmba viyaataka-kawutékwá. Késépéri apu wani muséké kurkale vékuséknéngé watake det waatakuwutén. Waatakwe bulaa vékusékte

kurkale vékulakate yékunmba viyaataka-kawutékwa.

⁴ Viyaa-takawutu méné kurkale vékusék-ngaménéngwa. Wani muséké ménat wakwasnyéendarén kundi wan papukundi yamba wa. Wan yéku kundi wa. Yi wan wanana wa.

Jon yaaké yakwanngé Gotna kundi kure gaayakwa du wandén

⁵ Herot Juidiana néma du téndén sapak Gotna gaamba jémbaa yakwa du nak téndén. Déku yé Sekaraia. Dé Abiyana kémba wa téndén. Déku taakwa léku yé Elisabet lé Aronna kémba télén.

⁶ Talimba Aron Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanséna néma du wa téndén. Te kiyaandéka déku gwaal, waaranga, maandéka, bakamu, bakamu, de waak Gotna gaamba jémbaa yakwa du tékésndarén. Bét Néman Du Gotna ménimba yéku musé yakwa du taakwa wa yarémbéréén. Bét déku apakundi kurkasale vékulakate wandékwa pulak yate bét kapérandi musé yamba yambérékwe.

⁷ Lé nyaan yamba kéraalékwe wa. Yaléka bét kapmang yarémbéréén. Nyaan yamba wa. Bét aanyapa yan wa.

⁸ Nak nyaan Sekaraia béré Gotna gaamba jémbaa yakwa duna jémbaa yandarén.

⁹ Yate Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyan yan pulak yate deku jémbaaké kundi bulte wandarén, Sekaraia Néman Du Gotna gaamba wulaae yéku yaama yakwa musé tundu yaasnyé waaréndénge.

¹⁰ Wandaka wulaandéka yéku yaama yakwa yaasnyé yaalakwa nyaa de akwi du dakwa kaapamba jaawuwe téte Gorét waandarén.

¹¹ Waandaka Sekaraia awulamba téte véndén Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du nak yéku yaama yaalakwa yaasnyé tékwa jaambéna yékutuwa sakumba téndéka.

¹² Vétake vat naae asa wup yandén.

¹³ Yandéka Gotna kundi kure gaayakwa du dat anga wandén, “Sekaraia, wup yambak. Got ména kundi wa vékundén. Vékutake wa wandén, ména taakwa Elisabet dunyanngu nyaan kéraalénngé. Kéraalu méné déku yé Jon waakaménéngwa.

¹⁴ Ména taakwa wani nyaan kéraalu méné késépéri du dakwale guné mawulé tawulé yate dusék takwasék yakangunéngwa.

¹⁵ Wani nyaan aasana biyaamba wayéka randu Gotna Yaamambi déku mawulémba wulaae rakandékwa. Dé wain kulak waangété gu waak katik kaké dé.

¹⁶ Dé Gotna ménimba néma du wa tékandékwa. Téndu guné déké mawulé tawulé yate dusék takwasék yakangunéngwa. Dé wandu talimba Gorét kuk kwayén késépéri Israelsé deku Néman Du Gotna kundi nakapuk vékukandakwa.

¹⁷ Dé Gotna yémba kundi kwayétan du Elaija téte apamama yan pulak, dé téte wunga apamama yakandékwa. Yate dé wandu aapambéré deku nyambaléké mawulé tawulé yandaru Gotna kundiké kuk kwayékwa du nak mawulé vékute Gotna kundi vékukwa du dakwa yakwa pulak mawulé tawulé yakandakwa. Dé taale yéte wandu du dakwa yékunmba

vékulakate Néman Du yaaké yandékwanngé kaavérékandakwa.” Naandén Gotna kundi kure gaayakwa du.

¹⁸ Wunga wandéka Sekaraia dat wandén, “Aané taakwale aanyapa yaténmba yénga pulak ye wani kundiké waké wuté, Yi wan wanana wa?”

¹⁹ Naandéka dé Gotna kundi kure gaayakwa du wa wan, “Wuné Gotna kundi kure gaayakwa duna néma du nak anana. Wuna yé Gabriel. Wuné Gotna ménimba téwutékwa. Téwutéka Got wunat wandéka wa déku kundi kure gaayawutén. Dé wandéka wuné yéku kundi ménat waké watake gaayawutén.

²⁰ Bulaa ma véku. Méné wuna kundi yamba vékuménéngwe wa. Bulaa méné kundi bulkapuk yarékaménéngwa. Yaréménu wawutén akwi musé yaakandékwa. Yaandu wani nyaa wuna kundi sékérékndu méné nakapuk kundi bulkaménéngwa.” Wunga watake yéndén.

²¹ Sekaraia Gotna kundi bulndakwa gaat wu-laae bari yaalakapuk yandéka du dakwa kaapamba téte déké kaavététe vékulaka vékulaka naandarén.

²² Yandaka dé kukmba kaapat yaale dele kundi bulké yapatindén. Yandéka wa véséknadarén. Dé Gotna gaamba yéngan pulak ye nak pulak mu nak véndén wa. Wunga véséknataka kundi bulké yapatiye dé kundi bulké yate déku taambat male yandén.

²³ Dé nyaa ras yare déku jémbaa yasékéyaktake déku gaayét waambule yéndén.

24 Ye yaréndéka kukmba déku taakwa Elisabet nyaan ralén.

25 Rate baapmu taambak léku gaamba ralén. Rate walén, “Talimba wuné nyaan kéraakapuk kwawitakwa kwaawutéka du dakwa wunat wasélékndarén. Yandaka wuné wup nékéti yawutén. Bulaa Néman Du Got wunéké mawulé sémbéraa yate wa wunat yékun yandén.” Naalén Elisabet.

Gotna kundi kure gaayakwa du Mariat wandén

26 Elisabet nyaan raléka baapmu taambak kaayék nakurak (6) yandéka Got wandéka déku kundi kure gaayakwa du nak déku yé Gabriel Nasarerét gaayandén. Nasaret Galilimba wa téndékwa.

27 Wani nyaa taakwa nak léku yé Maria wamba yarélén. Talimba lé duwale yamba kwaalékwe wa. Talimba léku aapa aasa Josepna kémale wa kundi gindarén, lé kukmba Josepké yélénggé. Josep talimba tan néma du Devitna kémba wa téndén.

28 Got wandéka Gabriel gaaye Mariat wandén, “Nyéné yaro? Néman Du Got nyénéké mawulé sémbéraa yate nyénale randékwa.”

29 Wunga wandéka wani kundi vékute wani kundiké vékusénggapuk ye wup yate vékulaka vékulaka naalén.

30 Yaléka lat wandén, “Maria, wup yamarék. Got nyénéké mawulé tawulé yandékwa. Yate nyénat yékun yandékwa.

31 Ma véku. Nyéné nyaan re du nyanngu nyaan nak kéraae déku yé Jisas waakanyénéngwa.

32 Dé néma du wa tékandékwa. Apa tapa yapékakwa du Got dat wakandékwa, ‘Méné wuna nyaan wa.’

Wunga watake Néman Du Got wandu déku gwaal waaranga maandéka bakamu bakamu De- vit néma du téte Judaséké véténdén pulak, wa dé néma du téte deké vékandékwa.

33 Dé néma du apapu apapu tékandékwa Israel du dakwaké.

Téte deké kurkale vésék naakandékwa apapu apapu.”

Naandén Gabriel.

34 Wandéka Maria dat walén, “Yénga pulak nyaan raké wuté, du kumbikapuk yawuténmba?”

35 Naaléka wandén,
 “Gotna Yaamambi nyénéké gaayakandékwa.
 Gaayandu Got nyénat mayé apa kwayékandékwa.
 Kwayéndu nyaan re kéraakanyénéngwa.
 Kéraanyénu wani nyaanngé wakandakwa, ‘Dé wan yéku nyaan wa. Wan Gotna nyaan wa.’
 Wunga wakandakwa.

36-37 “Ani kundi waak ma véku. Got akwi musé yaké apa yandékwa. Nyéna kémna taakwa nak Elisabetké wandarén, ‘Wan nyaan kéraakapuk yakwa taakwa.’ Wunga wandaka aanyapa yaléka Got wandéka nyaan ralékwa. Baapmu taambak kaayék nakurak (6) wakwa lé nyaan raléka.”

38 Wunga wandéka Maria wa wan, “Wa vékuwutén. Wuné Néman Du Gotna jémbaa yakwa taakwa a. Wunat waménéngwa pulak Néman Du yakandékwa. Wan yékun wa.” Wunga waléka wani du Gotna gaayét waambule yéndén.

Maria Elisabet véké yélén

39 Maria yaré yaré naae musé asé kéraae Judana némbumba tékwa gaayé nakét bari yélén.

40 Ye Sekaraiana gaat wulaae Elisaberale kundi bullén.

41 Bulléka Elisabet Mariana kundi vékuléka léku biyaamba ran nyaan génén. Géndéka Gotna Yaamambi Elisabetna mawulémba wulaae ran.

42 Wulaae randéka lé némaanmba waate walén, “Got nyénat wa yékun yandén. Yi wan wanana wa. Nyénat yékun yandén musé nak taakwat yékun yandén musat wa taalékéran. Got nyéna biyaamba rakwa nyaanét waak wa yékun yandén.

43 Nyéné wuna Néman Duna aasa wa ranyénéngwa. Nyéné wunéké yaanyénén wan yékun wa.

44 Nyéné yaae wunale kundi bulnyénéngwa wuné nyéna kundi vékuwutéka wuna biyaamba rakwa nyaan dusék yate géndéka vékuwutén.

45 Nyéné Néman Du Gotna kundi yékunmba wa vékute wanyénén, ‘Wandén pulak yakandékwa. Yi wan wanana wa.’ Wunga watake nyéné mawulé tawulé yate yékunmba rakanyénéngwa.” Naalén Elisabet.

Mariana Gwaaré

46 Maria wani kundi vékutake gwaaré anga waalén:

47 Wuné mawulé tawulé yate Néman Duna yé kavérék-wutékwa.

Got wunat yékun yate wuné déku taambamba wa taakandén.

Taakandéka wuné déké mawulé tawulé yawutékwa.

48-49 Wuné néma taakwa yamba yé wa.

Wuné baka taakwa rate déku jémbaa yakwa taakwa wa rawutékwa.

Rawutéka dé yéku musé yapékarékwa du rate wunéké wa vékulakandén.

Vékulakate dé apa tapa yakwa du rate wunat néma musé wa yandén.

Yandénngé bulaa, sérémaa waak, akwi du dakwa wakandakwa, 'Got Mariat wa yékun yandén. Yi wan wanana wa.'

50 Gotna kundi yékunmba vékukwa du dakwaké Got mawulé sémbéaraa yandékwa.

Bulaa, sérémaa waak, wunga pulak yakwa du dakwaké mawulé sémbéaraa yakandékwa.

51 Got apamama yate késépéri apanjémba yandékwa.

Dé wandéka deku sépé deku musé aséké vékulakate deku yémba kavérékngwa du dakwa yaange yéndakwa.

52 Dé wandéka nak ge nak gamba tan néma du baka du téndakwa.

Wandéka baka du dakwa néma du dakwa téndakwa.

53 Musé asé kure yarékapuk yakwa du dakwat yéku musé kwayéndékwa.

Asapéri musé asé kure yaran du dakwat wandéka musé asé kapuk ye baka yéndakwa.

54-55 Talimba Got Abrahamét, nana nak gwaal waaranga maandéka bakamat waak anga wandén, 'Guné Israel du dakwa, gunéké mawulé sémbéaraa yate bulaa, sérémaa waak, gunat yékun yakawutékwa.' Wunga watake wani kundiké vékulakate déké

jémbaa yakwa Israel du dakwat apapu apapu yékun yandékwa.

⁵⁶ Maria wani gwaaré wunga waatake Elisaberale yarélén. Baapmu kupuk yare léku gaayét waambule yélén.

Elisabet Jon kéraalén

⁵⁷ Kukmba Elisabet nyaan kéraala sapak yaandéka nyaan dunyanngu kéraalén.

⁵⁸ Kéraaléka Elisabetna kém léku gaayé du dakwa waak vékute lale mawulé tawulé yate dusék takwasék yandarén. Yate wandarén, “Néman Du Got Elisaberét yéku musé wa yandén.” Naandarén.

⁵⁹ Nyaa taambak kaayék vétik (7) yéndéka kaayék kupuk yambanmba du dakwa yaae jaawundarén, déku kém du, ‘Gotna du’ naate, wani nyaanna sépé sékumuké. Jaawundaka déku sépé sékwe wani nyaanna yé Sekaraia waaké mawulé yandarén. Sekaraia déku aapana yé wa.

⁶⁰ Yandaka déku aasa lékét walén, “Yamba yé wa. Déku yé Jon waakanangwa.” Naalén.

⁶¹ Wunga waléka lat wandarén, “Talimba béna dukémba nak wani yé yamba waandakwe.”

⁶² Wunga watake déku aapa Sekaraiat waatakundarén. Sekaraia wayéka kundi bulkapuk yaréndéka dat taambat yate anga waatakundarén, “Kamu yé waaké nané dat?”

⁶³ Wunga wandaka taambat yate det wandén nyéngaa kwayéndarénngé. Wandéka kwayéndaka nyéngaamba viyaatakandén, “Jon déku yé.” Wunga viyaatakandéka de akwi vékulaka vékulaka naan.

⁶⁴ Yandaka déku kundi bari yékun yandéka Sekaraia nakapuk kundi bulndén. Bulte Gotna yé kavérékndén.

⁶⁵ Yandéka de wani gaayémba rakésén du dakwa asa wup wa yandarén. Yandaka wani muséké saapé yé yaayandarén, Judiana némbumba tékwa akwi gaayémba.

⁶⁶ Yandaka wani kundi vékwan du dakwa vékulaka naandarén. Néman Du Got wani nyaanét mayé apa wa kwayéndén. Wunga vékute vékulaka vékulaka naate wandarén, “Sérémaa wani nyaan némaan ye yénga pulak du téké dé?” Naandarén.

Sekaraiana gwaaré

⁶⁷ Gotna Yaamambi wani nyaanna aapa Serakiana mawulémba wulaae randén. Randéka Gotna kundi anga wandén:

⁶⁸ Nané Israel du dakwa, nana Néman Du Gotna yé kavérék-nganangwa.

Nanat yékun yaké wa gaayandén.

Gaaye dé nanat Satanna taambamba kéraakandékwa.

⁶⁹ Dé wa wandén, apamama yate nanat yékun yana du nanéké yaandénngé.

Gotna jémbaa wani yatan du Devitna kémba wa yaalakandékwa.

⁷⁰⁻⁷¹ Talimba Got wandéka déku yémba kundi kwayétan du ani kundi wandarén, “Nanéké kalik yakwa du nana maama waak nanat viyaandékngé mawulé yandaru Got kéraakandékwa nané déku taambamba.”

72 Got talimba nana gwaal waaranga maandéka bakamat anga wandén, “Wuné gunéké mawulé sémbéraa yakawutékwa.

Yate gunat wuné yékun yakawutékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén.

73-74 Wani kundi Got nana gwaal maandéka waaranga bakamu Abrahamét wa wandén.

Wandén pulak ye dé nanat yékun yate nana maamana taambamba nané kéraakandékwa.

Kéraandu déké nané yéku jémbaa yate déké katik wup yaké nané.

75 Yate nané ani képmaamba yatéte akwi nyaa déku kundi kurkasale vékute yéku musé male yakanangwa.

Yate déku ménimba yékunmba yatékanangwa.

76 Wani kundi watake Sekaraia déku nyaanét anga wandén:

Méné wuna nyaan, sérémaa du dakwa ménéké wakandakwa, “Néman Du Gotna yémba kundi kwayékwa du wa.” Naakandakwa.

Méné taale yéte Néman Duna yaambu kutlaakét yéménu wunga wakandakwa.

77 Méné wunga yate déku du dakwat wakaménéngwa, de yan kapérandi musé yasnyéputiye de kéraae déku taambamba taakaké yandékwanngé.

78-79 Asapéri du dakwa kapérandi musé yate de gannungamba téndakwa.

Te sérémaa lambiyak-ngandakwa.

Nana Néman Du Got nanéké mawulé sémbéraa yate wa wandén, wani wandén du

déku gaayémba re ani kápmaat nanéké
gaayandénggé.

Gaaye nané kéraae yéku yaambumba
taakakandékwa, nané nakurakmawulé
yate Gorale yékunmba rananénggé.

Wunga wandén Sekaraia.

⁸⁰ Kukmba wani nyaan Jon némaan yandéka
déku mawulé yékunmba tén. Dé du yarékapuk
talimba yaréndén. Yaréte Israel du dakwat Gotna
kundi wanda sapakngé kaavéréndén.

2

Maria Jisas kéraalén

¹ Wani kwaaré Romna néma du déku yé
Sisar Ogastus genge gaayéna kápmaamba tékwa
du dakwana néma du téte wandén, déku du
déku kápmaamba tékwa akwi du dakwana yé
viyaawuré-ndarénggé.

² Talimba akwi du dakwana yé yamba
viyaatakandakwe wa. Wani jémbaa taale
baasnyé yandaka Kwirinius dé Romna néma
duké jémbaa yate Siria provinsmba néma du
téndén.

³ Akwi du dakwa deku gwalepanget yéendarén,
deku yé viyaaké.

⁴ Josep Israelna néma du Devitna kémba wa
téndén. Devitna gwalepange Betlehem wa. Betle-
hem Judia distrikmba tékwa. Josep Galili dis-
trikmba tékwa gaayé Nasaret taakatake déku
kémna gwalepange Betlehemét yéndén.

⁵ Bét déku aasa aapa wakandéng-ndarén
taakwale yémbéréen Betlehemét, bérku yé

viyaatakaké. Wani taakwana yé Maria wa. Lé nyaan biyaa ralén.

⁶⁻⁷ Némaamba du dakwa wulaandaka saayénga vékulékn déka bét ye saambake taaléké yapa-timbéren. Bét taalé yamba yé wa. Yandéka lé nyaan kéraaké yépmaa vékwe bulmakau kwaan-dakwa gaat wulaalén. Wulaae léku léwinyan wamba kéraalén. Kéraae laplapét saaplén. Saape bulmakau kakwa mikwamba waambitakaléka kwaandén.

Gotna kundi kure gaayakwa dunyansé sipsipké kaave véran dunyansat kundi kwayéndarén

⁸ Wani gaan du ras nak taalémba deku sip-sipké kaave véréndarén. Wani taalé Betlehem tékwanmba téndékwa.

⁹ Kaave véréndaka Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du nak Gotna gaayémba gaaye téndéka néma yaa pulak kalkal naae yaae det kaaléndén. Kaaléndéka vétake asa wup wa yandarén.

¹⁰ Yandaka Gotna gaayémba gaayakwa du det wandén, “Guné wup yaké yamarékate. Ma véku. Yéku kundi wakawutékwá. Akwi du taakwa ani kundi vékute mawulé tawulé yate dusék tak-wasék yakandakwa.

¹¹ Bulaa taakwa nak nyaan kéraalén wa Devitna gaayémba. Wani kéraalén nyaan guné Satanna taambamba kéraae gunat yékun yaké yakwa du wa. Wani Got wan du Kraís. Wani nana Néman Du.

¹² Bulaa ye vékangunéngwa wani nyaan. Aasa laplapét giye bulmakau kakému kan mikwamba waambitakaléka wa kwaandékwa. Ye wawutéén

pulak vétake vékusék-ngangunéngwa wuna yéku kundiké.” Naandén.

¹³ Wandéka Gotna kundi kure gaayakwa dunyansé rékaamba bari gaaye wani duwale téndarén. Téte gwaaré anga waandarén:

¹⁴ Got anjoré déku gaayémba rate yékun wa yandén.

Déku yé kavérék-nganangwa.

Got mawulé tawulé yandékwa du dakwa yénga yékunmba téndaru ani kékpaamba.

Wunga waandarén.

Sipsipké kaavéran du Jisas véké yéendarén

¹⁵ Wani dunyan wunga gwaaré waatake de yaasékatake waambule waaréndarén Gotna gaayét. Waaréndaka sipsipké kaavéran dunyansé deku kapmang bulte wandarén, “Ma yékwak Betlehemét. Ye Néman Du wan nyaanngé waake vékanangwa.”

¹⁶ Wunga watake bari yéendarén. Ye gaayémba saambake Maria ambét Josep, wani nyaan waak véndarén. Nyaan bulmakau kakému kan mikwamba kwaan.

¹⁷ Nyaan vétake Gotna kundi kure gaayakwa du wani nyaanngé wandén pulak saapéndarén du dakwat.

¹⁸ Wandaka vékute akwi vatvat naate wandarén, “Yéki. Wan yénga pulak musé dé?” Naandarén.

¹⁹ Wunga wandaka Maria sipsipké kaavéran duna kundi vékute léku mawulémba vékulakarélén.

²⁰ Sipsipké kaavéran dunyansé waambule yéte Gotna yé kavérékte déké mawulé tawulé yandarén. Yate wandarén, “Néman Du Got nanat kundi wandéka vékutake nané wani musé akwi wa vénanén.” Naandarén.

Déku yé Jisas waatakandarén

²¹ Nyaa taambak kaayék vétik (7) yéndéka kaayék kupuk yambanmba, “Gotna du” naate wani nyaanna sépé sékunderén. Sékwe déku yé Jisas waandarén. Talimba Maria nyaan rakapuk yalén sapak Gotna kundi kure gaayakwa du wa wani yé lat wandén.

Simeon ambét Ana Jisas vémbéréén Gotna gaamba

²² Maria nyaan kéraae Moses kwayén apakundi wakwa pulak yaké mawulé yalén, léku sépé Gotna ménimba nakapuk yékun yandénngé. Yatake nakurak baapmu pulak yéndéka Josepale Jerusalemét yémbéréén. Néman Du Gorét kwayéké watake Jisas kure yémbéréén Jerusalemét.

²³ Néman Du Gotna apakundi nak anga wandékwa. “Du dakwa kéraandara akwi léwinyan Gorké ma kwayéndarék.” Naandékwa.

²⁴ Néman Du Gotna apakundi nak waak anga wandékwa, “Du taakwa béрку dunyanngu nyaan Gorké kwayéte bét déké nyaamiyo vétik viyaae ma kwayémbérék. Nyaamiyot kwayékapuk ye nyaamiyo pulak apit ma kwayémbérék.” Naandékwa. Maria ambét Josep wani kundi wandékwa pulak wunga yaké watake yémbéréén Jerusalemét.

²⁵ Wani sapak du nak déku yé Simeon dé Jerusalemba yaréndén. Dé yéku yapaté male yate dé Gorale kundi bulkwa du wa yaréndén. Got Israel du dakwat yékun yanda sapakngé wa kaavéréndén. Gotna Yaamambi déku mawulémba wa wulaae ran.

²⁶ Talimba Gotna Yaamambi Simeonét anga wandén, “Méné bari kiyaakapuk ye rate vékaménéngwa Néman Du Got wani wan du Krai.” Wunga wandéka dé wani muséké kaavéréndén.

²⁷ Gotna Yaamambi déku mawulémba wulaae rate wandéka Gotna kundi bulndakwa néma gaat wulaandén. Wulaandéka Jisasna aasa aapa bét Jisas kure wulaambérén, Gotna apakundi wandéka pulak léwinyanét yaké.

²⁸ Kure wulaambéréka Simeon wani nyaan kéraae déku taambamba kure téte, Gotna yé kavérékte anga wandén:

²⁹⁻³⁰ Néman Du, talimba waménén kundi bulaa a sékérékndékwa.

Wa véwutén bulaa nanat yékun ye nané kéraae Gotna taambamba taakaké yakwa du.

Bulaa wuné ména jémbaa yakwa du wunat waménu mawulé tawulé ye kiyaakawutéka.

³¹ Ani duwat wa waménén, dé wani jémbaa yandu akwi taalémba tékwa du dakwa véndaréngé.

³² Gaan yaa vérékte kaalékwa pulak ani nyaan nak gaayé du dakwana mawulémba kaalékandékwa.

Kaaléndu de Gorké yékunmba vékulakakandakwa.

Vékulakate Israel du dakwa deku yé kavérékngandakwa.

³³ Jisasna aasa aapa Simeon wan wani kundiké vékulaka vékulaka naambéren.

³⁴⁻³⁵ Naambéréka Simeon Gorét waatakundén, bérét yékun yandénngé. Waatakutake wani nyaanna aasa Mariat anga wandén:

Ma véku. Got wa wandén, ani du jémbaa yandu némaamba Israelsé dat kuk kwayéndaru, némaamba Israelsé déku kundi vékukandakwa.

Dé Gotna jémbaa yandu némaamba du dakwa dat kuk kwayékandakwa.

Kuk kwayéndaru ras du dakwa kuk kwayén du dakwana mawulé vékusékngandakwa.

Du ras dat kapérandi musé yandaru véte apakangél vékute bérukanyénéngwa.

Naandén Simeon.

³⁶⁻³⁷ Aanyapa taakwa nak léku yé Ana, Gotna kundi bulndakwa néma gaamba ralén. Lé Fanuelna takwanyan wa. Aserna kémba ralén. Lé Gotna yémba kundi kwayékwa taakwa wa yarélén. Talimba du kumbilén. Kumbiye raléka kaa taambak kaayék vétik (7) yéndéka léku du kiyaan. Kiyaandéka kaa késépéri (84) wa kwawitakwa kwaalén. Kwaate Gotna kundi bulndakwa gaamba yarélén. Yaréte wani gaa yamba yaasékalékwe. Wunga yate gaan nyaa Gorale kundi bullén. Nakurak apu nakurak apu wa kakémuké yaakére Gorale kundi bullén.

³⁸ Simeon kundi wasékéyakndéka Josep ambét Maria wayéka wunga témbéréka lé yaae wani nyaanét véte Gotna yé kavéréklén. Kavérékte Jerusalemmba tan du dakwat walén, wani nyaanngé. Talimba Got wa wandén, du nak yaae de kéraae déku taambamba taakandénngé. Talimba wandén kundi sékérekndénngé Ana wani sapakngé kaavérékwa du dakwat walén.

De Nasarerét waambule yéendarén

³⁹ Néman Du Gotna apakundi wandékwa pulak yasékéyaktake Jisasna aasa aapa dé Nasarerét nakapuk waambule kure yémbéren. Nasaret Galili distrikmba tékwa.

⁴⁰ Wani nyaan wa némaan ye mayé apa kéraandén. Yandéka déku mawulé yékun yandéka késépéri musé aséké vékutépak naandén. Got déké kurkale véte dat yékun yandén.

Jisas naléwuré biyaku du téte Gotna kundi bulndakwa néma gaamba randén

⁴¹ Akwi kaa Jisasna aasa aapa Jerusalemét yémbéren Pasova waandakwa sapakna kakému kaké.

⁴² Jisasna kaa tambavétik maanmba kaayék vétik (12) yandéka bét dé kéraae kure sékét yéendarén, akwi kaa yambéren pulak.

⁴³ Kukmba Pasova waandakwa sapakna kakému kandarén nyaa késndéka de deku gaayét yéndakwa yaambumba waambule yén. Yéndaka Jisas Jerusalemmba yarépékandén. Yaréndéka déku aasa aapa yamba vékumbérékwe.

⁴⁴ Bét bérku mawuléké anga wambéren, “Jisas aana kémale wa yéndékwa.” Wunga watake

bét nyaa nakurak yaambumba yémbérén. Ye garambu yaap rate yaambumba yén bérku kém bérku du dakwat waatakumbérén déké.

⁴⁵ Waatakutake dé vékapuk ye déké waakmbérén. Waake waake waakpatimberén. Waakpatiye Jerusalemét waambule yémbérén, déké waake véké.

⁴⁶ Ye nyaa kupuk déké waakmbérén. Waake kukmba vémbérén dé Gotna kundi bulndakwa néma gaamba randéka. Dé nak duwat Gotna kundiké yakwasnyékwa néma dunyansale rate deku kundi vékute det késpulak nakpulak muséké waatakundén.

⁴⁷ Yate deku kundi vékusék naate sékmba sékmba we kaatandéka déku kundi vékuran dunyan vatvat naate vékulaka vékulaka naandarén.

⁴⁸ Déku aasa aapa dat véte vékulaka vékulaka naambérén. Yate déku aasa dat walén, “Wuna nyaan, kamuké méné aanat wunga yo? Aané ména aapale wup yate ménéké akwi gaayémba waaktén.” Naalén.

⁴⁹ Wunga waléka bérét wandén, “Kamuké béné waakék? Wuné wuna aapana gaamba rawutékwa. Wan yékun wa. Yénga béné amba rawutékwangé yamba vékusék-mbénéngwe?” Naandén.

⁵⁰ Wunga wandéka bét wani kundina waambu yamba kurkale vékusék-mbérékwe wa.

⁵¹ Yambéréka dé bérale nakapuk waambule ye Nasaretmba saambakndarén. Saambake yaréte dé bérku kundi vékute wambérén pulak yandén. Yandéka déku aasa wani muséké léku mawulémba taake yaréte vékulaka vékulaka naalén.

⁵² Jisas némaan yandéka déku mawulé vékuték vékuték naandéka késépéri musé aséké vékusék naandén. Got, du dakwa waak, de akwi déké mawulé tawulé yandarén.

3

*Baptais kwayékwa du Jon kundi kwayéndén
(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Jo 1:19-28)*

¹⁻² Taiberius Rommba néma du asapéri (14) kaa téndéka nak kaa Got Jonét kundi kwayéndén. Wani sapak Taiberius Rommba néma du tépékaandéka Pontius Pailat Judia distrikna néma du téndén. Wani sapak Herot Galili distrikmba tékwa du dakwaké néma du téndéka, déku aanyé Filip Ituria distrikmba tékwa du dakwaké, Trakonitimba tékwa du dakwaké waak wa néma du téndéka Lisianas Abilene distrikmba tékwa du dakwaké wa néma du téndén. Yandaka Anas ambét Kaiafas Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa témbérén. Wani sapak Sekaraiana nyaan Jon, dé du yarékapuk taalémba yaréndéka Got dat wandén.

³ Wandéka Jon déku kundi vékutage Jordan kaambélé yékwamba yeyé yaayandén. Yeyé yaayatéte du dakwat anga wandén, “Guné yangunén kapérandi musé asé yaasékangunu wuné Gotna yémba gunat baptais kwayékawutékwa. Guné Gotna yémba wunga baptais kéraangunu guna kapérandi mawulé yasnýéputi-kandékwa.” Naandén Jon.

⁴ Jon wunga yandénngé talimba Gotna yémba kundi kwayétan du déku yé Aisaia Gotna nyéngamba anga viyaatakandén:

Du nak a waakwa du yarékapuk taalémba.
Waate anga wandékwa, “Néman Duna yaambu
ma kutngunék.

Kutngunu yaambu yékunmba kwaakandékwa
déké.

⁵ Akwi jaangu kápmaat ma vaae yambapngunék,
yaambu jaangu daawulikapakuk yandénngé.

Akwi néma némbu akwi makal némbu waak
ma kurkale vaangunék, yaambu wutép
wurékapuk yandénngé.

Rangwa yan yaambu ma kutngunu yaambu
kayéndéng yéndék.

Matu rakwa yaambu matu ma kéraasolangunu
yaambu yékunmba randék.

⁶ Wunga yangunu akwi du dakwa vékandakwa
det yékun yandénngé Got wani wan du.”

Wani gwaaménja kundi talimba Aisaia wa
viyaatakan. Du dakwana mawulé yékun
téndu, de Jisas yaamuké yékunmba vékulaka-
réndarénngé, wa wani kundi viyaatakandén.

⁷ Du dakwana mawulé yékun téndénngé Jon
det kundi kwayéndén. Késépéri du dakwa Jon
det baptais kwayéndénngé yaandaka det anga
wandén, “Guné kapére mawulé yakwa du dakwa
wa. Got néma kot vékute néma du randa nyaa
a yaandékwa. Wani nyaa Got du dakwa yan-
darén kapéremuséké rakarka yakandékwa. Wani
nyaaké vékulakate guné, dunyansé yaawi tun-
daka yaange yékwa kaambe pulak, wa wunéké
yaange a yaangunéngwa.

⁸ Wunéké yaambak. Guné taale yangunén
kapérandi musé yaasékatake yéku musé male
ma yangunék. Yangunu nak du dakwa véte

wakandakwa, ‘De kapérandi musé yaasékatake bulaa yéku musé male wa yandakwa.’ Naakandakwa. Guné guna mawulémba anga wangunéngwa, ‘Nané Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu a ténangwa. Dé Gotna ménimba yéku musé yakwa du téndén pulak nané waak Gotna ménimba yéku musé yakwa du dakwa a ténangwa.’ Wunga wate paapu wa yangunéngwa. Guné yéku musé yamba yangunéngwe wa. Got mawulé yamu-naae wandu ani matu du saakwe Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu tékandakwa. Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu téngunéngwanngé Got yamba vékulakandékwe wa. Yangunéngwa muséké wa vékulakandékwa.

⁹ “Gwaaménja kundi nak wawutékwa. Du nak sék vaakukapuk yakwa miyéké vékulakate kwandang kéraae wani miyé vélékandékwa. Véle yaamba tukandékwa. Bulaa wani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Bulaa Got déku kundi vékukapuk yakwa du dakwat wani yandarén kapérandi musé yakata-kandékwa. Yakatandu de yaa apapu yaanpékatékwa taalat yékandakwa.” Naandén.

¹⁰ Jon wunga wandéka de vékute wup yate dat waatakundarén, “Nané kamu yaké nané?”

¹¹ Wunga wandaka det wandén, “Guné laplap vétik kure re guné laplap rakapuk du dakwat ma kwayéngunu. Guné kakému ras taakatake guné kakému kapuk yan du dakwat ma kwayéngunu.” Naandén.

¹² Wani kundi wandéka de takis kéraakwa du ras déké yaandarén, det baptais kwayéndénggé.

Yaee dat wandarén, “Néma du, méné Gorké nanat wakwasnyé-ménéngwa. Nané kamu yaké nané?”

13 Wunga wandaka det wandén, “Guné Romna gavman gunat wan pulak male takis ma kéraangunu. Yate yéwaa kusonaae kéraaké yambak.” Naandén.

14 Wani kundi wandéka waariyakwa du ras dat waatakundarén, “Wa nané yénga pulak dé? Nané kamu yaké nané?” Wunga wandaka det wandén, “Guné du dakwat mayé apa yate deku yéwaa baka kéraaké yambak. Guné du dakwat papukundi wate deku yéwaa kéraaké yamarék. Guné jémbaa ye wani kéraangunén yéwaaké mawulé ma yangunu.” Naandén.

15 Jon wunga yate wunga wandéka akwi du dakwa vékulaka vékulaka naate deku mawulémba wandarén, “Jon wan nanat yékun yandénngé Got wan du Kraisdé wani dé, kapuk dé yénga pulak du dé?” Naandarén.

16 Wunga vékulakandaka Jon det anga wandén, “Wuné gunat Gotna yémba baptais kwayékawutékwa. Wuna kukmba yaaké yakwa du wan néma du wa. Wuné baka du a téwutékwa. Déku mayé apa wa wuna mayé apat taalékéran. Baka du téwutékwanmba, yénga pulak ye déku jémbaa yaké wuté? Dé néma du randéka wuné déké jémbaa yaké yapatiwutékwa, wuné baka du téwutékwanmba. Wuna kukmba yaaké yakwa du Gotna Yaamambi gunat kwayékandékwa. Guna kapérandi musé kéraae yaamba tukandékwa.

17 Dunyansé wit géle yéku wit sék kutpévéte géringakwa. Gérisotake yéku wit sék gaamba

taakate apa vaanjatindakwa. Yandakwa pulak wuna kukmba yaaké yakwa du wunga yakandékwa. Dé déku du dakwa kéraae kure ye déku gaayémba taakatake, kapérandi musé yan du dakwa kéraae yaanpékatékwa yaamba vaanjanda-kandékwa.” Naandén.

¹⁸ Jon wani kundi du dakwat kwayéte Gotna kundi ras waak kwayéndén, deku mawulé yékun téndéngé.

Herot wandéka Jon kalapusmba taakandarén

¹⁹ Galilimba tékwa du dakwana néma du Herot déku aanyé yaréndéka dé déku taakwa kéraandén. Léku yé Herodias. Késépéri kapérandi musé ras waak yandén.

²⁰ Yandéka Jon dat waarundéka Herot dé ani kapérandi musé waak yandén. Dé wandéka déku dunyansé Jon kalapusmba taakandarén.

Jon Jisasét Gotna yémba baptais kwayéndén (Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹⁻²² Talimba Herot Jonét kalapusmba taakandaréngé wakapuk yandéka, wani sapak Jon déké yaan akwi du dakwat Gotna yémba baptais kwayéndén. Kwayétake Jisasét waak Gotna yémba baptais kwayéndén. Kwayéndéka téte Gorale kundi bulténdéka nyét kepukandéka Gotna Yaamambi nyaamiyo pulak ye Jisaské gaayandén. Gaayandéka kundi nak Gotna gaayémba anga wan, “Méné wuna nyaan wa. Ménéké néma mawulé wa yawutékwa. Ménéké wuna mawulé yékun yandékwa.” Naandén.

*Jisasna gwaal waaranga maandéka
bakamuséna yé*

(Mt 1:1-17)

²³ Jisasna kaa 30 yandéka déku jémbaa baasnyé yandén. Du dakwa déké anga wandarén, “Wan Josepna nyaan wa.” Naandarén.

Josep wan Helina nyaan wa.

²⁴ Heli wan Matatna nyaan wa.

Matat wan Livaina nyaan wa.

Livai wan Melkina nyaan wa.

Melki wan Janaina nyaan wa.

Janai wan Josepna nyaan wa.

²⁵ Josep wan Matatiasna nyaan wa.

Matatias wan Amosna nyaan wa.

Amos wan Nahumna nyaan wa.

Nahum wan Eslina nyaan wa.

Eсли wan Nagaina nyaan wa.

²⁶ Nagai wan Matna nyaan wa.

Mat wan Matatiasna nyaan wa.

Matatias wan Semenna nyaan wa.

Semen wan Josekna nyaan wa.

Josek wan Jodana nyaan wa.

²⁷ Joda wan Joananna nyaan wa.

Joanan wan Resana nyaan wa.

Resa wan Serubabelna nyaan wa.

Serubabel wan Sealtielna nyaan wa.

Sealtiel wan Nerina nyaan wa.

²⁸ Neri wan Melkina nyaan wa.

Melki wan Adina nyaan wa.

Adi wan Kosamna nyaan wa.

Kosam wan Elmadamna nyaan wa.

Elmadam wan Erna nyaan wa.

²⁹ Er wan Josuana nyaan wa.

Josua wan Elieserna nyaan wa.
Elieser wan Jorimna nyaan wa.
Jorim wan Matatna nyaan wa.
Matat wan Livaina nyaan wa.
³⁰ Livai wan Simeonna nyaan wa.
Simeon wan Judana nyaan wa.
Juda wan Josepna nyaan wa.
Josep wan Jonamna nyaan wa.
Jonam wan Eliakimna nyaan wa.
³¹ Eliakim wan Meleana nyaan wa.
Melea wan Menana nyaan wa.
Mena wan Matatana nyaan wa.
Matata wan Natanna nyaan wa.
Natan wan Devitna nyaan wa.
³² Devit wan Jesina nyaan wa.
Jesi wan Obetna nyaan wa.
Obet wan Boasna nyaan wa.
Boas wan Salmonna nyaan wa.
Salmon wan Nasonna nyaan wa.
³³ Nason wan Aminadapna nyaan wa.
Aminadap wan Atminna nyaan wa.
Atmin wan Arnina nyaan wa.
Arni wan Hesronna nyaan wa.
Hesron wan Peresna nyaan wa.
Peres wan Judana nyaan wa.
³⁴ Juda wan Jekopna nyaan wa.
Jekop wan Aisakna nyaan wa.
Aisak wan Abrahamna nyaan wa.
Abraham wan Terana nyaan wa.
Tera wan Nahorna nyaan wa.
³⁵ Nahor wan Serukna nyaan wa.
Seruk wan Reuna nyaan wa.
Reu wan Pelekna nyaan wa.

Pelek wan Eberna nyaan wa.
 Eber wan Selana nyaan wa.
³⁶ Sela wan Kainanna nyaan wa.
 Kainan wan Arpaksatna nyaan wa.
 Arpaksat wan Siemna nyaan wa.
 Siem wan Noana nyaan wa.
 Noa wan Lamekna nyaan wa.
³⁷ Lamek wan Metuselana nyaan wa.
 Metusela wan Enokna nyaan wa.
 Enok wan Jaretna nyaan wa.
 Jaret wan Mahalalelna nyaan wa.
 Mahalalel wan Kenanna nyaan wa.
³⁸ Kenan wan Enosna nyaan wa.
 Enos wan Setna nyaan wa.
 Set wan Adamna nyaan wa.
 Adam wan Gotna nyaan wa.

4

Satan Jisasna mawulé yakwe véndén (Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Gotna Yaamambi Jisasna mawulémba wulae rate apamama yandéka dé Jordan kaambélé yaasékatake yéndén. Yéndéka Gotna Yaamambi wa dat kure yén du yarékapuk taalat.

² Kure yéndéka dé wani taalémba nyaa dumi vétik (40) yaréndéka Satan déku mawulé yakwe véndén. Wani sapak dé kakému yamba kandékwe. Ye wani nyaa yéndéka kukmba wa Jisasét kaandé yan.

³ Yandéka Satan dat anga wandén, “Méné anga waménéngwa, ‘Wuné Gotna nyaan a.’ Wunga

wate bulaa wani muséké wunat ma wakwas-nyéménu. Ma waménu de ani matu waalakwe kakému yandaru.

⁴ Yandaru wuné ve wakawutékwa, méné Gotna nyaan wa.” Wunga wandéka wandén, “Yamba wa. Wani muséké ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Du dakwa kakémuke male vékulakate de kurkale katik téké daré. Wani kundi vékute matu kakému yandénggé katik waké wuté.” Naandén.

⁵ Jisas wani kundi wandéka Satan dat kéraae kure waaréndén. Kure waare dat ani kępmaamba tékéskwa akwi gaayé bari wakwasnyéndén.

⁶ Wakwasnyéte dat anga wandén, “Got wandéka ani kępmaamba tékwa akwi gaayé, wani gaayémba yarékwa akwi du dakwa akwi salmu walmu waak wan wuna taambamba wa randakwa. Wuné wani musé du nakét kwayéké mawulé ye wa dat kwayékawutékwa, dé déké néma du randénggé. Wuné wani musé ménat kwayékawutékwa.

⁷ Méné kwaati séte wunéké waandé daate wuna yé kavérékménu, wuné ménat kwayékawutékwa. Kwayéwutu méné deku néma du rakaménéngwa.”

⁸ Wunga wandéka wandén, “Yamba wa. Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa: Ména néma du dé Got nakurak wa. Méné déké waandé daate dat ma waataku. Déku yé male ma kavérék. Wani kundi vékute wuné ménéké katik waandé daaké wuté. Yate ména yé katik kavérékngé wuté.” Naandén.

⁹ Jisas wani kundi wandéka Satan dat kéraae kure yéndén Jerusalemét. Kure ye waare dé Gotna kundi bulndakwa néma gaana saambun-

mba taakandén. Taakatake dat anga wandén, “Méné anga waménéngwa, ‘Wuné Gotna nyaan a.’ Wunga wate méné ma késéke daawuli.

¹⁰⁻¹¹ Wani muséké ani kundi wa kwaakwa Gotna nyéngaamba:

Got déku kundi kure gaayakwa duwat wandu de ménéké yékunmba vékandakwa.

Méné deku taambamba yékunmba rakaménéngwa.

Ye ména maan matumba katik viyaaké méné.

Méné wani kundi vékute késéke daawuliye yékunmba raménu akwi du dakwa vétake anga wakandakwa. Méné Gotna nyaan wa.” Naandén.

¹² Wunga wandéka wandén, “Yamba wa. Wani muséké ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Got nakurak wa ména Néman Du. Dé apamama yate ménat yékun yandu méné waangété du yakwa pulak katik yaké méné. Wani kundi vékute wuné katik késéke daawuliké wuté.” Naandén.

¹³ Wunga wandéka Satan nak jémbaa yandénngé Jisasét yamba wandékwe wa. Ye dat yaasékate anga wandén, “Nak nyaa waambule yaakawutékwa. Nakapuk kalmu wuna kundi vékuké dé?” Naatake yéndén.

*Jisas Galilimba jémbaa baasnyé yandén
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)*

¹⁴ Gotna Yaamambi Jisasna mawulémba rate mayé apa kwayéndéka Galilit nakapuk waambule yéndén. Yéndéka wani taalémba tékwa akwi gaayémba du dakwa déké bul yé yaayandarén.

15 Dé Gotna kundi bulndakwa gaamba wulaate du dakwat Gotna kundi kwayéndén. Kwayéndéka vékute de akwi Jisasna yé kavérékndarén.

*Nasaretsé Jisasét kuk kwayéendarén
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)*

16 Jisas Nasarerét yéndén. Talimba makalnyan yare aasa aapale wani gaayét yéndén. Ye yare némaan ye wani gaayé yaasékatake yéndén. Wani sapak Nasarerét waambule ye wani gaayémba yaréndén. Yare yaap yaré nyaa Gotna kundi bulndakwa gaat wulaandén. Akwi yaap yaré nyaa yandén pulak ye Gotna kundi bulndakwa gaat wulaandén. Wulaae re Gotna kundi nyéngaamba véte waké waarape téndén.

17 Téndéka Gotna yémba talimba kundi kwayétan du Aisaia viyaan nyéngaa kure yaae dat kwayéendarén. Kwayéndaka lékwe véndén ani kundi viyaatakandéka kwaandéka. Vétake det anga wandén:

18 Néman Du Got wunat wa wandén, wuné déku kundi musé asé kure rakapuk du dakwat kwayéwuténngé.

Watake déku Yaamambi tiyaandéka wuna mawulémba a wulaae rakwa.

Got wunat wa wandén, wuné yaae ani kundi det kwayéwuténngé.

De kalapus pulakmba kwaakwa du dakwa bulaa yékun tékandakwa.

De ménimbo pulak yan du dakwa bulaa kurkale vékandakwa.

Kaangél kurkwa du dakwa bulaa nakapuk katik kaangél kurké daré.

19 Bulaa Néman Du Got du dakwat yékun yakandékwa.

20 Jisas wunga watake wani nyéngaa nakapuk valambare wani gaaké séngitékwa duwat kwayéndén. Kwayétake randén, wani kundi det yakwasnyéké. Randéka wani gaamba rakésén du dakwa akwi dat male véndarén.

21 Véndaka det anga wandén, “Bulaa Gotna nyéngamba kwaakwa kundi wa sékérékén. Yandéka wa véngunén.”

22 Naandéka de wani kundi vékutake vatvat naate déku kundiké vékulaka vékulaka naan. Yate wandarén, “Yéki. Wa yéku kundi wa wandékwa.” Naatake anga wandarén, “Wani du wan Josepna nyaan wa. Yénga pulak ye dé wani yéku kundi wato?” Naandarén.

23 Wunga wandaka Jisas det anga wandén, “Kalmu guné apapu wangunéngwa kundi wunat anga waké guné? ‘Dokta, ménékét ména sépé ma yékun yaménék.’ Wunga wate kalmu anga waak waké guné? ‘Kaperneamma yaménén jémbaa wa vénanén. Yaménén pulak ménékét ména gwalepangemba yatéte ma yaménu.’ Naanguna kundi wa waambule anga wawutékwa.

24 Guné a wawutékwa. Gotna yémba kundi kwayékwa dunyan deku gwalepangemba yatéte kundi kwayéndaka deku gaayémba tékwa du dakwa deku kundi vékumuké kalik yandakwa. Yi wan wanana wa.

25 “Ma véku. Talimba Gotna yémba kundi kwayétan du Elaija yaténdéka Israelmba du kiyaan kwawitakwa asa wa yarékésén. Wani sapak yaténdaka kaa kupuk baapmu taambak

kaayék nakurak (6) maas yamba viyaae. Yandéka akwi gaayémba néma kaandé yan.

²⁶ Yandéka Got Elaijat yamba wandékwe, dé ye Israelmba yarékéskwa du kiyaan kwawitakwasat yékun yandénngé. Got Elaijat wandén, dé ye nak taalémba yarékwa kwawitakwat nak yékun yandénngé. Lé Saidonmba tékwa gaayé Sarefatmba yarélén.

²⁷ “Ani kundi waak ma véku. Gotna yémba kundi kwayékwa du nak waak déku yé Elisa, dé yaréndéka lepro yan dunyan asa wa yarékésén Israelmba. Yaréndaka Elisa det yamba kururéndékwe. Nakurak duwat male kururéndén. Wani du Siria du wa, déku yé Naman. Wan Israel du yamba yé wa.” Naandén Jisas.

²⁸ Gotna kundi bulndakwa gaamba ran du dakwa Jisas wan kundi vékutake anga wandarén, “Jisas wunga wate wa nanat waarundén wa.” Wunga wate asa rakarka wa yandarén.

²⁹ Ye waarape Jisasét kulkiye gaayé yaasékatake kaapat témbét-sangwandéndarén. Deku gaayé anjoré némbu nakmba tén. Téndéka Jisas témbére dé wani némbuna jaangwat kure yéndarén. Dé wani jaangumba vaanjandaké watake kure yéndarén.

³⁰ Kure ye wunga yaké yapatindarén. Dé deku nyéndémba ye gwaande de yaasékatake dé wa yén.

Jisas wandéka kutakwa kulure kure yatan du yékun yandén
(Mk 1:21-28)

³¹ Jisas Kaperneamét daawulindén. Wani gaayé Galili distrikmba tékwa. Daawuliye saambake yaréndén. Yare yaap yaré nyaa Gotna kundi bulndakwa gaamba wulaae du dakwat Gotna kundiké yakwasnyéndén.

³² Mayé apale wa det Gotna kundi kwayéndén. Kwayéndéka vékute vatvat naate vékulaka vékulaka naandarén.

³³ Yaréndaka kutakwa kulure kure yatékwa du nak wani gaamba randén. Randéka dat kure yatékwa kutakwa némaanmba waalén.

³⁴ Waate anga walén, “Méné Nasaret du Jisas, nanat kamu yaké méné yaak? Nanat yaavan kurké méné yaak kapuk? Méné a vésékwutékwa. Méné Gotna yéku laku du wa.” Naalén.

³⁵ Wunga waléka lat wandén, “Nyéné kundi bulké yambak. Wani du yaasékatake ma yaale yaange yényénu.” Naandéka wani du taakusorakléka kępmaamba vaakétnén. Vaakétnéka dat yaavan kurkapuk yaasékatake yélén.

³⁶ Yéléka akwi du dakwa vétake vatvat naate dekét deku kapmang bulte wandarén, “Yéki. Ani du yénga kundi dé wo? Dé du dakwat kulure kure yatékwa kutakwat wandéka wani du dakwa yaasékate yaange yéndakwa. Néma du rate apamama yakwa du wa.” Naandarén.

³⁷ Wunga wandaka wani taalémba tékéska akwi gaayémba Jisaské kundi saapé yé yaayandarén.

*Jisas Saimon Pitana naakumot kururéndén
(Mt 8:14-15; Mk 1:29-31)*

³⁸ Jisas waarape Gotna kundi bulndakwa gaa taakatake Saimonna gaat wulaandén. Saimonna naakumo néma baat yandéka kwaanlén. Kwaanléka Jisasét wandarén, dé yaae lé kururéndénggé.

³⁹ Wandaka wulaae lé kwaanale téte wandéka wani baat késén. Yandéka wani taakwa bari waarape kakému kéraae det kwayélén.

*Jisas némaamba du dakwa wa kururéndén
(Mt 8:16-17; Mk 1:32-34)*

⁴⁰⁻⁴¹ Garambu nyaa daawulindéka yaap yaré nyaa yéndéka baat yakwa du dakwa nyambalé, sépémaalé maan taamba kapére yan du dakwa nyambalé, kutakwa kulure kure yatékwa du dakwa nyambalé waak wa Jisaské kure yéndarén. Kure yéndaka dé déku taamba wani du dakwa nyambalésémba kutndéka de nakapuk yékun yandarén. Yandaka késépéri du dakwat kulure kure yatan kutakwasat wandéka yaalandarén. Yaale yéte dat wandarén, “Méné Gotna nyaan wa.” Wunga wate wa vékuséknadarén. Dé Got wan du Krai wa. Wunga vékuséknadaka det némaanmba wandén, “Wani muséké saapéké yambak.” Wandéka yaange yéndarén.

*Jisas yeyé yaayatéte Gotna kundi kwayéndén
(Mk 1:35-39)*

⁴² Ganmbamba waarape wani gaayé yaasékatake du dakwa yarékapuk taalát yéndén, Gorale kundi bulké. Yéndéka du dakwa déké waake yéndarén. Ye dé ve wandarén, “Méné nanale yaré. Nak gaayét yéké yambak.”

⁴³ Naandaka det anga wandén, “Wuné nak gaayét ye Gotna kundi kwayékawutéka, Got

néma du rate du dakwaké véké yandékwanngé. Got wani jémbaa yawuténngé wa wandéka yaawutén.”

⁴⁴ Naatake Galili distrik yaasékatake ye Judia distrikmba saawe yéte Gotna kundi bulndakwa gaamba du dakwat Gotna kundi kwayéténdén.

5

Jisas du rasét wandén dale yéendarénngé (Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Nak nyaa Jisas Genesaret néma gu kwaawuna wutépmba téndéka asa du dakwa wa yaae dale jaawuwe téndarén, Gotna kundi vékuké.

² Jisas te véndén bot vétik néma gu kwaawuna wutépmba rambéréka. Gukwami wurékwa dunyan de takamba wa bot yaasékatake aaswut yakwasnyé-réndarén. Yakwasnyé-réndaka véndén deku bot rambéréka.

³ Vétake bot nakmba waaréndén. Wani bot wa Saimonna bot wa. Waare rate Saimonét wandén, dé bot valuwindu ayélap yépulak naandénngé. Wandéka valuwindéka ye awulaka botmba rate wutépmba tékésén du dakwat Gotna kundi yakwasnyéndén.

⁴ Kundi bulsékéyaktake Saimonét anga wandén, “Bot ma nyéndé néma gu kwaawut kure wulaae méné ména dunyansale guné aaswut vaanjande guné gukwami wuréké ya.” Naandén.

⁵ Wunga wandéka anga wandén, “Néman Du, gaan nané néma jémbaa wa yananén. Ye gukwami yamba wuréngwe wa.

Waménéngwanngé vékwe wa aaswut nakapuk vaanjanda-kawutékwa.”

⁶ Wunga watake aaswut vaanjande asa gukwami wa wuréndarén. Wuréndaka aaswut tékngé tékngé yan.

⁷ Yandéka nak botmba rakésén dunyanét waandarén, de yaae kutndarénngé. Waandaka yaandaka bot vétikmba kéraasangwandé-ndarén kwaami. Yandaka bot véréti gumba daawuliké yan.

⁸⁻¹⁰ Yambéréka vétake gukwami némaamba wuréndarénngé vékulakate Saimon Pita, dale botmba rakésén dunyan waak vatvat naandarén. Sebedina nyaan vétik Jems ambét Jon bét waak vatvat naan. Bét Saimonale jémbaa yatémberén. Vatvat naae Saimon Jisasna maanale kwaati séte dat anga wandén, “Néman Du, wuné kapéremusé yakwa du a. Méné wuné yaasékatake ma yé.” Naandéka dat wandén, “Méné wup yaké yambak. Méné gukwami wuréménén pulak méné wuna jémbaa yate du dakwa kéraakaménéngwa, de wuna jémbaamba yaalandarénngé.” Naandén.

¹¹ Naandéka de botmba ye bot wutépmba témbétsotake deku musé asé akwi yaasékatake dale yéndarén.

*Jisas wandéka lepro yan du nak yékun yandén
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)*

¹² Jisas ye gaayé nakmba randén. Lepro yan du nak wani gaayémba yaréndén. Déku sépé waasémama wurésapén. Wani du Jisasét vétake yaae kwaati séte waandé daate dat anga wandén, “Néman Du, wuné yékun yawuténggé

méné mawulé yamunaae ma waménu wuné yékun yakawutékwa.” Naandén.

¹³ Naandéka dat taamba kutte wandén, “Yékun yaménéngé wa mawulé yawutékwa. Méné ma yékun ya.” Naandéka wani lepro késndéka wani du yékun yan.

¹⁴ Yandéka dat wandén, “Ma véku. Ménat yawutén muséké nak duwat waké yambak. Méné Gotna gaamba jémbaa yakwa duké ye déku ménimba téménu dé ména sépat vékandékwa. Véndu méné yékun yaménéngé talimba Moses wan pulak Gorké kwaami ma kwayéménék. Kwayéménu du dakwa véte lepro késndéka yékun yaménéngé wa vékusék-ngandakwa.” Wunga wandéka yéndén.

¹⁵ Jisas wunga yandéka genge gaayémba asa du dakwa wa déku mayé apaké kundi bulndarén. Yate asa du dakwa wa Jisaské yaandarén, Gotna kundi vékute Jisasét waatakundaru dé sépémaalé kapére yan du dakwat kururéndénngé.

¹⁶ Yaandaka apapu det yaasékate dé du yarékapuk taalémba yéte Gorale kundi bulndén wamba.

Jisas wandéka maan kapére yan du yékun yandén

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Nak nyaa Jisas du dakwat Gotna kundiké yakwasnyé-téndéka de Farisi du ras, apakundiké vékusékingwa du ras, wunga rakésndarén. Wani dunyansé Galili distrikmba tékwa akwi gaayé, Jerusalem, Judia distrikmba tékwa ras gaayé waak, ge gamba yaandarén. Yaae rakésndaka

Néman Du Gotna mayé apa Jisasna mawulémba wulaae téndéka baat yakwa du dakwa, sépemaalé kapére yan du dakwat waak kururéndén.

¹⁸ Yandéka du ras maan taamba kapére yan du nak jaambémba yaate yaandarén. Yaate yaae gaat wulaae Jisas téndénmba taakaké mawulé yandarén.

¹⁹ Yandaka némaamba du dakwa téndaka taalé vékulékén. Vékulékndéka kure wulaaké yapatin-darén. Yaambu yamba yé wa. Yandéka gaamba waare nak sakumba ayélap péraalékundarén. Péraae wani du kwaan jaambémba baangwit téwaakwe wani yaambumba dé jaambale kusan-dandarén du dakwana nyéndémba. Kusande Jisasna saawimba taakandarén.

²⁰ Taakandaka Jisas vététe anga vékuséknén. Deku mawuléké wandarén, dé wani duwat kururémuké apa yandékwanngé. Wunga vékute wani duwat wandén, “Wuna du, yaménén kapérandi musé wa yasnyéputiwutén.” Naandén.

²¹ Jisas wani kundi wandéka de apakundiké vékuséknngwa dunyan, Farisi dunyan waak deku kapmang bulte anga wandarén, “Yénga pulak du dé wani du? Du dakwa yakwa kapérandi musé wan Got male wa yasnyéputikwa. Wani du wa wakwa, ‘Wuné yandén kapérandi musé wa yasnyéputiwutén.’ Dé baka du wunga wate wa Gorét waséléknédékwa wa.” Naandarén.

²² Naandaka Jisas deku mawulé vékusékte wa det anga wandén, “Kamuké guné guna mawuléké vékulako? Guné wunga yaké yambak.

²³⁻²⁴ Wuné Duna Nyaan ani kępmaamba téte yandarén kapérandi musé yasnyéputimuké wa

apamama yawutékwa. Guné wani muséké yamba vékusék-ngunéngwe wa. Yandén kapérandi musé yasnyéputiwuténggé wate baka kundi wuté wak, kapuk néma kundi wuté wak? Dé waarape yéndénggé wamunaae wan néma kundi waké wuté kapuk? Guné wuna mayé apaké yékunmba vékusék-ngunénggé wa wuné ani kundi bulaa dat wakawutékwa.” Naatake maan kapére yan duwat wandén, “Méné ma waarape ména jaambé kéraae kure ména gaat yéménék.”

²⁵ Naandéka akwi du dakwana ménimba bari waarapndén. Waarape kwaandén jaambé kéraae kure Gotna yé kavéréklaakét yéndén déku gaat.

²⁶ Yéndéka akwi du dakwa vétake vatvat naandarén. Naate Gotna yé kavérékndaka deku mawulé géndéka, anga wandarén, “Yéki. Bulaa nakpulak néma musé nak a vénanén.” Naandarén.

*Jisas Livait waandén dale yéndénggé
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)*

²⁷ Kukmba Jisas ye véndén takis kéraakwa du nak takis kéraandékwa gaamba randéka. Wani duna yé Livai wa. Vétake Jisas dat anga wandén, “Méné ma yaa wunale.”

²⁸ Naandéka waarape akwi musé asé yaasékatake Jisasale yéndén.

²⁹ Livai ye déku gaamba kakému rékaamba yaakéndén Jisaské. Yaakétake wandéka de takis kéraakwa dunyansé késépéri, kapérandi musé yakwa dunyan késépéri, Jisasna dunyansé waak, wunga kandarén kakému bérale sékét.

³⁰ Karéndaka de Farisi dunyan ras, deku jémbaamba gwaande apakundiké vékuséngwa dunyan ras, de Jisasna dunyansat waarute anga wandarén, “Kamuké guné takis kéraakwa dunyan, kapérandi musé yakwa dunyan ras waak, guné dele kakému kulak ko?” Naandarén.

³¹ Naandaka Jisas det gwaaménja kundi nak anga wandén, “Yékunmba yatékwa du dakwa doktaké yamba yéndakwe wa. Baat yakwan, sépémaalé maan taamba kapére yan du dakwa male wa yékwa doktaké. Yéndaka dokta deku sépé kururéndékwa.”

³² Naatake wandén, “Wuné du dakwana kapérandi mawulé wa kururéwutékwá. Kapérandi mawulé vékukwa du dakwa yandarén kapérandi mawulé yaasékatake wunéké yaae wuna kundi vékundarénngé wa gaayawutén. Yéku mawulé vékukwa du dakwaké yamba vékulakawutékwé wa.” Naandén Jisas.

*Jisas kakému yaakéndakwanngé wandén
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)*

³³ Dunyan ras yaae Jisasét anga wandarén, “Baptais kwayékwa du Jonna dunyan Gorale kundi bulké yate de késéperi nyaa kakému yaakéndakwa. Yaakére baka yaréte Gorale kundi bulndakwa. Farisi dunyan wunga male yandakwa. Ména dunyan wunga yamba yandakwe wa. De akwi nyaa kakému kulak kandakwa. Kamuké daré ména dunyan kakému yaakérkapuk yo?”

³⁴ Naandaka Jisas det gwaaménja kundi nak anga wandén, “Du nak taakwa kéraaké yandu

du dakwa mawulé tawulé yatéte kakému yaake kaké daré, kapuk wandu de kakému yaakérké daré? Wa kakandakwa. Taakwa kéraaké yakwa du dele sékét yarédu wa mawulé tawulé yatéte kakandakwa.

³⁵ Kukmba dunyan ras yaae wani du kure yéndaru, wani sapak wa de déku du dakwa déké mawulé sémbéraa yate kakému katik kaké daré. Wuné wuna dunyansale wayéka yaréwutéka wa mawulé tawulé yate kakému kandakwa.” Naandén.

³⁶ Wani kundi watake det gwaaménja kundi vétik waak anga wandén: “Du dakwa kulé laplap tambék sékwe kéraae jaangwa laplapmba tékwa yaambu yamba taake yatépéndakwe wa. De kulé laplap tambék sékwe kéraae jaangwa laplapmba tékwa yaambumba taake yatépé-munaandaru, wa bét vétikmba gérikngambérékwa. Kulé laplap jaangwa laplapale katik yékun yaké dé.

³⁷ “Dékény kaa viyaae révéndarén meme sépémba kulé wain kulak katik wukaasandaké daré. Wunga yamunaandaru wani meme sépé jaangwa ye pungndu kulak akwi yékéraa-kandékwa. Yékéraandu wani meme sépé katik yékun yaké dé.

³⁸ Kulé meme sépémba wukaasanda-ndaru kulé wain kulak wa yékunmba tékandékwa.

³⁹ Talimba yandarén wain kulak kakwa du taale dé kulé wain kulak kaké kalik yakandékwa. Yate anga wakandékwa, “Talimba yandarén kulak wan yékun wa.’ Naate wa talimba yaténdén muséké wa mawulé yandékwa.” Talimba yatan duna kundi vékukwa du Jisasna kulé kundi

vékuké kalik yandaka wa wani gwaaménja kundi wandén wunga.

6

Yaap yaré nyaaké Jisas wandén

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Yaap yaré nyaa nak Jisas déku dunyansale sékét wit tékés kwa yaawi nakmba yéndarén. Yététe déku dunyan wit sék kaké we wit kumbu ras taakwe deku taambat léwaakite wit sék kandarén.

² Kandaka Farisi dunyan ras vétake det anga wandarén, “Guné wit kumbu taakwe taambat léwaaki-ngunéngwa, yaap yaré nyaamba. Nana apakundi anga wandékwa, ‘Guné yaap yaré nyaamba jémbaa yaké yambakate.’ Wani apakundi yamba vékungunéngwe wa. Guné wit kumbu taakwe taambat léwaakite wa guné jémbaa wa yangunéngwa, yaap yaré nyaamba. Wa kapérandi yapaté wa yangunéngwa.” Naandarén.

³⁻⁴ Naandaka Jisas det anga wandén, “Talimba nana gwaal waaranga maandéka bakamu Devit yan muséké Gotna nyéngaamba wa viyaatakandarén. Wani kundiké yamba vékulaka-ngunéngwe wa. Talimba Devit déku dunyansale kaandé yandéka dé Gotna kundi bulndakwa gaat wulaae wani gaamba jémbaa yakwa duwat waatakundén, Gorké kwayéte taakandarén kakému det kwayéndarénggé. Waatakundéka kwayéndaka Devit wani kakému déku dunyansat kwayéndéka de akwi kandarén. Wunga yate nana apakundi yamba vékundakwe

wa. Nana apakundi anga wandékwa, ‘Gotna gaamba jémbaa yakwa du male wa Gorké kwayéndarén kakému yénga kandarú. Nak du wani kakému katik kaké dé.’ Wunga wandéka Devit déku dunyansale wunga yandaka deké anga yamba wangunéngwe wa, ‘Wan kapérandi musé wa yandarén.’ Wunga wakupuk ye nanat kamuké guné anga wo? ‘Guné nana apakundi vékukapuk yate kapérandi musé wa yangunén.’ Guné wunga wate yamba kurkale vékusékgunéngwe wa.”

⁵ Naatake det anga wandén, “Wuné Duna Nyaan yaap yaré nyaana néma du a rawutékwa. Wuné du dakwana jémbaaké yi naawutu wa de yaap yaré nyaamba yi naawutén pulak yénga yandaru.” Naandén Jisas.

Yaap yaré nyaamba Jisas wandéka taamba lin du yékun yandén

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Nakapuk, yaap yaré nyaamba Jisas Gotna kundi bulndakwa gaat wulaae du dakwat Gotna kundi kwayéténdén. Wani gaamba yékutuwa saku taamba lin du nak wa véran.

⁷ Randéka de apakundiké vékusékgwa dunyan, Farisi dunyan waak, wani gaamba rate vésék naaréndarén Jisasét. Yate deku mawulémba anga wandarén, “Jisas yaap yaré nyaamba wani duwat kalmu kururéké dé kapuk? Dat kururémunaae, wa nana apakundiké kuk kwayékandékwa. Wunga yandu dé kotimnganangwa.” Naandarén.

⁸ Naandaka dé déku kapmang wa vékundén awula deku mawulémba wandarén kundi.

Vékutake taamba lin duwat wandén, “Ma waarape yaae amba té.” Naandéka waarape téndén.

⁹ Téndéka Jisas det anga wandén, “Wuné gunat waatakukwate yawutékwa. Nana apakundi yénga dé wo? Yaap yaré nyaamba nané yéku musé yaké nané, kapuk kapérandi musé yaké nané? Yaap yaré nyaamba kiyaaké yakwa du dakwat yéku yaké nané, kapuk det viyaandéknge nané?” Naandén.

¹⁰ Wunga watake det nak nak yaasatiyaale vétake wani duwat wandén, “Ména taamba ma kayéndéng.” Naandéka déku taamba kayéndéngndéka wa nakapuk yéku yan.

¹¹ Yandéka de asa rakarka wa yandarén. Yate dekét deku kapmang bulte wandarén, “Nané Jisas yénga pulak yaké?” Naandarén.

Jisas wakandéng-ndéka déku dunyan déku jémbaa yandarén

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Wani sapak Jisas dé Gorale kundi bulké némbat waaréndén. Waare gaan Gorale kundi bulndén. Bulréndéka ye yé gérén.

¹³ Yé gére nyaa yaalandéka déku dunyansat waandéka yaandarén. Yaandaka du tambavétik maanmba kaayék vétikét (12) wa wakandéngndén, déku kundi kure yékwa dunyan téndarénngé.

¹⁴ Deku yé anga wa:

Saimon. Déku nak yé Jisas wa kwayén, Pita.

Saimonna waayéka, Andru.

Jems.

Jon.

Filip.

Bartolomyu.

¹⁵ Matyu.

Tomas.

Alfiusna nyaan, Jems.

Saimon. Dé talimba genge gaayémba yéte wandén, “Nak kékmaana du nana néma du téndénngé kalik yawutékwa.” Naandén.

¹⁶ Jemsna nyaan, Judas.

Judas Iskariot. Kukmba wa Jisas maamat kwayéndén.

Jisas némaamba du dakwat kururéndén
(Mt 4:23-25)

¹⁷ Jisas déku dunyanale sékét daawuliye yéku viyaatakan taalé nakmba téndarén. Déku dunyan késépéri dale sékét téndaka némaamba du dakwa wa de waak yaae tén. De Jerusalem, Judia distrikmba tékwa nak gaayé, Tair, Saidonmba waak yaandarén. Tair, Saidon waak bét solwara wutépmba tékwa.

¹⁸ Wani du dakwa ras Jisasna kundi vékuké yaandarén. Ras du dakwa baat yandéka ras sépémaalé, maan taamba kapére yandéka Jisas det kururéndénngé wa yaandarén. Wani du dakwa rasét kutakwa wa kulure kure yaténdaka de waak yaandarén. Yaandaka kutakwa wandéka yaange yéndaka de wani du dakwa yékun yawuran.

¹⁹ Yaandaka wandéka wa véndarén. Jisasna mayé apa némaan yandéka dé det kururéndén.

Wunga véte dé akwi pulak det taamba kutndénngé mawulé yandarén.

Ras mawulé tawulé yandaru ras géraakandakwa

(Mt 5:1-12)

²⁰ Jisas déku dunyansat vététe det wandén, “Guné musé asé kapuk du, guné Gotna kémba téngunénga Got néma du rate gunéké yékunmba véndékwa. Véréndékwanngé guné mawulé tawulé yénga yangunu.

²¹ “Guné bulaa kaandale yarékwa du, sérémaa kakému némaamba kakangunéngwa. Kaké yangunéngwanngé mawulé tawulé yénga yangunu.

“Guné bulaa géraarékwá du, sérémaa waangikangunéngwa. Waangiké yangunéngwanngé mawulé tawulé yénga yangunu.

²² “Ma véku. Wuné Duna Nyaan rawutéka guné wuna jémbaamba wa yaalangunén. Du ras wunat maama yate gunéké kalik yate gunat anga wakandakwa, ‘Guné kapérandi musé yakwa du wa.’ Wunga waké yandakwanngé guné mawulé tawulé yénga yangunu.

²³ Talimba wani duna gwaal waaranga maandéka bakamu de Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat wunga yaavan kutndarén. Det wunga yaavan kutndarénngé vékulakate de gunat wunga yaavan kutndaru guné mawulé tawulé yénga yangunu. Sérémaa Got gunat yékun yakandékwa, déku yémba kundi kwayétan dunyansat yékun yandén pulak. Yandu guné dale yékunmba yarésékéyak-ngangunéngwa.

Yarésékéyakngé mawulé yate guné mawulé tawulé yénga yangunu.

²⁴ “Guné némaamba yéwaa kure yarékwa du, bulaa yéku musé kéraasotake yékun yaréngunéngwa. Sérémaa kapérandi musé gunéké yaandu guné katik kurkale yaréké guné.

²⁵ “Guné kakému kate biyaa sékérekndéka yarékwa du, bulaa kurkale kangunéngwa. Sérémaa kapérandi musé gunéké yaandu kaandale yarékangunéngwa.

“Guné waangikwa du, bulaa dusék yangunéngwa. Sérémaa kapérandi musé gunéké yaandu guné némaamba géraakangunéngwa.

²⁶ “Du dakwa akwi guna yé kusondaru ma jéraawu yangunék. Talimba guna gwaal waaranga maandéka bakamu papukundi watan duna yé kavérékndarén. Bulaa a tékwa du guna yé kavérékndaru kalmu guné waak papukundi waké guné? Bulaa a tékwa du guna yé kavérék-munaandaru kukmba kapérandi musé gunéké wa yaaké yakwa.” Naandén Jisas.

*Maamaké mawulé yandarénngé Jisas wandén
(Mt 5:38-48)*

²⁷ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Guné, wuna kundi vékukwa du, gunat wawutékwa. Guné guna maamaké ma néma mawulé yangunék. Gunéké kalik yakwa duwat ma yékun ya.

²⁸ Gunat kapérandi kundi wakwa duké Gorét ma waatakungunék, det yékun yandénngé. Gunat kapérandi musé yakwa duké Gorét ma waatakun-gunék, det yéku mawulé kwayéndénngé.

²⁹ Dunyan ras guna yékutuwa saku kupmimba viyaandaru waalakwe akituwa sakwat ma kwayé viyaandaru. Guné det waambule viyaaké yambak. Dunyan ras guna laplap kéraandaru guné laplap nak waak ma kwayé.

³⁰ Dunyan ras guna muséké waatakundaru guné wani musé ma kwayé. De guna musé kéraandaru, guné wani musé waambule kwayékata-ndarénngé waaké yambak.

³¹ Nak du gunat yékun yamuké mawulé yangunéngwa pulak, det wunga ma yékun yangunék.

³² “Kapérandi musé yakwa du dakwa, yéku musé yakwa du dakwa, akwi du dakwa de deku du dakwaké mawulé yandakwa. Guné guna du dakwaké male mawulé yamunaae, guné kapérandi musé yakwa du dakwat katik taalékéraké guné. Guné wunga male yangunu Got wunga yangunéngwanngé, ‘Wa yékun wa,’ katik naaké dé.

³³ Akwi du dakwa waambule yakatate yéku musé yandakwa, det yéku musé yakwa du dakwat. Guné gunat yéku musé yakwa du dakwat male yéku musé yamunaae wa guné kapérandi musé yakwa du dakwat katik taalékéraké guné. Guné wunga yangunu Got wunga yangunéngwanngé, ‘Wa yékun wa,’ katik naaké dé.

³⁴ “Akwi du dakwa, kapérandi musé yakwa du dakwa waak, de nak du dakwat musé kwayéte deku mawuléké anga wandakwa, ‘De nanat wani waambu waambule tiyaakandakwa.’ Naandakwa. Guné wunga musé kwayéte wani kundi wate, guné kapérandi musé yakwa du dakwat

katik taalékéraké guné. Guné wunga male yamu-naangunu, Got wunga yangunéngwanngé, ‘Wa yékun wa,’ katik naaké dé.

³⁵⁻³⁶ “Guné kapérandi musé yakwa du dakwa yakwa pulak yaké yambak. Guné det taalékére anga yangunék. Guné guna maamaké waak ma néma mawulé yangunék. Yate det ma yékun yangunék. Ye guné det musé asé kwayétake wani musé nakapuk waambule kéraaké vékulakaké yambak. Guné wunga yangunu apa tapa yakwa du Got gunéké anga wakandékwa, ‘Wa wuna nyambalésé wa yarékésndakwa.’ Naate gunéké kurkale vékandékwa. Yandu guné yékunmba yarésékéyak-ngangunéngwa. Guna aapa Got mawulé sémbéraa yandékwa, déké vékulakakapuk yate kapérandi musé yakwa du dakwaké. Dé déké mawulé sémbéraa yandékwa pulak, guné waak déké mawulé ma sémbéraa yangunék.” Naandén Jisas.

De du dakwat bari kotimngapuk yamuké Jisas wandén

(Mt 7:1-5)

³⁷ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Nak du dakwa yan muséké vékulakate guné kot vékukwa néma du pulak déké ye det bari anga wambakate, ‘Wani du dakwa wan kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Wunga yakapuk yangunu wa Got yangunén muséké vékulakate anga bari katik waké dé, ‘Guné kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Wunga katik waké dé. Guné wani du dakwat wunga bari wakapuk ye wani yandarén kapérandi muséké katik vékulakaké

guné. Wunga yangunu Got yangunén kapérandi musé yasnyéputiye wani muséké nakapuk katik vékulakaké dé.

³⁸ Guné nak du dakwat yékun yaké wate det musé asé ma kwayéngunék. Kwayéngunu Got gunat yékun yate gunat kwayékandékwa. Kwayéngunu Got gunat yakélak yakélak katik yékun yaké dé. Kwayéngunu wa Got gunat némaamba yékun yakandékwa. Yékun yandu guné yékunmba yarésékéyakngangunéngwa. Guné nak du dakwat yékun yangunéngwa pulak, Got gunat yékun yakandékwa.” Naandén.

³⁹ Wani kundi watake Jisas det ani gwaaménja kundi wandén, “Méni kiyaan du nak baan méni kiyaan duwat yaambu wakwasnyéké dé, kapuk? Yamba wa. Dat wakwasnyéké watake ye bét véréti kavérémba vaakérkambérékwa.

⁴⁰ Skulkwa nyambalésé de baka du wa yaréndakwa. Det yakwasnyékwa du, de deku néma du wa téndakwa. De det yakwasnyéndaru kurkale skule sérémaa wani nyambalésé det yakwasnyan du pulak wa néma du tékandakwa.” Naandén.

⁴¹ Wani gwaaménja kundi watake Jisas det anga wandén: “Nak du dakwa yan kapérandi musé wa ménimba wulaae rakwa makalkéri musé pulak wa. Yangunén néma kapérandi musé wa ménimba rakwa néma baangé pulak wa. Kamuké guné nak du dakwana ménimba wulaae rakwa makalkéri musé véte gunékét guna ménimba rakwa néma baangé yamba véngunéngwe? Wunga yate guné nak du dakwa yan kapérandi muséké wate

guné yangunén néma kapérandi muséké yamba vékulaka-ngunéngwe wa.

⁴² Guné néma kapérandi musé yatake kamuké guné ayélapkéri kapéremusé yan du dakwat anga wo? ‘Guné kapérandi musé wa yangunén. Guné kurkale yaréngunéngé wuné gunat yékun yakawutékwa.’ Guné wunga waké yambak. Guné kapérandi musé yatake wunga wangunu, wa paapu yakwa du wa guné. Taale guné yangunén néma kapérandi muséké ma kuk kwayéngunu. Kwayétake guné ayélapkéri kapéremusé yan du dakwat yénga yékun yangunu.” Naandén Jisas.

Jisas gwaaménja kundi wandén sék vaakukwa miyéké

(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ Wani kundi watake Jisas det anga wandén: “Ani gwaaménja kundi nak ma vékungunu. Yéku miyémba kapérandi sék yamba vaakundékwe wa. Kapérandi miyémba yéku sék yamba vaakundékwe wa.

⁴⁴ Nané miyé sékét véte anga wanangwa, ‘Wani miyé yéku miyé wa. Ani miyé a kapérandi miyé a.’ Naanangwa. Anga vékuséknangwa. Raamény baangwimba nané miyé sék yamba gélénangwe wa. Kapérandi waaramba nané yéku miyé sék yamba gélénangwe wa.

⁴⁵ “Bulaa wani kundiké ma vékulaka. Nané miyé sékét véte miyéké wanangwa. Miyéké vénangwa pulak wa nak du dakwana jémbaa véte deku mawuléké vénangwa. Yéku duna mawulémba yéku mawulé male yaalandéka yéku kundi bulte yéku musé yandakwa. Kapérandi

duna mawulémba kapérandi mawulé male yaa-landéka kapérandi kundi bulte kapérandi musé male yandakwa.” Naandén Jisas.

*Du vétik gaa kurénngé Jisas wandén
(Mt 7:24-27)*

⁴⁶ Jisas anga wandén: “Guné wunat anga wangunéngwa, ‘Méné, nana Néman Du wa.’ Wunga wate wuna kundi yamba vékungunéngwe wa. Kamuké guné wunga wate wuna kundi vékumuké kalik yo?”

⁴⁷ Wunéké yaae wuna kundi vékute wawutékwa pulak yakwa du dakwa wan ani du pulak wa.

⁴⁸ Dé yéku gaa kaaké we néma kwaawu vaandén. Vaae matu taakumba kwaan taawundén. Taawutake yéku apamama yan gaa kutndén. Kutndéka maas viyaae kwayé kwe wani gaamba viyaandéka wani gaa yamba vaakére wa. Yénga ye vaakétndek? Néma jémbaa ye yéku gaa kutndénmba.

⁴⁹ Wuna kundi baka vékute wawutékwa pulak yakapuk yakwa du dakwa de wan ani du pulak wa. Dé gaa bari kurké watake apamama yakapuk bumbu kępmaamba kwaan waayéngwandén. Kwaan yékunmba téndénngé vékulake matumba yamba vaandékwe wa. Yandéka maas viyaae kwayé kwe wani gaamba viyaandéka wani gaa bari vaakéren. Vaakétndek kwayé wa kure yén wani gaa.” Naandén Jisas det.

7

Jisas waariyakwa dunyanséna néma dumba jémbaa yakwa duwat kururéndén

(Mt 8:5-13)

¹ Jisas wani kundi wasékéyaktake Kaperneamét yéndén.

² Wani gaayémba Romna waariyakwa dunyanséna néma du nak yaran. Déku jémbaa yakwa duké asa mawulé wa yandén. Yaréndéka déku jémbaa yakwa duwat baat yan. Yandéka kiyaaké yandén.

³ Yandéka wani néma du vékundén Jisas wani gaayémba yaréndéka. Vékutake Judana néma du rasét wandéka Jisaské yéendarén, dé wandaru dele ye déku jémbaa yakwa du kururéndénngé.

⁴⁻⁵ Yaae Jisasét anga wandarén, “Dé wani du dé yéku du wa. Dé nané Judaséké asa mawulé wa yandékwa. Dé nanéké Gotna kundi bulndakwa gaa kutndén. Kutndénngé méné déku duwat kururé-ménénngé mawulé yanangwa.” Naandarén.

⁶ Naandaka Jisas deku kundi vékutake dele yéndén. Ye gaamba saambakngé yaténdaka waariyakwa dunyanséna néma du déku naawindu rasét wandéka de yaae Jisasét déku kundi anga wandarén, “Néman Du, wuné baka du a téwutékwá. Méné néma du wa. Wunga téte méné wuna gaat yaalaké yambak.

⁷ Wunga téménéngwanngé vékulakate wuné ménéké yamba yaawutékwe wa. Méné baka waménu wuna du nakapuk yékun yakandékwa.

⁸ Nak du wuna néma du téndékwa. Téte wandékwa pulak wuné yawutékwá. Wuné du

nakét, ‘Méné ma yé,’ naawutéka yéndékwa. Du nakét, ‘Méné ma yaa,’ naawutéka yaandékwa. Wunémba jémbaa yakwa duwat, ‘Ani jémbaa ma ya,’ naawutéka wani jémbaa yandékwa. Méné yawutékwa pulak ma yaménu. Yate baka ma waménu wuna du nakapuk yékun yakandékwa.” Naandarén.

⁹ Wani duna kundi wunga wandaka vékutake Jisas vékulaka vékulaka naandén. Ye waalakwe déku kukmba yétékésén du dakwat anga wandén, “Dé wani du wunéké yékunmba vékulakandékwa. Wuné wawutu du dakwa yékun yamuké wa vékuséknéndékwa. Guné Israel du dakwa, guné wunéké ayélapkéri sékéyak wa yékunmba vékulaka-ngunéngwa. Rom du téndéka déku yéku mawulé wa guné Israel du dakwa guné yakwa yéku mawulat wa taalékéra-sandandén. Yi wan wanana wa.” Naandén.

¹⁰ Wunga wandéka waariyakwa dunyanséna néma du wandéka yaan wani dunyansé nakapuk waambule gaat yéendarén. Ye wulaae véndarén néma dumba jémbaa yakwa du nakapuk baat yéput ye randéka.

Jisas wandéka kiyaan du nakapuk taamale waarapndén

¹¹ Kukmba Jisas nak gaayét yéndén. Wani gaayéna yé Nain wa. Yéndéka du dakwa némaamba wa, déku dunyansé waak wunga dale sékét yéendarén.

¹² Ye wani gaayéna aatmu pétémba saambakngé yaténdaka kiyaan dunyanngu nyaan nak yaate kure yaalandarén. Aasa nakurak dé male

wa kéraalén. Nyaan ras yamba yé wa. Léku du dé talimba wa kiyaan. Wani gaayémba yarékésén du dakwa némaamba, wani taakwale yaandarén.

¹³ Yaandaka vétake Néman Du Jisas mawulé sémbéraa yandén wani taakwaké. Yate lat anga wandén, “Nyéno, géraaké yambak.”

¹⁴ Naatake ye kiyaae kwaan duna jaambémba kutndén. Kutndéka wani jaambé yaatan dunyansé de wunga tékésén. Téndaka kiyaae kwaan duwat anga wandén, “Méno, wuna kundi ma véku. Ma waarap.”

¹⁵ Naandéka kiyaan du nakapuk taamale waarape rate bulréndén. Bulréndéka Jisas dé déku aasat kwayéndén.

¹⁶ Yandéka akwi du dakwa bérute wup yandarén. Yate Gotna yé kusoréndarén. Kusote anga wandarén, “Gotna yémba kundi kwayékwa du nak dé nanale a tékwa. Wa néma du wa. Bulaa Got dé a yaan, déku du dakwat yékun yaké.” Naandarén.

¹⁷ Watake Jisas yan muséké saapé yeyé yaayandarén. Yandaka de wani gaayale tékwa gaayémba, akwi Judiana gaayémumba waak, vékunderén Jisaské.

*Jon déku du vétik Jisaské yémbérénngé wandén
(Mt 11:2-19)*

¹⁸ Baptais kwayétan du Jon kalapusmba kwaandéka déku dunyan yaae dat wandarén Jisas yan muséké.

¹⁹ Wandaka Jon wandéka déku du vétik yaambéréka bérét anga wandén, “Béné ma yé Jisaské. Ye anga ma waatakumbénék, “Talimba

Gotna nyéngaamba viyaatakandarén, nanat yékun yaké sérémaa yaaké yakwa duké. Wani du méné ani méné, kapuk wa nak duké kaavéréké nané?’ Dat wunga béné waké ya.” Naandén.

²⁰ Wandéka bét ye Jisas yaranmba saambake anga wambéren, “Baptais kwayékwa du Jon aanat wandéka yaatékwá ménéké. Ani kundi ménat waatakuké yaatékwá: Talimba Gotna nyéngaamba kundi viyaatakandarén, nanat yékun yaké kukmba yaaké yakwa duké. Wani du méné ani méné, kapuk wa nak duké kaavéréké nané?” Naambéren.

²¹ Wani nyaa Jisas asapéri du dakwa baat yandaka, sépémaalé kapére yan du dakwat waak kururéndén. Yate wandéka de wani du dakwat kulure kure yatékésén kutakwasé de yaale yaange wunga yékéeraan. Ménimbo yan du dakwa asa wa, wandéka nakapuk kurkale véndarén.

²² Jisas wunga yatéte Jonna du vétikét anga wandén, “Béné waambule ye béné wani vémbénén, vékumbénén muséké Jonét ma wambénu. Ménimbo yan du dakwa nakapuk véndakwa. Maan kapére yan du dakwa nakapuk yékun ye yeyé yaayandakwa. Lepro waasé yan du dakwa nakapuk yékun yandakwa. Waangété ye waan vékukapuk yan du dakwa nakapuk waan vékundakwa. Wani du dakwat akwi wa kururé-wuréwutén. Wuné wawutéka kiyaan du dakwa nakapuk taamale waarape yarékéskwa. Musé asé kure rakapuk du dakwat Gotna kundi wawutékwá.

²³ Du dakwa ras wunéké anga wandakwa, ‘Wa Got dat wa wandén, nanat yékun yandénngé.

Yi wan wanana wa.’ Naate wunga wate de wunéké yékunmba vékulakandakwa. Wunéké wunga vékulakakwa apu, de mawulé tawulé yénga yandaru. Jonét wunga béné waké ya.” Naandén Jisas Jonna du vétikét.

²⁴ Jisas wunga wandéka bét Jonna du vétik bét yén. Yémbéréka Jisas wamba rakésén du dakwat Jonngé anga wandén: “Guné du yarékapuk taalémbe ye, yénga pulak du véké guné yék? Wimut kutndéka apamama yakapuk yate viyéknngwa séwaa pulak yakwa du véké guné yék, kapuk yénga pulak du véké? Jon wani séwaa pulak wunga yamba yé wa.

²⁵ Yéku laplap saawan du véké guné yék, kapuk yénga pulak du? Jon wani du wunga pulak yamba yé wa. Yéku laplap saawukwa dunyan de néma duna yéku gaamba wa randakwa.

²⁶ Gotna yémbe kundi kwayékwa du nakét véké guné yék, kapuk? Yi, Jon wan Gotna yémbe kundi kwayékwa du wa. Gunat wawutékwa. Dé néma du wa téndékwa. Gotna yémbe kundi kwayétan nak néma duwat wa taalékéra-sandandén.

²⁷ Jonngé ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa:

Got déku nyaanét anga wandén, ‘An wuna kundi kure yékwa du a.

Wuné wawutu dé taale yéte ména yaambu kurkandékwa.’

Nané wani kundi vékute vékuséknangwa. Jon wan Gotna kundi kure yaate taale yaakwa du wa.

²⁸ Wunga vékusékte gunat wawutékwa. Jonna jémbaa ani kápmaamba talimba tan duna jémbaat wa taalékéran. Taalékérandéka gunat yékun

yaké yawutékwa jémbaaké yamba kurkasale vékundékwe wa. Yandéka de Gotna kémba téte du dakwat yékun yaké yawutékwa jémbaaké vékuséngwa du dakwa akwi deku yéku mawulé wa déku yéku mawulat taalékérasandan. Yi wan wanana wa.” Naandén.

²⁹ Wani kundi wandéka de takis kéraakwa du, wamba tékésén du dakwa waak wani kundi vékutake mawulé wa yandarén. Jon talimba det baptais kwayéndéngé wa Jisasna kundiké mawulé yandarén. Yate Gotna yé kavérékte anga wandarén, “Déku kundi wan yéku kundi wa. Yi wan wanana wa.”

³⁰ Naandaka de Farisi dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan waak de wani kundiké kalik yandarén. Gotna kundiké kuk kwayéndaka Jon det talimba baptais kwayékapuk yandéngé Jisasna kundiké kalik yandarén.

³¹ Wunga watake Jisas det anga wandén, “Bulaa a tékwa du dakwa yénga pulak daré? Gunat wawutékwa.

³² Bulaa a tékwa du dakwa de aamemba kétikwa nyambalésé pulak wa yaténdakwa. De téte rasét waandakwa. Waate anga wandakwa,

Nané gwaaré waate कांग viyaananga guné yamba kétingunéngwe wa.

Nané mawulé sémbéraa yate géraananga guné yamba géraangunéngwe wa.

Guné nanale nakurakmawulé yamba yangunéngwe wa.

Wunga waakwa nyambalésé pulak, bulaa a tékwa du dakwa wunga wa yaténdakwa.

33 “De Jonale nakurakmawulé yamba yandakwe wa. De wunale nakurakmawulé yamba yandakwe wa. Baptais kwayékwa du Jon yaae a kangunéngwa kakému kate a kangunéngwa wain kulak yamba kandékwe wa. Yandéka guné déké kalik yate anga wangunén, ‘Kutakwa déku mawulémba wulaae téndéka wa waangété wa yandékwa.’

34 Wunga wangunénga wuné Duna Nyaan yaae wuné a kangunéngwa kakému kate, a kangunéngwa wain kulak kawutékwa. Kawutéka wuné kalik yate anga wangunéngwa, ‘Ma véna. Wani du némaamba kakému kate némaamba wain kulak wa kandékwa. Kate dé takis kéraakwa dunyanale yaréte, kapérandi musé yakwa ras dunyanale yaréte dele bulndékwa.’

35 Naangunénga nak kundi wawutékwa. Got dé akwi pulak musé vékuwuréndén wa. Déku yapaté wa yéku yapaté wa. Yi wan wanana wa. Wani kundiké vékulakate guné aané déku du vétikngé ma yékunmba vékulakangunék.” Naandén Jisas.

Kapérandi musé yakwa taakwa yéku yaama yakwa gu sévilén Jisasna maanmba

36 Farisi du nak déku yé Saimon Jisasét wandén, dale kakému kandénngé. Wandéka ye wani duna gaamba wulaae rate kakému kandén.

37 Jisas Farisi duna gaamba rate kakému karéndéka lé kapérandi musé yakwa taakwa nak wani gaayémba yare vékulén. Vékutake matumba yandarén yéku botol kure yaalén. Yéku yaama yakwa gu wani botolmba tén.

38 Kure yaae Jisasna maanale kwaati séte géraalén. Géraaléka léku méniyangu Jisasna maanmba putangsandan. Putangndéka léku sémény némbat létéklén. Létéktake déku maanmba késépéri apu taama rénglén. Yate yéku yaama yakwa gu déku maanmba sévilén.

39 Séviléka vétake Jisasét wandéka wani yaandén Farisi du, déku mawuléké anga wandén, “Wani du Gotna yémba kundi kwayékwa du ramunaae akwi musé vésékte dat kurkwa taakwa waak véséknгатik dé. Lé kapérandi musé yakwa taakwa wa.” Naandén.

40 Wani du wunga wandéka dat Jisas anga wandén, “Saimon, ménat nak kundi nak wakwate yawutékwa.” Naandéka wandén, “Nanat Gotna kundiké yakwasnyékwa du wa, ma wa.”

41 Naandéka ani gwaaménja kundi wandén: “Du vétik, du nakmba yéwaa kéraambérén. Nak du néma yéwaa (100 kina pulak) kéraan. Nak du ayélapkéri yéwaa (10 kina pulak) kéraan. Kéraambéréka kukmba kaavéndén wani du, déku yéwaa nakapuk waambule kwayémbérénngé.

42 Wani du vétik bét déku yéwaa nakapuk waambule kwayékataké yambérén. Yambéréka bérét anga wandén, ‘Yénga yakét. Béno, tiyaaké yambak.’ Wunga wandénngé méné yénga méné vékulako? Wani du vétikmba kandé yéwaa kwayén duké néma mawulé yaké ya?”

43 Naandéka Saimon wa wan, “Néma yéwaa kéraan du wa. Wunga vékulakawutékwa.” Naandéka Jisas wa wan, “Ména kundi yékun wa. Yi wan wanana wa.” Naandén.

44 Wani kundi watake Jisas wani taakwaké

waalakwe Saimonét anga wandén, “Ani taakwat ma vé. Wuné ména gaat yaalawutéka méné nana apakundi wakwa pulak yamba yaménéngwe wa. Ye gu ras yamba tiyaaménéngwe, wuna maan yakwasnyéwuténngé. Ani taakwa lékét léku méniyangwat wa wuna maan yakwasnyélén. Ye lékét léku némbat gu létéklén.

⁴⁵ Méné wunat yamba taama réngménéngwe. Wuné amba yaale taale rawutéka wani taakwa wa yaae wuna maanmba taama rénglén, késéperi apu.

⁴⁶ Méné wuna maakamba yéku gu yamba séviménéngwe. Lé wa sévin yéku yaama yakwa gu wuna maanmba.

⁴⁷ Wunga yaléka ménat wawutéka. Yalén kapérandi musé wa yakwasnyé-putiwutén. Yakwasnyé-putiwutéka lé wunéké asa mawulé wa yalékwa. Ras du dakwa kapérandi musé ayélapkéri yandaka wani kapérandi musé yakwasnyéputiwutéka de wunéké mawulé ayélapkéri yandakwa.” Naandén.

⁴⁸ Wani kundi watake wani taakwat anga wandén, “Yanyénén kapérandi musé wa yakwasnyéputiwutén.”

⁴⁹ Wunga wandéka dale sékét rate kakému karan dunyansé dekét deku kapmang bulte anga wandarén, “Wani yalén kapérandi musé wa yakwasnyé-putindékwa. Wan yénga pulak du dé?”

⁵⁰ Naandaka Jisas wani kundi waambule wapakuk yate wani taakwat anga wandén, “Nyéna kapérandi mawulé kururékwate yawutéka mayé apaké yékunmba vékulakanyénénga wa nyéna mawulé wa kururéwutén.

Bulaa nyéna mawulé yénga yékunmba téndu yékunmba yénga yényénu.” Naandén Jisas lat.

8

Dakwa ras Jisasale yeyé yaayaténdarén

¹ Kukmba Jisas asapéri gaayémba saawe yéndén. Yéte Got néma du rate du dakwaké kurkale véké yandékwanngé du dakwat kundi kwayéndén. Déku dunyansé tambavétik maanmba kaayék vétik (12) wunga yéndarén dale sékét.

²⁻³ Dakwa ras waak dale sékét yéndarén. Talimba wani dakwa rasét wa baat yan. Rasét kutakwa wa kulure kure yatékésén. Yaténdaka wa Jisas wani dakwasat akwi kururéndén. Wani dakwasé dekét deku yéwaamba kwayéte kakému kéraate yaakéte kwayéndarén, Jisas, déku dunyansat waak. Wani dakwa, nak Maria wa. Léké wandarén, “Wa Makdalamba yaan taakwa Maria wa.” Talimba lat kutakwa taambak kaayék vétik (7) wa kulure kure yaténdaka, Jisas wandéka lé yaasékatake yaange yéndarén. Nak taakwa Herotna gaaké séngitékwa du déku yé Kusa, déku taakwa wa. Léku yé Joana. Nak Susana wa. Dakwa ras waak sékét wunga wa yéndarén.

Wit sék yaasnyan duké Jisas gwaaménja kundi wandén

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴ Asa du dakwa wa Jisaské yaae jaawundarén. Wani du dakwa genge gaayémba wa yaandarén. Yaandaka ani gwaaménja kundi wandén:

⁵ “Du nak déku yaawimba wit sék yaasnyéké yéndén. Ye yaasnyéndéka wit sék ras yaambumba vaakérén. Vaakéndaka du dakwa wa yeyé yaayate maanét vaakindarén yaambumba rakésén wit sék. Vaakindaka api wa yaae kéraae kawuran.

⁶ Wit sék ras matumba vaakérén, kępmaa ayélap tanmba. Matumba vaakére taakwe waare, kępmaa rékandang yandéka méngi kurkasale kurkapuk ye wa bari rékaa ye kiyaandarén.

⁷ Wit sék ras néma waaramba vaakérén. Vaakére randaka raamény waara wa wuttépe waare taakatépan.

⁸ Wit sék ras yéku kępmaamba vaakérén. Vaakére wamba re yékunmba wure waarénderén. Waare yéku sék vaakundarén rékaamba.” Naandén Jisas. Naatake anga wandén, “Guné vékuséknge mawulé ye kurkale waan taake ma kurkale vékungunék.” Naandén.

Jisas gwaaménja kundi det kwayéndékwanngé wa wandén

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Jisas det wani kundi wandéka déku dunyansé wani gwaaménja kundiké dat waatakundarén.

¹⁰ Waatakundaka det anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Véréndu de déku kémba tékandakwa. Wani muséké talimba Got paakundén kundi wa. Paakutake wandén, guné bulaa wani musé vékute véngunénggé. Nak du dakwa véte katik vésekngé daré. Ve kurkasale katik véké daré. Kundi vékute wani kundiké katik vékuséknge

daré. Yandarénngé wa ani gwaaménja kundi det wawutékwa.” Naandén.

Jisas wani gwaaménja kundina wambukundi kaapa yandén

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ “Bulaa ani gwaaménja kundina wambukundi wakawutékwa. Anga wa. Wani wit sék wa Gotna kundi pulak wa.

¹² Du dakwa ras Gotna kundi vékundakwa. Vékundaka Satan wa yaae wani kundi deku mawulémba kéraae kure yékwa. De Gorké kurkasale vékwe Gorké yéndakwa yaambumba yéandarénngé kalik yate, wa wani kundi kéraandékwa. Kéraae kure yéndéka wani kundiké wa yékéyaak yandakwa. Wani du dakwa de wan yaambumba vaakérén wit sék pulak wa.

¹³ “Du dakwa ras Gotna kundi bari vékundakwa. Vékwé wani kundiké mawulé yate mawulé tawulé yandakwa. Yate kurkasale yamba vékulakandakwe wa. Wani kundi deku mawulémba daawulikapakuk yandéka de yékunmba yamba vékulakandakwe wa. Yaténdaka vakmi ras deké yaandéka, Gotna kundi bari yaasékandakwa. Wani du dakwa de wan matumba vaakérén wit sék pulak wa.

¹⁴ “Ras du dakwa taale Gotna kundi yékunmba vékundakwa. Vékwé de ani kápmaana muséké male vékulakandaka deku mawulé yéwaaké, salmu walmuké génngwa. Wani musé wa Gotna kundit taakatépékwa. Taakatépéndéka wani du dakwa Gotna jémbaa yamba yandakwe wa. Wani

du dakwa de raamény waara ténmba vaakérén wit sék pulak wa.

15 “Ras du dakwa de Gotna kundi kurkasale vékute, wandékwa pulak yate déku kundiké mawulé yandakwa. Yate déku kundi kurkale vékuréte, mawulé yaréte Gorké yéku jémbaa yapékaréndakwa. De wani du dakwa, wa yéku kápmaamba vaakérén wit sék pulak wa.” Naandén Jisas det.

*Jisas gwaaménja kundi wandén yaa véréksondarén téwaayéke
(Mk 4:21-25)*

16 Jisas wani kundi watake anga wandén, “Ani gwaaménja kundi nak ma véku. Dunyan téwaayé yaa takngére kure ye sapngutaka-ndarén aké aru-lamba daré kusolatako, kapuk jaambé atndamba daré taako? Yamba wa. De jaambé taakumba wa taakandakwa, wani gaat wulaaké yakwa du dakwa téwaayé vérékte kaalédu de kurkasale véndarénngé.

17 Paakwe rakwa musé sérémaa vékangunéngwa. Yakélak wandarén kundi sérémaa kaapamba randu vékukangunéngwa.

18 Ma véku. Wani kundiké ma vékulaka naa. Guné yékunmba vékulakate, wuna kundi kurkasale vékukangunéngwa. Wuna kundi yékunmba vékukwa du dakwa de sérémaa Gotna kundi yékunmba vékukandakwa. Wuna kundi yékunmba vékukapuk yakwa du dakwa anga wandakwa, ‘Nané vékuwuran wa Gotna kundi.’ Wunga watake sérémaa de déku kundiké

yékéyaak yatake baka rakandakwa.” Naandén Jisas det.

*Jisas déku aasa déku waayékanjeké wandén
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

¹⁹ Wani nyaa Jisasna aasa déku waayékanje waak sékét déké yaandarén. Asa du dakwa wa yaae wulaandaka gaa taalé vékulékndéka de dé ténét wulaaké yapatindarén.

²⁰ Yandaka dunyansé ras wa dat wan, “Ména aasa, ména waayékanje de a yaae angwandé kaapamba téte méné vékwate yandakwa.”

²¹ Naandaka det anga wandén, “Gotna kundi vékute wandékwa pulak yakwa du dakwa wan de wuna aasa, wuna waayékanje wa téndakwa.” Naandén Jisas det.

*Jisas wandéka néma wimut késén
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

²² Nak nyaa Jisas bot nakmba déku dunyan sékét kure waaréndén. Waare det anga wandén, “Ma yékwak, néma gu kwaawuna nak sakwat.” Naandéka botmba yéNDARÉN.

²³ YéRÉndaka, Jisas yundé yandéka daae kwaan. Kwaandéka néma wimut kutndéka gu waare botmba gwaande vékulékngé yan. Yandéka lambiyakngé yandarén.

²⁴ Yate ye Jisasét sérkiyaate anga wandarén, “Néna du, nané a lambiyakngwa.” Naandaka vélérkiyaae waarape wandéka wimut késndéka, gu daae yékunmba tén.

²⁵ Yatake det anga wandén, “Wuné gunat yékun yaké yawutékwa mayé apaké guné kamuké guné yamba yékunmba vékulaka-ngunéngwe?”

Naandéka de vatvat naate dekét deku kapmang bulte anga wandarén, “Yéki. Wandéka gu wimut waak déku kundi vékute wandékwa pulak yambérékwa. Wa yénga pulak du dé?” Naandarén.

Jisas wandéka kutakwa kulure kure yatan du yékun yandén

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Jisas déku dunyansale sékét botmba ye Gerasaséna taalémbe saambakndarén. Wani taalé néma gu kwaawuna nak sakumba téndéka Galili distrik nak sakumba tékwa.

²⁷ Wamba saambake bot taakatake néma gu kwaawuna wutépét wulaaké yaténdaka wani gaayémbe yaan du nak Jisas véké yaandén. Talimba, wani du kutakwa kulure kure yaténdaka waangété yandén. Ye laplap yamba gindékwe wa. Baka male yaténdén. Bapmu bapmu baapmu wunga yaténdén. Gaamba yamba randékwe. Yamba wa. Dé wani kiyaandaka rémndarén kwaawumba male yaréndén.

²⁸⁻²⁹ Dat kulure kure yatékésén kutakwasé, dat apapu viyaandarén. Viyaandaka waangété yandéka dunyansé ras wa déku maan taamba sen baangwit gindarén. Gitake dat vétendarén. Véténdaka wani sen béréndéka kutakwasé dé kure yendarén du yarékapuk taalát. Wani du wa Jisas véké yaandén. Yaandéka Jisas wa wan, dat kulure kure yatan kutakwasé yaange yendarénngé. Wandéka vékwe dat véte némaanmba waate dat kwaati se waandé daate dat anga wandén, “Jisas, méné anjorémbe rakwa du Gotna nyaan wa. Méné wunat yénga pulak

yaké méné? Méné wunat kaangél tiyaaké yambak.”

³⁰ Naandéka dat anga wandén, “Ména yé yénga dé?” Waatakundéka wandén, “Wuna yé Késépéri wa.” Késépéri kutakwa kulure kure yaténdakwanngé wa wandén.

³¹ Wani kutakwasé Jisasét anga waandarén, “Nané kapérandi taalat yéké kalik yanangwa. Ménat waatakunangwa. Nané wunga yénanénggé méné nanat waké yambak.” Naandarén dat.

³² Téndarén némbumba baalé asa wa tété kakému katékésén. Katéndaka de wani duwat kulure kure yatékésén kutakwasé, Jisasét anga wandarén, “Méné nanat kewuréké mawulé yamunaae ma waménu, nané wani baaléna mawulémba wulaakanangwa.”

³³ Wunga wandaka wandén, “Ma yaange yéngunu wunga.” Naandéka wani du yaasékatake ye baaléna mawulémba wulaandarén. Wulaae kulure kure yéndaka wani balémbalé néma némbuna kutmba yaange daae gumba vaakére kulak ke kiyaatondarén.

³⁴ Wani baaléké kaavéte séngitan dunyansé wunga yandaka vétake yaange yéndarén. Ye akwi gaayémba yarékésén du dakwat wani muséké wayé yaayandarén.

³⁵ Wandaka du dakwa wani musé véké yéndarén. Ye Jisas tanmba saambake kutakwa yaasékatake yén duwat véndarén. Dé yéku mawulé vékwe laplap giye Jisasna maanale randéka véndarén. Vétake wup yandarén.

³⁶ Wup yandaka, Jisas wani musé yandéka vén gaayé wa det saapan, kutakwa kulure kure yatan du yékun yanngé.

³⁷ Saapéndaka Gerasana taalémba yarékésén akwi du dakwa wup nékéti ye Jisasét wandarén, de taakatake yéndénngé. Wandaka Jisas de yaasékatake yéké watake botmba waaréndén.

³⁸⁻³⁹ Talimba kutakwa kulure kure yatan wani du dat waate anga wandén, “Wuné ménale yéké mawulé yawutékwa.” Naandéka Jisas dat anga wandén, “Méné ma waambule yé ména gaayét. Ye Got ménat yékun yandénngé ma saapé.” Wunga wandéka dé gaayét waambule ye déku gaayémba yarékésén akwi du dakwat saapéndén, Jisas dat yandén muséké.

Jisas taakwa vétikét kururéndén

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Jisas néma gu kwaawuna nak sakumba waambule ye saambakndéka akwi du dakwa déké kaavére dé vétake mawulé tawulé yandarén.

⁴¹⁻⁴² Yaténdaka du nak Jisaské yaandén. Déku yé Jairus wa. Dé wani gaayémba kwaakwa Gotna kundi bulndakwa gaana néma du téndén. Dé ye Jisasét waandé daae kwaati séte anga wandén, “Wuna takwanyan ani kiyaaaké yarékwa. Léku kaa rékaamba yamba wa (12). Wuna nyaan nakurak male wa. Méné ma yaa wunale sékét. Ye lé kururéménék.” Naandéka dale sékét yéndén.

⁴³⁻⁴⁴ Jisas yéndéka asa du dakwa wa dale sékét yéandarén. Yaambu vékulékén. Yéténdaka taakwa

nak Jisasna kukmba yaae déku laplap waambumba vatndékulén. Kaa késépéri (12) wa lé waaléramu yarélén. Némaamba apu wa doktaké yélén lé kururéndarénngé. Yéléka dokta yapatin. Yandaka wani taakwa Jisas kundi wandaka vékute lékét léku mawuléké anga walén, “Wuné Jisasna laplapmba vatndékumunaae, wuné nakapuk yékun yakawutékwa.” Naatake déku kukmba yaae déku laplap waambumba vatndékulén.

Wani taakwa wunga vatndékuléka waaléramu bari wurétékndéka nakapuk yékun yalén.

⁴⁵ Vatndékuléka Jisas wa wan, “Wunat kandé vatndékwak?” Naandéka de akwi anga wandarén, “Nané yamba wa.” Wunga wandaka Pita wa wan, “Néman Du, asa du dakwa a ménale tékéskwa, méné yanyaweye. De ras ménat baka vatndéku daré yak, kapuk yénga véké?”

⁴⁶ Naandéka Jisas wa wan, “Yamba wa. Nak baan nak wuna mayé apa kéraaké watake wa vatndékundén wunat. Yandaka vékuwutén wuna mayé apa ras yéndéka.” Naandén.

⁴⁷ Wunga wandéka lé wani taakwa léku mawuléké anga walén, “Jisas wuna mawulé véndén wa.” Wunga watake lé bérutéte yaae Jisas ténale képmaamba waandé daae kwaati sélén. Yate akwi du dakwana ménimba anga walén, “Kaa késépéri (12) waaléramu yare wuné yékun yaké watake wa taambat vatndékuwutén ména laplapmba. Vatndékwe wa bari nakapuk yékun yawutén.”

⁴⁸ Wunga waléka lat anga wandén, “Nyéno, wuné nyénat kururéké yawutékwa mayé apaké

yékunmba vékulakate wa bulaa nyénékét wa yékun yanyénén. Nyéna mawulé yénga yékun téndu yékunmba ma yényénu.” Naandén.

⁴⁹ Jisas wayéka téte waténdéka du nak Jairusna gaamba yaandén. Yaae Jairusét anga wandén, “Ména takwanyan wa kiyaan. Méné wani néma du yaandénngé waké yambak. Dé déku nak jémbaa yénga yandu.”

⁵⁰ Wunga wandéka Jisas wani kundi vékute Jairusét anga wandén, “Wup yaké yambak. Wuné lé yékun yaké yawutékwa mayé apaké yékunmba vékulakaménu ména takwanyan yékun yakalékwa.” Naandén.

⁵¹ Naatake ye wani duna gaamba saambake wandén, “Pita, Jon, Jems, guné léku aapa aasa waak, guné male wunale sékét wulaa-kangunéngwa gaat. Nak du dakwa katik wulaaké daré.” Naandén.

⁵² Naandéka akwi wamba tékésén du dakwa wani takwanyanngé mawulé sémbéraa yatéte géraaténdarén. Géraandaka det anga wandén, “Géraaké yambak. Lé yamba kiyaae wa. Lé yundé wa kwaanlékwa.” Naandén.

⁵³ Kiyaasékéyaklén vétake wa wunga wandéka dat waangindarén.

⁵⁴ Waangindaka dé wulaae léku taambamba kutte lat anga wandén, “Nyéno, ma waarap.”

⁵⁵ Naandéka léku kwaminyan nakapuk waambule yaandéka bari waaraplén. Waarapléka Jisas det anga wandén, “Kakému ras ma kwayéngunu kalu.”

⁵⁶ Naandéka bét léku aapa aasa lat vétake vatvat naambérén. Naambéréka bérét anga wandén,

“Ani muséké nak du dakwat waké yambak.”
Naandén Jisas.

9

*Jisas déku dunyanét jémbaa kwayéndén
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)*

¹ Jisas déku dunyanét waandéka yaandaka det mayé apa kwayéndén, de wandaru akwi kutakwa yaange yéendarénnagé. Nak mayé apa waak kwayéndén de wandaru baat yakwa du dakwa, sépémaalé maan taamba kapére yan du dakwat waak kururéndarénnagé.

² Kwayéte det anga wandén, “Guné ye du dakwat ma wangunék Got néma du rate déké yékunmba véké yandékwannagé. Yate guné de kururéké ya.”

³ Watake det anga wandén, “Guné yeyé yaayate rékaamba musé kure yéké yambak. Wani saawungunén musé male kwaandu guné yéké ya. Sétungunéngwa baangé, kaluwut, kakému, yéwaa, guné wani musé asé kure yéké yambak. Guné laplap vétik kure yémbak. Du dakwat yékun yangunu de gunat yékun yate wani musé kwayékandakwa gunat.

⁴ Gaa nakmba wulaae wani gaamba male guné yaréké ya. Naknga nakngat yéngunu taale yaréngunén gaamba yarékwa du wani muséké rakarka yamuké taale wulaangunén gaamba male guné yaréké ya. Yare wani gaayémba jémbaa yatake wani gaa yaasékatake guné nak gaayét yéké ya.

⁵ Guné gaayé nakét yéngunu wani gaayémba yarékwa du dakwa guna kundi vékukapuk yate, gunat kuk kwayéndaru, wani gaayé ma yaasékangunék. Yaasékaké yate guna maanmba kwaakwa baawu yasnyéputitake guné yéké ya. Wunga yangunu de vétake wakandakwa, ‘Nané det kapére wa yananén. Sérémaa Got yananén kapéremusé yakata-kandékwa nanat.’ Naakandakwa.” Naandén Jisas.

⁶ Wunga wandéka ye akwi gaayémba yeyé yaayaténdarén. Yeyé yaayate Gotna kundi kwayéte baat yan du dakwa, sépémaalé kapére yan du dakwat waak kururé-wuréndarén.

Herot Jisaké vékundén
(Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)

⁷⁻⁸ Galili distrik du dakwana néma du Herot Jisas yan jémbaaké kundi vékundén. Déku jémbaa yandéka du dakwa ras déké anga wandarén, “Wa baptais kwayétake kiyaan du Jon wa nakapuk taamale wa waarapndén.” Wandaka ras wa wan, “Wa talimba yatan du Elaija wa.” Ras wa wan, “Gotna yémba kundi kwayétan du nak wa talimba kiyaae bulaa wa nakapuk taamale waarapndén.” Wunga wandaka Herot wani kundi vékundén. Vékundéka déku mawulé kapére yandéka vékulaka vékulaka naandén.

⁹ Yate wandén, “Wuné wawutéka wa Jonna maaka sékandarén. Bulaa nak duké a kundi vékuwutéka. Wani du kiya du dé?” Wunga wate dé Jisas véké wate mawulé yaréndén.

Jisas némaamba (5,000) dunyansat kakému kwayéndén

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jo 6:1-13)

¹⁰ Jisasna dunyansé waambule yaae Jisasét yandarén akwi muséké wandarén. Wandaka de kure wani taalé yaasékatake deké de male Betsaidat yéandarén.

¹¹ Yéndaka asa du dakwa wa wani muséké kundi vékutake déku kukmba yéandarén. Ye déké yaandaka dé vétake deké mawulé yate det wandén, Got néma du rate du dakwaké yékunmba véké yandékwanngé. Watake baat yan du dakwat kururé-wuréndén.

¹² Garambu yandéka déku dunyansé yaae dat anga wandarén, “An du dakwa yarékapuk taalé a. Ma waménu ani du dakwa gaayémba ye kakému ras kéraae katakekét kwaandarék.”

¹³ Naandaka det wandén, “Det kakému gunékét guné wa kwayéké yakwa.” Naandéka wandarén, “Nané kakému rékaamba yamba yé wa. Makal bret taambak rakwa. Gumba kutndarén gukwami vétik wungat male rakwa. Nané ye wani du dakwaké akwi kakému ras kéraananénggé méné mawulé yo, kapuk?”

¹⁴ Némaamba (5,000 pulak) du téndaka wa wunga wandarén. Dakwale nyambalésale waak némaamba wa téndarén wamba.

Jisasna dunyan wunga wandaka det anga wandén, “Det ma wangunu kémba kémba (50, 50) pulak kutetéke rakésndaru.”

¹⁵ Naandéka wandén pulak yandaka akwi du dakwa kémba kémba (50, 50 pulak) kutetéke randarén.

¹⁶ Rakésndaka Jisas makal bret taambak gukwami vétik wunga kéraae nyérét yaasore véte Gorét wandén, “Yéku musé a tiyaaménén. Yékun wa.” Naatake bret bulésote gukwami jémbusote déku dunyanét kwayéndén, de du dakwat muni waate kwayéndarénggé.

¹⁷ Kwayéndaka du dakwa de akwi kurkasale kandarén. Kandaka bret gukwami ras baka randéka kémbi tambavétik maanmba kaayék vétik (12) waandandarén.

Pita wa wan, “Jisas Got wan du Krais wa”

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Nak nyaa Jisas kapmang rate Gorale kundi bulréndén. Yaréndéka déku dunyansé déké yaandarén. Yaandaka det waatakundén, “Du dakwa wunéké yéngá daré wo?”

¹⁹ Wunga waatakundéka wandarén, “Ménéké ras wa wakwa, ‘Wa baptais kwayétan du Jon wa.’ Naandaka ras wa wakwa, ‘Wa talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du Elaija wa.’ Naandaka ras wa wakwa, ‘Gotna yémba talimba kundi kwayétan du nak kiyaae wa taamale waarapndén.’ Naandakwa.” Naandarén.

²⁰ Naandaka det wandén, “Wa guné? Wunéké yéngá guné wo?” Naandéka Pita wa wan dat, “Méné nanat yékun yaménénggé Got wan du Krais wa.” Naandén.

Jisas kiyaae nakapuk taamale waarapké yandékwanngé wandén

(Mt 16:21-28; Mk 8:31-9:1)

²¹ Pita wunga wandéka Jisas déku dunyansat anga wandén, “Ma vékusék naangunu. Guné nak

duwat anga waké yambak, ‘Jisas wan nanat yékun yandénngé Got wan du Krais wa.’ Wunga waké yambak.”

²² Naatake det anga wandén, “Wuné Duna Nyaan a téwutékwa. Wunat kapérandi musé yandaru Israelna néma dunyan, Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan, de wunga wunat kuk kwayékandakwa. Kwayéndaru wuné viyaandaru kiyaakawutékwa. Kiyaawutu nyaa vétik yéndu kupuk yambanmba nakapuk taamale waarap-kawutékwa.” Naandén.

²³ Watake det akwi anga wandén, “Guné wunale yaate wuna jémbaa yaké mawulé yamunaae, anga ma yangunék. Apapu nyaa guna mawulé ma yaasékangunék. Yaasékate guné wunéké vékulakate anga ma wangunék, ‘Nané déku jémbaa yapéka-kanangwa. Yate nané kaangél kutte takwemimba kiyaamunaananu wa baka musé wa. Yénga yakét. Wan néma musé yamba wa.’ Wunga wate wuna jémbaa ma yangunék.

²⁴ Wunéké vékukwa du dakwa wuna jémbaa yaréndaru wuna maama det viyaamunaandaru de wunale yékunmba yarépéka-kandakwa apapu apapu. Wunéké vékulakakapuk yakwa du dakwa deku sépéké male vékute deku jémbaa male yamunaate wa lambiyak-ngandakwa. Wunale katik yarépékaké daré.

²⁵ Ani kępmaana musé asé kéraaké yakwa du dakwa, deku jémbaa male yamunaate, kiyaae yénga pulak téké daré? Yamba wa. Kurkale katik téké daré.

26 De wuna kundi kalik yate wunat kuk kwayékwa apu sérémaa Duna Nyaan wuné waambule yaae det kuk kwayékawutékwa. Wani sapak wuné wuna aapamba mayé apa kéraae déku kundi kure gaayakwa dumba waak mayé apa kéraae nyaa yaalate kaalékwa pulak ye gaayakawutékwa.

27 Gunat a wawutékwa. Guné amba tékwa du ras wayéka kiyaakapuk téte vékangunéngwa, Got néma du rate déku du dakwaké yékunmba véndu.” Naandén déku dunyansat Jisas.

*Jisasna sépé waalakwe nakpulak yaalan
(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)*

28 Jisas wani kundi watake kukmba nyaa taambak kaayék kupuk (8) pulak yéndéka Pita, Jon, Jems de kéraae kure némbat waaréndén. Jisas Gorale kundi bulké watake wa waaréndén némbat.

29 Waare Gorale kundi bulréndéka déku méni taama saawi waalakwe nak pulak yaalan. Déku laplap waamamale yasékéyake kalkal naatan.

30-31 Yandéka talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du Moses ambét Elaija, Gotna gaayémba bari gaaye bét mayé apa ye nyaa véte kaalékwa pulak téte Jisasale sékét bultémbérén. Dé Gotna kundi vékute Jerusalemba kiyaaké yandékwanngé wa bulténdarén.

32 Yaténdaka Pita ambét dale sékét yaan du vétik waak deku ménimba yundé yandéka de yundé kwaan. Kwaae vélérkiyaae waarape véndarén Jisasna sépé nyaa kaalékwa pulak véte kaaléndéka wani du vétik dale sékét témbéréka.

³³ Ye bét yéké yatémbéréka Pita wani kundi yékunmba vékusénggapuk ye wa Jisasét anga wandén, “Néman Du, nané amba yarénanu yékun yaké yakwa. Gaa kupuk kaakanangwa. Ménan nak, Mosesnan nak, Elaijanan nak.” Naandén.

³⁴ Wunga waréndéka buwi nak taawe yaae det taakatépéndén. Yandéka wup yandarén.

³⁵ Yandaka kundi nak awula buwimba anga waan, “Wan wuna nyaan wa. Wuné dat wawutéka wa yéndén gunéké. Guné déku kundi ma véku.” Naandén.

³⁶ Wani kundi wandéka vékutake véndarén Jisas kapmang téndéka. Vétake kundi mu ras yamba bulndakwe. Ye wani nyaa véndarén muséké akwi du dakwat yamba wandakwe wa.

Jisas kutakwa kulure kure yatan nyaanét kururéndén

(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)

³⁷ Nak nyaa némbu yaasékatake daawulindaka asa du dakwa wa Jisaské yaandarén.

³⁸ Yaae dele sékét yaan du nak némaanmba waandén, “Néman Du, ménat waatakuwutéka, wuna dunyanngu nyaanét véménéngé. Wuné nyaan nakurak male wa. Nyambalésé ras yamba yé wa.

³⁹ Kutakwa wa dat kulure kure yatéte viyaaléka rékaamba waawakndékwa. Yate dat yaavan kutléka biyaat déku tépngémba yaalakwa. Dé yaasékatake yémuké kalik yate, déku sépé yaavan kutlékwa.

⁴⁰ Yaléka ména dunyansat waatakuwutén, wani kutakwa wandaru yaange yélénngé. Wawutéka wunga yaké yapatindarén.” Naandén.

⁴¹ Naandéka Jisas wa wan, “Yénga pulak dé? Guné wunéké yékunmba yamba vékulaka-ngunéngwe wa. Guna mawulé yékunmba yamba te wa. Késépéri baapmu gunale yatéwutéka wunéké yamba yékunmba vékulaka-ngunéngwe wa. Ma kure yaa ména nyaan.” Naandén.

⁴² Wunga wandéka wani nyaan wayéka yéténdéka lé wani kutakwa dat viyaate taakusorak-léka daae kępmaamba vaakéndén. Vaakéndéka Jisas wani kutakwat waarute nyaarang naae lat wandén, lé wani nyaan yaasékatake yaange yélénngé. Wandéka yaange yéléka wani nyaan yékun yandéka déku aapat kwayéndén.

⁴³ Yandéka wamba tékésén du dakwa wani jémbaa vétake Gotna mayé apaké vatvat naate vékulaka vékulaka naandarén.

*Jisas kiyaaké yandékwanngé nakapuk wandén
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Wani du dakwa Jisas yan akwi muséké wayéka vékulaka vékulaka naaténdaka, Jisas déku dunyansat anga wandén.

⁴⁴ “Guné waan taake kurkale ma vékusék naangunu. Yaréyaré naae wuné Duna Nyaan maamat kwayéndaru maamana taambamba rakawutékwa.”

⁴⁵ Wunga wandéka Got wani wambukundi paakundéka de wani kundiké ras mu ras yamba vékusékdakwe wa kurkasale. Ye wani kundiké Jisasét waatakuké wup yandarén.

*Jisas néma duké wandén
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

⁴⁶ Jisasna dunyansé dekét deku kapmang bulte deku néma duké waarundarén.

⁴⁷ Waarundaka Jisas deku mawulé véwurésekéyaktake nyaanét nak kure yaae kure téndén.

⁴⁸ Tété det anga wandén, “Ma véku. Guné wunéké vékulakate ani nyaanét yékun yate, wa wunat waak wa yékun yangunéngwa. Guné wunat yékun yate, wunat wandéka yaawutén duwat waak wa yékun yangunéngwa. Gunale yaréte dékét déku yé kavérékngapuk yate gunéké jémbaa yakwa du Gotna ménimba dé néma du wa téndékwa.” Naandén.

Dat kuk kwayékapuk yakwa du déku du téndarénngé wandén

(Mk 9:38-41)

⁴⁹ Jisas wani kundi wandéka Jon dat anga wandén, “Néma du, du nak ména yémba wandéka kutakwa yaange yéndaka vénanén. Dé nanale yamba yeyé yaayaténdékwe wa. Yandéka dat watépénanén, wani jémbaa yakapuk yandénngé.”

⁵⁰ Naandaka Jisas det wandén, “Guné wani jémbaa yandénngé watépéké yambak. Gunat kuk kwayékapuk yakwa du, wa guna du wa yaréndékwa.” Naandén Jisas.

Samariasé ras Jisas kalik yandarén

⁵¹ Got Jisas déku gaayét kure waaréké yandékwa nyaa yaaké yandéka Jisas dékét déku mawulémba vékulakate Jerusalemét yéké mawulé yandén.

⁵² Ye du rasét wandéka de taale déku kundi kure yéendarén. Ye Samariamba tékwa gaayé nakmba waaréendarén, déké musé asé kéraatakaké.

⁵³ Yandaka wani gaayémba tékwa du dakwa vékuwuréendarén Jisas Jerusalemét yaaké yandékwanngé. Vékutake de Jisaské kalik yate wandarén, “Yamba yé wa. Dé nana gaayét katik yaaké dé.” Naandarén. Samaria du dakwa Juda du dakwa deku néma gaayé Jerusalemngé waak kalik yate wa wunga wandarén.

⁵⁴ Wandaka Jisasna du vétik Jems ambét Jon vékutake Jisasét anga wambéréén, “Néman Du, mawulé yaménu aané watu Gotna gaayémba yaa gaaye ani du dakwat yaangandékwa. Aané wunga yaténngé méné mawulé yo kapuk?”

⁵⁵ Wunga wambéréka waalakwe bérét wandén, “Yamba wa. Wunga yaké yambak.” Naandén.

⁵⁶ Watake déku dunyan sékét nak gaayét yéendarén.

Jisasale yeyé yaayatéké mawulé yan duwat wandén

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Jisas déku dunyansale sékét yaambumba yéténdaka du nak yaae Jisasét anga wandén, “Wuné ménale yeyé yaayatéké mawulé yawutékwa. Yéména akwi taalé wuné yékawutékwa.”

⁵⁸ Naandéka Jisas déku mawuléké wandén, “Wani du wandén pulak kalmu yaké dé?” Wunga vékulakate dat anga wandén, “Ma vékulaka kurkale. Waaléwasa képmamba tékwa képmakwawumba wa kwaandakwa. Api deku

kwaatmba wa kwaandakwa. Duna Nyaa wuné kwaana gaa nak yamba te wa.” Naandén.

⁵⁹ Naatake nak duwat anga wandén, “Méné ma yaa wunale.” Naandéka wandén, “Néman Du, taale ma yi naaménu ye yaréwutu wuna aapa kiyaandu déku pusaa kéraae rémngawutékwa.”

⁶⁰ Naandéka dat wandén, “Yamba wa. Méné bulaa male ma yaa wunale. Wuna kundi vékukapuk yakwa du dakwa de kiyaan du pulak wa yaténdakwa. De wani apu kiyaan du dakwat yénga rémndaru. Méné bulaa male wuna jémbaa yate du dakwat kundi ma kwayéménu, Got néma du rate deké yékunmba véké yandékwanngé.” Naandén.

⁶¹ Wunga wandéka dé nak du wa wan Jisasét, “Néman Du, wuné ménale yékawutékwa. Ma yi naaménu taale wuné wuna gaayét ye wuna kémét taamba kurkawutékwa.”

⁶² Naandéka dat wandén, “Du dakwa Gorké jémbaa taale baasnyé ye kukmba nak nak jémbaaké vékulakamunaae, wa de Gotna jémbaa yaké yapati-kandakwa.” Naandén Jisas.

10

Dunyan rékaamba (72) Jisas wakandéng-ndéka yéendarén

¹ Kukmba dunyan rékaamba (72) waak Jisas wakandéng-ndéka yaandarén. Yaandaka det anga wandén, “Guné taale vétik vétik wunga ma yéngunu. Wuné kukmba yéké yawutékwa akwi gaayét guné taale ma yéngunu.”

² Wunga watake det anga wandén, “Yaawimba asa kakému wa yékun ye tékéska. Téndéka dunyansé ayélapkéri male wa jémbaa yaréndakwa. Yékun yan kakému wan Gotna kundi vékuké mawulé yakwa du dakwa pulak wa. Got dé wani yaawina du pulak wa. Guné Gorét ma waataku, dé wandu jémbaa yakwa du rékaamba waak gunale jémbaa yakandakwa.

³ “Bulaa gunat wawutéka, wuna jémbaa yangunéngé. Waaléwasa sipsipét yaavan kutndakwa pulak, du ras gunat wunga yaavan kurkandakwa.

⁴ Guné yéwaa, wut waak kure yéké yambak. Guné su saawuké yambak. Guné yaambumba yéte bari yéngunék. Nak du dakwale baka bulké yambak.

⁵ Guné gaat nak wulaae, taale wamba rakwa du dakwat anga guné waké ya, ‘Guna mawulé yénga yékun téndu.’

⁶ Wunga wangunu de wamba rakwa du dakwa gunéké mawulé yandaru, Got det yékun yandu de yékunmba yarékandakwa. Wamba yarékwa du dakwa gunéké mawulé yakapuk yate gunat kuk kwayéndaru, wa Got det katik yékun yaké dé. Got gunat yékun yandu guné yékunmba yarékangunéngwa.

⁷ Taale wulaangunén gaamba male ma rapékangunu. Nak nak gaat wulaaké yambak. Wani gaamba rate de kwayékwa kakému kulak ma kangunék. Wani kakému kulak kéraakangunéngwa, dele yangunén jémbaaké. Wani gaamba re kukmba ma yéngunu nak gaayét.

⁸ “Guné gaayé nakmba ye waaréngunu wamba yarékwa du dakwa gunéké mawulé yandaru, guné kwayéndakwa kakému ma kangunék.

⁹ Yate wani gaayémba baat ye rakwa du dakwat ma kururéngunu. Yate det ma wangunék, ‘Got néma du rate du dakwaké véké yandékwa nyaa a yaae kwambalikwa.’ Ma naangunu.

¹⁰⁻¹¹ “Guné gaayé nakmba ye waaréngunu wani gaayémba yarékwa du dakwa gunéké kalik yamunaandaru, guné ye wani gaayéna yaambumba téte anga guné waké ya, ‘Nané guné kuk kwayénangwa. Got waak gunat kuk kwayéndékwa. Kuk kwayé-ndékwanngé guné vékusék-ngunénngé wa nané ani gaayémba tékwa baawu nana maanmba kwaandéka viyaaputénanga wa véngunéngwa. Guné ani muséké vékusék-ngangunéngwa. Got néma du rate du dakwaké yékunmba véréké yandékwa nyaa a yaae kwambalikwa. Yandéka guné déku kémba gwaandéké wa kalik yangunéngwa.’ Det wunga ma naangunu.

¹² Wani gaayémba yarékwa du dakwaké gunat wawutékwa. Talimba Sodommba tan du dakwa kapéremusé yandarén. Kukmba Got néma kot vékute néma du randa nyaa dé wandu Sodommba tan du dakwa kaangél kurkandakwa. Du dakwa nanat kuk kwayémunaandaru, wani nakurak kapéremusé wa Sodommba tan du dakwa yan kapéremusat taalékéra-kandékwa. Wani nyaa Got wandu nanat kuk kwayén du dakwa néma kaangél kurkandakwa.” Naandén Jisas.

Du dakwa Jisaské kuk kwayéndakwanngé

*wandén**(Mt 11:20-24)*

¹³ Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Guné Korasinmba tékwa du dakwaké sémbéraa yawutékwa. Guné Betsaidamba tékwa du dakwaké sémbéraa yawutékwa. Wuné guna gaayémba yaréte vékapuk yangunén kulé apanjémba wa yawutéén. Yawutéka wa véngunén. Vétake Gorké yékunmba yamba vékulakangunéngwe wa. Tairmba talimba tan du dakwa Saidonmba talimba tan du dakwa waak Gorké vékuséngapuk ye, wani kulé apanjémba vémunaae, wa de talimba yandarén kapéremuséké kalik yatake, wani kapéremusé yaaséka-katik daré. Yandarén kapéremuséké kalik yate nak du dakwa deku mawuléké véndarénngé de jaangwa laplap saawuwe baawumba rakatik daré.

¹⁴ Kukmba Got néma kot vékute néma du randa nyaa dé wandu de wani talimba Tairmba tan du dakwa, Saidonmba talimba tan du dakwa waak de kaangél kurkandakwa. Guné Korasinmba tékwa du dakwa Betsaidamba tékwa du dakwa waak, guné wuna jémbaa vétake wunat kuk kwayéngunén. Kuk kwayéngunénga wani nakurak kapérandi musé de yan akwi kapérandi musat wa taalékérandén. Wani nyaa Got wandu guné néma kaangél wa kurkangunéngwa.

¹⁵ Guné Kaperneammba tékwa du dakwa guné apapu anga wangunéngwa, ‘Nané Gotna gaayét waarékanangwa.’ Wunga wangunénga gunat wawutékwa. Got wandu guné kapérandi taalat daawuli-kangunéngwa. Guné Gotna gaayét katik

waaréké guné.” Naandén.

¹⁶ Wunga watake déku dunyansat anga wandén, “Guna kundi vékuna du dakwa wa de wuna kundi vékukandakwa. Gunéké kuk kwayéna du dakwa wa de wunat kuk kwayékandakwa. Wunat kuk kwayéna du dakwa wa de wuné wani wandéka gaayawutén duwat kuk kwayékandakwa.” Naandén. Wunga wandéka wa déku dunyansé déku kundi kwayéké yéendarén.

Jisasna jémbaa yakwa dunyansé nakapuk waambule yaandarén

¹⁷ Kukmba wani késépéri (72) dunyan Jisas wan jémbaa yatake mawulé yate nakapuk waambule yaandarén. Yaae dat wandarén, “Néman Du, nané ména yémba wananga akwi kutakwa nana kundi vékundarén. Vékite du dakwa yaasékate yaange yékeraandarén.”

¹⁸ Naandaka det wandén, “Guné wunga yangunénga nyétmba kusnyérak yandéka yaa gaayakwa pulak, Satan anjorémbe re gaayandéka véwutén.

¹⁹ Ma véku. Gunat mayé apa wa kwayéwutén. Kwayéwutén mayé apat guné kaambe, kulaapati waak vaakingunu gunat katik yaavan kurké daré. Gunat kwayéwutén mayé apa wa Satanna mayé apat taalékéra-kandékwa. Yandu dé gunat katik yaavan kurké dé.

²⁰ Akwi kutakwa guna kundi vékundaka guné wani muséké mawulé yangunéngwa. Wani muséké guné vékulaka vékulaka naaké yambak. Ani muséké ma vékulaka. Guné Gotna kémba

yaalangunénga dé guna yé déku nyéngaamba wa viyaandén. Wani muséké vékulakate mawulé tawulé ma yangunék.” Naandén Jisas det.

*Jisas mawulé yate Gorét wandén, “Yékun wa.”
(Mt 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Wani sapak Gotna Yaamambi Jisasna mawulémba wulaandéka dé mawulé yate Gorét anga wandén, “Méné wuna aapa, méné nyét béré kékpaana néma du wa. Ména jémbaa ras paakuménénga némaamba muséké vékuséngwa du dakwa ména jémbaa yamba kurkale vékusékdakwe wa. Némaamba muséké vékuséngapuk yakwa du dakwa, deku mawulé nyambaléséna mawulé tékwa pulak téndéka yékéyaakmba wa yaréndaka det ména jémbaa wa wakwasnyéménén. Ména mawulémba vékulakate wa wunga yaménén. Yékun wa wunga yaménén.” Naandén.

²² Gorét wunga watake anga wandén, “Wuna aapa déku jémbaa, déku mayé apa waak wa tiyaandén wunat. Wuné déku nyaan yatéwutéka du dakwa wuné kurkale yamba vésékdakwe wa. Dé male wa vésékdén wuné. Du dakwa déké kurkasale yamba vékusékdakwe wa. Wuné male wa dé vésékwutén. Déké wawutén du dakwa waak dé vésékdarén wa.” Naandén.

²³⁻²⁴ Wunga watake déku dunyan male téndaka waalakwe det anga wandén, “Gotna jémbaaké gunat wawutéka. Gotna yémba talimba kundi kwayétan dunyan, néma du waak, de a yawutéka véngunéngwa jémbaa véké mawulé ye, yamba véndakwe wa. Yate a wawutéka vékungunéngwa kundi de yamba vékundakwe wa. Got gunat yékun

yandéka wa wani jémbaa véngunén.” Naandén Jisas.

Samaria du déku maamaké mawulé sémbéraa yandén

²⁵ Wani kundi wandéka apakundi yakwasnyékwa du nak déku mawuléké anga wandén, “Jisas wuna kundi waambule wate kalmu sépélak waké dé?” Wunga vékulakate dat anga wandén, “Gotna jémbaaké nanat yakwasnyékwa du, yénga pulak ye wuné kulémawulé kéraae apapu kurkale yarésékéyakngé wuté?”

²⁶ Wunga waatakundéka dat wandén, “Kamu kundi dé guna apakundimba kwaau? Gotna nyéngamba yénga daré viyaatakak?”

²⁷ Naandéka wandén, “Guné guna Néman Du Gorké néma mawulé ma yangunu. Yate dat wangu guna sépé, guna mayé apa, guna mawulé, guna kwaminyan, guna yaamambiké dé néma du rakandékwa. Guné guna sépéké mawulé yangunéngwa pulak, nak du dakwaké wunga ma mawulé yangunu. Yate det ma yékun yangunu.” Naandén.

²⁸ Wunga wandéka dat wandén, “Wan yékun wa waménéngwa. Méné wunga ye wa kulémawulé kéraae apapu yékunmba yarésékéyak-ngaménéngwa.” Naandén Jisas.

²⁹ Jisas wunga wandéka wani du mawulé yandén, du dakwa déku yé kavérék-ndarénggé. Yate Jisasét anga waatakundén, “Yani du dakwat yékun yaké wuté?” Naandén.

³⁰ Wandéka Jisas déku kundi waambule wate anga wandén, “Juda du nak Jerusalem taakatake

Jerikot daawuliké watake yéndén yaambumba. Yéténdéka sél yakwa du ras dé yaambumba véndarén. Ve dé kulkiye déku musé asé kéraate dé viyaae kapére ye yaambumba taakan-darén. Viyaatake yéndaka dé yaambumba kwaae kiyaaké yakwandén.

³¹ Yakwandéka wani sapak Gotna gaamba jémbaa yakwa du nak wani yaambumba yéndén. Ye wani duwat vétake dé aarkémba tepuwe dé yaasékatake dé yén.

³² Yéndéka Gotna gaamba jémbaa yakwa nak du, Livai du waak ye dat vétake yaasékatake aarkémba tepuwe yéndén.

³³ “Yéndéka Samaria du nak wani yaambumba ye wani du kwaanmba saambakndén. Wa vékusék-ngunéngwa. Juda du dakwa de kalik yandakwa Samaria du dakwaké. Samaria du saambake Juda du wamba kwaandéka vétake déké mawulé sémbéraa yandén.

³⁴ Yate ye dat wani viyaandarénmba waasé yakwasnye marasin kure waasé gindén. Giye wani du kéraae déku donkimba kusore kure yéndén. Kure yéndéka yaambumba gaan yandéka saayéngat nak kure ye wamba taakatake dat yékun yandén.

³⁵ Gaan kwaae ganmba yéte wani gaana duwat yéwaa ras kwayéte dat anga wandén, ‘Méné ani duké kurkale ma véménék. Yate dat yékun yaké, ména yéwaa ras kwayéménu wuné waambule yaae ména yéwaa kwayékata-kawutékwa.’ Naatake yéndén.

³⁶ “Bulaa yénga méné vékwo? Du kupuk wa

wani yaambumba yéendarén. Ye sél yakwa du viyaan duwat kandé yékun yak?”

³⁷ Wunga wandéka dat wandén, “Déké mawulé sémbéraa yan du wa dat yékun yan.” Naandéka wandén, “Méné ma ye wunga ya dé yan pulak.” Naandén Jisas dat.

Jisas Maria ambét Martale bulndén

³⁸⁻³⁹ Jisas déku dunyansale sékét yéendarén. Ye gaayé nakmba waaréendarén. Wani gaayémba taakwa nak léku yé Marta, léku waayéka Martiale sékét yarémbérén. Yaréte Marta Jisasét walén, dé yaae bérku gaamba kakému kandénggé. Waléka yaae wulaae randéka léku waayéka Maria yaae Néman Du Jisasna maanale rate déku kundi vékurélén.

⁴⁰ Vékuréléka Marta lé néma jémbaa yate kakému yaakélén. Yate Maria baka raléka véléka Martana mawulé kapére yan. Yandéka Marta yaae Jisasét anga walén, “Néman Du, wuna waayéka baka raléka wuné kapmang jémbaa yate kakému yaakéwutéka. Yawutékwanngé yamba vékuménéngwe, yi? Ma waménu yaalu sékét yaakékatékwa.” Naalén.

⁴¹ Wunga waléka Néman Du wa wan lat, “Nyéno, Marta, nyéné rékaamba muséké vékulaka-nyénéngwa.

⁴² Nyéné nakurak ani yéku muséké yamba vékulaka-nyénéngwe wa. Wuna kundi vékuké yanyénéngwa musé, wan yéku musé wa. Maria lé wani yéku muséké wa mawulé yalékwa. Yalu wuné lé yélénggé katik waké wuté. Lé wuna

kundi vékuké mawulé yalékwa.” Naandén Jisas Martat.

11

De Gorét waatakumban yapatéke wa Jisas wandén

(Mt 6:9-15; 7:7-11)

¹ Nak nyaa Jisas nak taalémba Gorale kundi bulréndén. Kundi bulsékéyaktake randéka déku du nak yaae dat anga wandén, “Talimba baptais kwayétan du Jon déku dunyansat yakwasnyéndén Gorét waataku-ndarénngé. Det yakwasnyéndén pulak méné nanat ma yakwasnyéménu, Gorét waataku-nanénngé. Wunga yaménénngé mawulé yanangwa.”

² Naandaka det wandén, “Guné Gorét waatakuké mawulé yate anga ma wangunu: ‘Nana aapa, nané ména yé kavérékngé mawulé yanangwa.

Méné néma du rate akwi du dakwaké kurkale véménénngé mawulé yanangwa.

³ Yapatinangwa kakému nyaambanaku tiyaaménénngé ménat waatakunangwa.

⁴ Du dakwa kapéremusé nanat yandaka nané wani muséké nakapuk vékulake yamba yakatanangwe wa.

Yananu méné yananén kapéremusé wunga yasyéputiye méné wani muséké nakapuk vékulakate yakataké yamarék.

Méné nanat yékun yaménu nané nakapuk kapéremusé katik yaké nané. Wunga ménat waatakunangwa.’ Naangunu.”

Wunga wandén Jisas.

5-6 Watake det anga wandén, “Guna du nak kalmu anga yaké dé? Du nak gaan yandéka nyéndéngan dé déku naawinduké yéndén. Ye gaa pétémba téte anga waandén, ‘Naawindu, kakému ras ma tiyaaménék. Wuna du nak bulaa nak gaayét yéké watake yaambumba yéte yaae wuna gaamba saambakndén. Yaandéka wuné kakému ras yamba rakése wa. Méné kakému ras wunat tiyaaménu méné nakapuk waambule kwayékata-kawutékwa.’

7 Wunga waandéka déku naawindu awula gaamba kwaate wandén, ‘Bulaa wani musé aséké wunat waatakuké yambak. Pété tépéwutén wa. Wuna nyambalésé wunale yundé kwaakésndakwa. Wuné waarape bulaa kakému katik kwayéké wuté.’ Naandén.

8 Guné a wawutékwa. Dé ‘Naawindu wa,’ naatake, waarape dat kakému katik kwayéké dé. Wani du déku pétémba téte waapékáténdu dé yundé kwaaké yate, waarape wani du mawulé yandékwa kakému dat kwayékandékwa.

9 “Gunat a wawutékwa. Guné Gorét waataku-pékangunu dé gunat kwayékandékwa. Ani gwaaménja kundi ma véku. Guné waake waake vékangunéngwa. Guné pétémba viyaangunu viyaangunu pété naapikandékwa.

10 Du dakwa Gorét waatakundaru, det kwayékandékwa. Du dakwa waake waake vékandakwa. Du dakwa pétémba viyaandaru, pété naapikandékwa. Guné wani gwaaménja kundi vékute Gorét ma waataku-pékangunék. Waatakungunu dé guna kundi vékukandékwa.

11 “Ani kundi waak ma véku. Guné, aa-

pambéré, guna nyambalésé gukwamiké waandararu, guné kaambet kéraae kwayéké guné det, kapuk? Yamba wa. Guné det gukwami wa kwayékangunéngwa.

¹² Guna nyambalésé sérangék kwayéngunéngé wandaru guné kulaapatit kéraae kwayéké guné, kapuk? Yamba wa. Guné det sérangék wa kwayékangunéngwa.

¹³ Bulaa wani kundiké ma vékulaka. Guné kapére mawulé yakwa dunyansé rate guna nyambalésat yéku musé wa kwayéngunéngwa. Anjorémba rakwa du guna aapa yéku mawulé yakwa du rate gunat akwi taalékérasande déku Yaamambi kwayékandékwa, dat waatakukwa du dakwat.” Naandén.

“Jisas Belsebulale jémbaa yandékwa,” naandarén

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Du nakét kutakwa kulure kure yatéléka dé kundi yamba bulndékwe. Yandéka Jisas wani kutakwat wandéka wani du yaasékatake yaange yélén. Yaange yéléka dé nakapuk kundi bulndén. Bulndéka du dakwa wani muséké vékulaka vékulaka naandarén.

¹⁵ Yandaka de du ras wa wan, “Akwi kutakwana néma du déku yé Belsebul wa Jisasna mawulémba wulaae tékwa. Téte mayé apa kwayéndéka wa wandéka kutakwa yaange yéndakwa.” Naandarén.

¹⁶ Wunga wandaka ras dat anga wandarén, “Méné talimba vékapuk yananén kulé apanjémba nak yaménu vétake wakanangwa, ‘Méné Got

déku jémbaa yaménéngé ménat wa wandén.’ Naakanangwa.”

17 Wunga wandaka Jisas deku mawulé vésékte det anga wandén, “Ani kundi ma véku. Néma gaayémba yarékwa dunyan mawulé vétik ye kém kutéke kémba kém rate waariyamunaae, de katik tésékéyakngé daré. Nakurak gaamba yarékwa du dakwa mawulé vétik ye deku kapmang waariyamunaae, de waak katik tésékéyakngé daré.

18 Wani kundiké vékulakate akwi kutakwana néma du Satan, déku dunyan waak déké ma vékulaka. De mawulé vétik ye deku du dakwale waariyamunaae, de katik tésékéyakngé daré. Guné wunat wangunén pulak Satan déku du dakwa yaange yéendaréngé wamunaandu de katik tésékéyakngé daré. Satan wunga jémbaa yamba yandékwe wa.

19 “Guné wunéké anga wangunéngwa. Akwi kutakwana néma du Belsebul wuna mawulémba wulaae téte wunat mayé apa tiyaandéka wa wawutéka kutakwa yaange yéndakwa. Naan-gunéngwa. Guna du ras waak wandaka kutakwa yaange yéndakwa. Wan paapu wa yangunéngwa. Guna du wunga yandaka guné det anga yamba wangunéngwe, ‘Belsebul guna mawulémba téte apa kwayéndéka guné wangunénga kutakwa yaange yéndakwa.’ Det wunga wakapuk yate wunat kamuké guné wunga wo? Wuné dele nakurak jémbaa yawutéka wuné wa véndarén. Guné wunéké paapu wa yangunéngwa.

20 Ma véku. Got wunat mayé apa wa tiyaandékwa. Tiyaandéka wa wawutéka kutakwa yaange yéndakwa. Got wunat wunga mayé apa

tiyaandénngé véte anga vékusék-ngangunéngwa. Got néma du rate du dakwaké véké yandékwa sapak wa yaan.

²¹⁻²² “Ani kundi ma véku. Kaawundu déku waariyandékwa musé kure déku gaaké séngiye ramunaandu déku musé asé akwi yékunmba rakéskandakwa. Yaréndu nak kaawundu dat taalékére kaawumama yakwa du yaae wani duwale waariye déku vi waariyandékwa ras musé waak kéraae déku musé asé waak kéraakandékwa. Kéraae wani musé asé nak duwat muni waate kwayékandékwa. Satan wani kaawundu pulak wa. Wuné dé taalékéran kaawumama du pulak wa. Wuna mayé apa wa Satanna mayé apat taalékéran.

²³ “Wunale jémbaa yakapuk yakwa du dakwa de wuna maama wa. Wuné du dakwat wawutéka de wuna kémba téndakwa. Wuna du dakwat yékun yakapuk yakwa du dakwa de wuna du dakwat yaavan kutndakwa.” Naandén.

*Kutakwa yaange ye nakapuk waambule yaalén
(Mt 12:43-45)*

²⁴ Wani kundi watake det anga wandén, “Ani kundi ma véku. Kutakwa du nakna mawulémba wulaae te yaasékatake yaale yélén. Ye maas viyaakapuk taalémba yarémuké taaléké waaklén. Waakpatiye walén, ‘Wuné talimba rawutén gaat waambule yékawutéka.’

²⁵ Wunga watake waambule yaae vélén wani duna mawulé yékun yasékéyake baka téndéka.

²⁶ Vétake ye kutakwa taambak kaayék vétik (7) we kure sékét yaalén. Kukmba kure yaalén kutakwasé yan kapéremusé wa taale yaan

kutakwa yan kapéremusat taalékéran. Wani kutakwasé akwi wani duna mawulémba wulaakére tékésndarén. Talimba kutakwa nakurak déku mawulémba wulaae téléka wani du kapéremusé ayélap yandén. Kutakwa késépéri wulaakérandaka asa kapéremusé wa yandén.” Naandén.

Got det yékun yakwate yandékwanngé Jisas wandén

²⁷ Jisas wani kundi wandéka dale sékét tékésén némaamba du dakwa wani kundi vékendarén. Vékuténdaka wamba tan taakwa nak némaanmba waalén anga, “Talimba méné kéraae ménat munyaa kwayén taakwat Got yékun yandu lé mawulé tawulé yénga yarélu.”

²⁸ Wunga waaléka Jisas wa wan, “Yi wan wanana wa. Wani muséké vékulakaké yambak. Ani muséké ma vékulaka. Gotna kundi vékute wandékwa pulak yakwa du dakwat Got yékun yandu de mawulé tawulé yénga yaréndaru.” Naandén Jisas.

Jona yan pulak, nakpulang kulé apanjémba yamuké wandén Jisas

(Mt 12:38-42; Mk 8:12)

²⁹ Asa du dakwa wa yaate jaawuténdaka wa Jisas det anga wandén, “Ani sapaamba tékwa du dakwa kapéremusé wa yatépéandakwa. Wunat waatakundakwa, wuné talimba vékapuk yandarán kulé apanjémba yate Gotna mayé apaké det wakwasnyéwuténngé. Gotna yémba kundi kwayétan du Jona yan pulak, nakpulang kulé apanjémba pulak male wuné waak yakawutékwa. Nak kulé apanjémba deké katik yaké wuté.

30 Talimba Jona Ninivet ye de yan kapéremuséké det wandén. Jona yan pulak yawutékwa. Duna Nyaan wuné ani sapakmba yatékwa du dakwat wawutékwa, de yandarén kapéremuséké.

31 “Talimba néma taakwa nak ani sékaa gaayémba yaae néma du Solomonna kundi vékuké kulémba yélén. Dé nyaangét pukaakwa du yaréndéka wuné amba téte gunale kundi bulkwa du wuné nyaangét pukaakwa du yatéte Solomonét wa taalékérawutén. Sérémaa Got néma kot vékute néma du randa nyaa wani néma taakwa waarape Gotna ménimba téte gunat anga wakalékwa, ‘Wuné animba sékaamba yaawutén. Yaae Solomonna kundi vékuwutén. Jisasna kundi wa taalékéran Solomonna kundit. Guné Jisasna kundi yamba vékungunéngwe wa. Wunga yate néma kapéremusé wa yangunén.’ Naakalékwa wani taakwa.

32 “Talimba Ninivemba tan du dakwa de Jonana kundi vékute yandarén kapéremusé yaasékandarén. Jona néma du téndéka wuné amba yatéte kundi bulkwa du wuné néma du yatéte Jonat wa taalékérawutén. Sérémaa Got néma kot vékute néma du randa nyaa Ninivemba tékésén du dakwa Gotna ménimba téte gunat anga wakandakwa, ‘Jona nanat Gotna kundi wandéka nané vékute yananén kapéremusé yaasékatake Gotna kundi kurkasale vékunanén. Jisas wa Jonat taalékéran. Ye gunat Gotna kundi kwayéndéka guné yangunén kapéremusé yaasékatake Gotna kundi yamba vékungunéngwe wa. Wunga ye guné néma kapéremusé wa yangunén.’ Gunat

wunga wakandakwa.” Naandén Jisas.

*Kurkale téndarénngé wa wandén Jisas
(Mt 5:15; 6:22-23)*

³³ Wani kundi watake det anga wandén, “Ani gwaaménja kundi ma véku. Du dakwa téwaayé yaa véréksowe kure yaae aké aru-lamba yamba kusole sapngutépendakwe wa. De jaambétakumba wa taakandakwa. Taakandaka wamba yarékwa du dakwa de akwi kurkale véndakwa.

³⁴ Guna méní gaamba tékwa gaana pété pulak wa. Wani pété naapindaka gaamba nyaa kaaléndékwa. Guné yéku musé male vémunangunu guna mawulé kurkale tékandékwa. Yandu guna sépé yékun téndu guné nyaa kaalétékwanmba yarékangunéngwa. Guné kapéremusé male vémunangunu guna mawulé katik yékun téké dé. Guna mawulé yékun tékapuk yandu guna sépé yékun tékapuk yandu guné ganngumba yarékés-kangunéngwa.

³⁵ Guné wunga yarékapuk yamuké ma jéraawu yangunék.

³⁶ Guna mawulé kurkasale male témunaandu guné nyaa kaalékwanmba male yaréte yéku musé yate yékunmba yarékangunéngwa.” Naandén.

*Farisi dunyan apakundiké vékuséngwa dun-
yansé waak yandakwa kapéremuséké wa wandén
Jisas*

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 20:45-47)

³⁷ Jisas wani kundi wasékéyakndéka wa Farisi du nak dat wandén, dé yaae dale sékét kakému

kandénngé. Wandéka yaae déku gaamba wulaae dale sékét kaké watake randén.

³⁸ Deku apakundi wakwa pulak déku taamba taale yamba yakwasnyéndékwe wa. Jisas wunga yandéka wani Farisi du vétake vékulaka vékulaka naandén.

³⁹ Yandéka Néman Du Jisas dat anga wandén, “Guné Farisi dunyan, aké, kasnya kuksaku male yakwasnyé-ngunéngwa. Biyaasaku yamba yakwasnyé-ngunéngwe wa. Yangunénga arula awula kapére yandékwa. Guné guna sépéké male vékute salmu walmu nak du dakwamba baka kéraate kapéremusé ras waak yangunénga guna mawulé kapére yandékwa, wani kasnyana biyaasaku kapére yakwa pulak.

⁴⁰ Guné waangété yakwa dunyan wa. Got guna sépé yatake guna mawulé waak yandén. Wunga yandénngé guné kurkale yamba vékungunéngwe wa.

⁴¹ Guné yéku mawulé kéraae, musé asékapuk yan du dakwat musé asé ma kwayéngunék. Kwayéngunu guna mawulé yékun yakandékwa Gotna ménimba.

⁴² “Guné Farisi dunyansé guné vésék naa. Kapérandi musé gunéké wa yaakandékwa. Guné akwi musé asé muni waate tambék tambavétik (10) taakate nakurak tambék Gorké kwayéngunéngwa. Wunga kwayéte akwi nyénganyam waak muni waate yém tambavétik (10) taakatake nakurak yém Gorké kwayéngunéngwa. Nyénganyam wa néma musé yamba yé wa. Wan makalkéri musé wa. Guné wani makal muséké vékulakate guné ani néma muséké yamba vékulakangunéngwe wa. Guné

nak du dakwat ma yékun yangunék. Guné Gorké néma mawulé ma yangunék. Guné guna salmu walmu muni waate yém tambavétik (10) taakatake nak yém Gorké kwayéngunéngwan wan yékun wa. Wani musé yaasékaké yambak. Wani makal musé yate wawutén néma musé waak yamunaae, yékun yakangunéngwa.

⁴³ “Guné Farisi dunyansé, guné vésék naa. Kapérandi musé gunéké wa yaakandékwa. Guné Gotna kundi bulnangwa gaamba wulaae néma duna taalémba raké mawulé yangunéngwa. Guné du dakwa jaawundakwa taalémba yeyé yaayan-gunu nak du dakwa gunat vétake anga wandarénngé wate yangunéngwa: ‘Wan de nana néma du wa.’ Wunga wandarénngé mawulé yangunéngwa.

⁴⁴ “Guné vésék naa. Kapérandi musé gunéké wa yaakandékwa. Guné talimba kiyaandaka rémndarén kwaawu pulak wa. Kukmba yarékwa du wani kwaawu tékwa kápmaatakumba yeyé yaayate rémndarén kwaawu vékapuk yandakwa pulak, wa nak du dakwa guna kapére mawulé yamba véndakwe wa. Yate de gunale sékét yaténdakwa. Yatéte Gotna ménimba kapére yandakwa.” Naandén.

⁴⁵ Jisas wani kundi wandéka apakundiké vékuséngwa du nak dat anga wandén, “Néma du, méné wunga wate nanat waak waaruménéngwa wa.”

⁴⁶ Naandéka dat anga wandén, “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, guné ma vésék naa. Gunéké waak kapérandi musé yaakandékwa. Du nak néma vaak yakwa

musé késépéri yaate téndéka, nak du yaae ras waak vaakutakandékwa pulak, wa guné néma jémbaa ras waak du dakwat kwayéngunéngwa. Kwayéte det anga wangunéngwa, ‘Guné ani apakundi akwi vékute wandékwa pulak ma yangunu.’ Wunga wangunénga de wani kundi vékute wandékwa pulak yaké néma jémbaa wa yandakwa. Yandaka deké mawulé sémbéraa yamba yangunéngwe wa. Yate det yékun yamba yangunéngwe wa.

⁴⁷ “Guné ma vésék naa. Kapérandi musé gunéké yaakandékwa. Talimba guna gwaal waaranga maandéka bakamu de Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat viyaandékndarén. Ye rémndarén taalémba wa guné yéku musé yaku-songunéngwa.

⁴⁸ Guna gwaal waaranga maandéka bakamu viyaandéke rémndarén duna taalémba wunga yéku musé yakusote anga wangunéngwa, ‘Nana gwaal waaranga maandéka bakamu yandarén muséké mawulé yanangwa.’ Naangunéngwa.

⁴⁹ Wunga wangunéngwanngé, nyaangét vékupukaakwa du Got anga wandén, ‘Wuné wuna yémba kundi kwayékwa dunyan wuna kundi kure yékwa dunyansat waak wawutu de Israel du dakwaké yékandakwa. Yéndaru rasét yaavan kutte rasét viyaandék-ngandakwa.’ Naandén.

⁵⁰⁻⁵¹ Wandéka wunga yandaka wa véngunén. Talimba guna gwaal waaranga maandéka bakamungu Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat wa viyaandékndarén. Taale Kein déku waayéka Abelét viyaandékndén. Got ani

képmaa yatake yaréyaré naandéka Kein déku waayéka Abelét viyaandékndén. Viyaandékndéka de guna gwaal waaranga maandéka bakamu yéku musé yakwa dusat viyaandékndarén. Viyaandék-laakét viyaandék-laakét ye kukmba Sekaraiat viyaandékndarén. Dé Gotna gaa nyéndémba téndéka dé viyaandékndarén. Viyaandékndarénngé bulaa guné ani nyaa tékwa dunyan gunat wawutékwa. Got yandarén kapérandi muséké vékulakate guné deku gwaal waaranga maandéka bakamungu wunga kapérandi musé yangunénngé waak vékulakate, gunat némaamba yakata-kandékwa.

52 “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, guné ma vésék naa. Kapérandi musé gunéké yaakandékwa. Guné Gorké yéndakwa yaambuké ayélap wa vékungunén. Vékute guné wani yaambumba yémuké kélik yangunén. Yate guné wani yaambumba yéké mawulé yakwa du dakwat watépéngunénga de wani yaambumba yamba yéndakwe wa.” Naandén Jisas.

53-54 Watake yéndéka de apakundiké vékuséngwa dunyan, Farisi dunyan waak deku mawuléké anga wandarén, “Dé nana kundi waambule wate kalmu kapére kundi ras waké dé? Wandu dé kotim-nganangwa.” Wunga wate dat waarute dale nakpulak nakpulak kundi bulndarén.

Paapu yandakwa yapatéké vésék naan-darénngé Jisas wandén
(Mt 10:26-27)

¹ Asa du dakwa wa yaae jaawuwe téndaka taalé vékulékén. Ye ras du wa vaakin ras duna maanmba. Vaakindaka Jisas taale ani kundi déku dunyansat wandén, “Ma vésék naangunék. Farisi dunyanséna yismba guné kurké yambak. Ani kundi wate paapu yandakwa yapatéké wa wawutékwa.

² Paakundarén akwi musé asé sérémaa némaamba du dakwa vékandakwa. Yakélak wandarén akwi kundi sérémaa némaamba du dakwa vékukandakwa.

³ Ganngumba bulngunén kundi nyaa du dakwa vékukandakwa. Gaamba awula rate yakélak bulngunén kundi sérémaa kaapamba saapéndaru akwi du dakwa vékukandakwa.” Naandén Jisas.

*“Du dakwa Gorké male ma wup yandaru,”
naandén Jisas*
(Mt 10:28-31)

⁴ “Wuna du dakwa, gunat anga wakawutékwa. Guné kápmaana du nakngé wup yaké yambak. De guné viyaandéktake kukmba gunat katik yaavan kurké daré.

⁵ Anjorémba rakwa du Gorké ma wup yangunék. Képmaana du gunat viyaandékndaru Got guné yaanpékatékwa yaat vaanjandaké mayé apa yandékwa. Wanngé vékulakate Gorké ma wup yangunék.

⁶ “Anga wa vékusékgunéngwa. Du dakwa makalkéri yéwaa vétik kwayéte api taambak (5)

kéraandakwa. Wani api wa makalkéri musé wa. Got wani apiké wa vékundékwa.

⁷ Got gunéké waak wa vékulakandékwa. Guna maakamba tékwa némbé akwi naakiye wani némbéké waak wa véndékwa. Akwi musé asé wa véwuréndékwa. Véte gunéké yékunmba véndékwa. Véndékwanngé vékulakate guné wup yaké yambak. Api wan makalkéri musé wa. Du daakwa wan néma musé wa. Got makal sakal apiké yékunmba véte gunéké yékunmbaa-sékéyak wa vékandékwa.” Naandén Jisas det.

*“Wuna du wa” naamuké wandén Jisas
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Watake det anga wandén, “Gunat wawutékwa. Du nak, du dakwana ménimba téte anga wamunaandu, ‘Wuné Jisasna du a.’ Wunga wandu sérémaa Duna Nyaan wuné Gotna gaayémba déku kundi kure gaayakwa dunyanséna ménimba téte det anga wakawutékwa, ‘Ani du an wuna du a.’ Naakawutékwa.

⁹ Du ras, du dakwana ménimba téte nakurak nakurak anga wandaru, ‘Wuné Jisasna du yamba yé wa.’ Naandaru wuné Gotna gaayémba rate déku kundi kure gaayakwa dunyanséna ménimba téte det anga wakawutékwa, ‘Wani dunyansé wan wuna dunyansé yamba wa.’ Naakawutékwa.

¹⁰ “Wuné Duna Nyaan wa rawutékwa. Du dakwa wunat wasélékte wunat kapére kundi watake wani kapére kundiké kalik ye sémbéraa yate yaaséka-munaandaru, Got wani kapéremusé yasnyéputi-kandékwa. Gotna Yaamambit

wasélékte kapére kundi wamunaandaru, wa Got wani kapéremusé katik yakwasnyéputiké dé.

11 “Du ras gunat Gotna kundi bulndakwa gaat kure ye néma duké waak kure yéndaru guné deku ménimba téte, wup yakapuk yate, guna mawuléké anga waké yambak, ‘Yénga waké nané? Deku kundi yénga pulak waambule waké nané?’

12 Guné wunga waké yambak. Wani nyaa Gotna Yaamambi gunat kwayékandékwa, waké yangunéngwa kundi.” Naandén Jisas.

Yéwanduké Jisas gwaaménja kundi wandén

13 Asa du dakwa wa Jisasale sékét tékésndarén. Dele tan du nak Jisasét anga wandén, “Néma du, wuna aanyat ma waménu dé aana aapana musé asé muni waate tambék wunat tiyaandénngé mawulé yawutékwa.”

14 Wunga wandéka wandén Jisas, “Kandé wak, wuné wani jémbaa bénéké yawuténné?”

15 Naatake det anga wandén, “Guné vésék naa. Guné nak duna musé aséké jaambiké yambak. Némaamba musé kurerékwa duna mawulé katik yékun yaké dé. Du dakwa kulémawulé kéraae yékunmba yarésékéyakngé, de némaamba musé aséké katik vékulakaké daré.” Naandén.

16 Wunga watake det gwaaménja kundi nak anga wandén, “Néma yéwandu nakna yaawimba asa kakému wa yékun ye tén.

17 Téndéka wani yéwandu déku mawuléké anga wandén, ‘Wuna taanngét gaa némaamba yamba kwaakése wa. A bulaa yénga pulak yaké wuté?’

18 Wunga vékulakate wandén, ‘Bulaa anga yakawutékwa. Wuna taanngét gaa akwi péraae néma gaat kurkawutékwa. Kure akwi kakému, salmu walmu wamba taakakawutékwa.

19 Taakatake wuna mawuléké wakawutékwa: Wuna asa yéku musé wa. Késépéri kaa wa téké yakwa. Témuké vékulakate bulaa yaap rakawutékwa. Wuné kulak kakému kate dusék yarékawutékwa. Wunga wate wuné yékunmba rakawutékwa.’ Naandén.

20 “Wunga wandéka Got dat anga wandén, ‘Méné waangété du wa. Bulaa ani gaan kwaae kiyaakaménéngwa. Kiyaaménu taakaménén musé asé akwi kandé kéraaké ya?’ Naandén Got dat.

21 “Bulaa gunat wawutékwa. Ani kápmaamba téte késépéri musé kéraae waawarkwa du dakwa de ani du pulak wa yaténdakwa. Yatéte Gotna ménimba gandédu gandéndakwa pulak wa yaténdakwa.” Naandén Jisas.

Baka muséké vékulakandakwa yapatéke wandén Jisas

(Mt 6:25-34)

22 Wani kundi watake Jisas déku dunyansat anga wandén, “Wani muséké vékulakate gunat wawutékwa. Guné wup yate kulak kakému laplapké waak vékula-laakaké yambak.

23 Kulak, kakému, laplap wan baka musé wa. Néma musé yamba yé wa. Guné wani muséké vékula-laakaké yambak. Got wandéka wa yaréngunéngwa. Guna sépé guna mawulé, guna kwaminyan yatakandéka wa yaréngunéngwa. Wan néma musé wa.

²⁴ Guné apit ma vé. De kakému yamba yaanandakwe wa. De kakému yamba kéraandakwe wa. De kakému gaamba yamba taakandakwe wa. Yandaka Got wa det kakému kwayékwa. Api wan makalkéri musé wa. Guné du dakwa wan néma musé wa. Got apit wunga kakému kwayéndu, guné anga wakangunéngwa. ‘Nanat waak tiyaakandékwa.’

²⁵ Ma véku. Guna du nak, kwaaré ras waak yaréké vékula-laakamunaae, watake kwaaré ras waak kalmu yaréké dé, kapuk? Yamba yé wa. Déku kapmang watake kwaaré ras waak yaréké yapati-kandékwa.

²⁶ Guné wani makalkéri musé yaké yapatite kamuké guné nak muséké vékulalaako? Guné wunga yaké yambak.

²⁷ “Guné maaweké ma vékulaka. Nané wani maawe yamba taawunangwe wa. De baka wa waaréndakwa. De jémbaa yamba yandakwe wa. De laplap yamba samapndakwe wa. Yandaka Got wa det yékun yandékwa. Det yéku nyaap wa kwayéndékwa. Talimba késépéri musé asé kure yatan néma du nak déku yé Solomon yéku laplap saawundén. Yate wani maawe saawukwa pulak yéku musé yamba saawundékwe wa. Maawe saawukwa yéku musé wa Solomon saawan yéku musat taalékéran.

²⁸ Got wani maaweké kurkale véndékwa. Wani maawe ayélap tété naakandakwa. Bulaa téndakwa. Séré kiyaakandakwa. Kiyaandaru du dakwa wani maawe péle yaamba tukandakwa. Wan makalkéri musé wa wani maawe. Guné du dakwa néma musé wa. Guné Gorké yamba

yékunmba vékulaka-ngunéngwe wa. Yate wup yate wangunéngwa, ‘Nanéke kurkasale kalmu véké dé kapuk?’ Wunga wate bulaa ma vékulakangunék. Got maawet wunga saawutakandu véte wakangunéngwa, ‘Nanat laplap tiyaakandékwa.’

²⁹ Wunga wate guné wup yakapuk yate kanguna kakému, kanguna kulakngé, vékulaka vékulaka naaké yambak.

³⁰ “Guné wunga yaké yambak. Anjorémbarakwa du guna aapa guné wani muséke yapati-ngunéngwanngé wa véndén. Baka yatékwa du dakwa wa wani muséke vékulaka vékulaka naandakwa. Guné de yakwa pulak wani muséke vékulaka vékulaka naaké yambak.

³¹ Ye guné Gotna kémba yaale déku jémbaa yaké mawulé tawulé yakangunéngwa. Wunga yangunu dé wani musé gunat kwayékandékwa.” Naandén Jisas det.

Gotna gaayémbarakwa yékunmba yarésékéyakngé yandakwanngé wandén Jisas

(Mt 6:19-21)

³² Watake déku dunyansat anga wandén, “Guné wuna dunyan, guné du ayélap wa. Guna aapa Got dé mawulé tawulé yandékwa, guné déku kémba téngunu dé néma du rate gunéke kurkale vé muké. Yandékwanngé guné wup yaké yambak.

³³ Guné guna musé asé kwayéte yéwaa ma kéraae musé asé kapuk du dakwat kwayéngunu. Ani képmamba wut jaangwa yandéka sél yakwa dunyan musé asé sél yandakwa. Biyaak musé asé kérék taakundakwa. Wunga yandaru guna

musé akwi kékandékwa. Guné Gotna jémbaa kutte yéku jémbaa yangunu, sérémaa Got gunat waambule kwayékatate gunat yékun yandu guné dale yékunmba yarésékéyak-ngangunéngwa apapu apapu.

³⁴ Ani kápmaamba musé asé waawattékwa du dakwa de ani kápmaana musé aséke wa mawulé tawulé yakandakwa. Gotna gaayémba raké vékulakakwa du dakwa de dale sékét yékunmba rasékéyakngé wa mawulé tawulé yandakwa.” Naandén Jisas.

Néma du waambule yaamuké kaavérékwa dunyanséké wandén

³⁵⁻³⁶ “Ma vékusék naa. Wuné waambule yaawuta nyaaké ma kurkale kaavéréngunék. Ani gwaaménja kundi ma véku. Jémbaa yakwa dunyanna néma du dé taakwa kéraakwa duwale kakému kaké yéndén. Yéndéka déké jémbaa yakwa dunyansé déké vékulakate laplap giye yaa yamungate déké yékunmba kaavéréndarén, dé waambule yaae pétémba viyaandu de déké pété bari naapiké. Guné, wani dunyan pulak wa, wuné guna néma duké yékunmba ma kaavéréngunu.

³⁷ Deku néma du waambule yaamuké, déku jémbaa yakwa dunyan yékunmba kaavéréte de mawulé tawulé yate yékunmba rakandakwa. Deku néma du déké yékunmba kaavéréndarénngé vékundu déku mawulé det yékun yaké yakwa. Ye wandu rakandakwa. Randaru dékét déku kapmang jémbaa yakwa dunyanna jémbaa

yate det kakému kwayékandékwa, de kurkale kandarénggé.

³⁸ Dé nyéndéngan waambule yaae de kurkale kaavéréndaru véndu de mawulé tawulé yakan-dakwa.

³⁹ “Guné ani kundiké ma vékulaka. Gaana du sél yakwa du yaaké yakwa nyaaké vékusékmunaae, wa dé wani nyaa gaaké yékunmba séngiye kaavéré-munaandu, déku gaat katik wulaaké daré.

⁴⁰ Guné, dé yanda pulak, guné waak ma kurkale kaavéréngunu. Guné yamba vékuséke wa. Wuné Duna Nyaan, yani nyaa waambule yaaké wuté? Vékuséngapuk yanguna nyaa wa waambule yaakawutékwa. Guné wunéké ma kurkale kaavéréngunék.” Naandén Jisas.

Yéku jémbaa yakwa du ambét kapérandi jémbaa yakwa duké gwaaménja kundi wandén

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Jisas wani kundi wandéka Pita anga wandén, “Néman Du, nanéké méné vékulakate wani gwaaménja kundi wo, kapuk akwi du dakwaké méné wo?”

⁴² Naandéka Jisas wa wan, “Jémbaa yakwa dunyanngé kurkale séngite kaavétékwa du yéku mawulé vékute anga yakandékwa. Déku néma du dat anga wakandékwa, ‘Méné wuna jémbaa yakwa dunyanséké séngite kaavététe det kakému ma kwayéménu.’ Naatake yéndu dé wunga yakandékwa.

⁴³ Yaténdu kukmba déku néma du waambule yaae vétake wakandékwa, ‘Méné yéku jémbaa wa

yaménén. Yékun wa.’ Wunga wandu dé mawulé tawulé ye yékunmba rakandékwa.

⁴⁴ Déku néma du yandén yéku jémbaat véte wakandékwa, ‘Méné waambule yaaké yawutékwa nyaaké vékuséngapuk ye, méné yéku jémbaa wa yaménén. Yékun wa. Bulaa méné wuna akwi musé aséké yékunmba vérékaménéngwa.’ Naakandékwa, yéku jémbaa yan duwat.

⁴⁵ “Kapére mawulé yate kapére jémbaa yakwa du déku mawulémba anga wakandékwa, ‘Wuna néma du nak gaayét ye bari katik waambule yaaké dé.’ Wunga wate dé jémbaa yakwa du dakwat viyaate kakému némaamba kate, waangété kulak kate, waangété yakandékwa.

⁴⁶ Yate dé néma duké vékulakakapuk yatédu wani sapak wa déku néma du waambule yaakandékwa. Véku kapuk yandékwa sapak wa waambule yaakandékwa. Yaae yandén kapérandi musé vétake det watakandu dé viyaandaru kiyaakandékwa. Kiyaae dé kapéremusé yan du dakwale kapérandi taalémba tékandékwa.

⁴⁷ “Déku néma du mawulé yandékwa jémbaaké vékuséngwa du, dé wani jémbaa yakapuk yandu déku néma du watakandu dat némaamba viyaakandakwa.

⁴⁸ Déku néma du mawulé yandékwa jémbaaké vékuséngapuk yan du, dé wani jémbaa yakapuk yandu déku néma du watakandu dat aal viyaakandakwa. Got du dakwa rasét késépéri jémbaa kwayéndéka késépéri jémbaa yandarénggé wa mawulé yandékwa. Got du

dakwa rasét rékaamba jémbaa kwayéndéka déké rékaamba jémbaa yandarénngé wa mawulé yandékwa.” Naandén Jisas det.

Du dakwa kémba kém kutéke randarénngé wa yaandén Jisas

(Mt 10:34-36)

⁴⁹ Wunga watake det anga wandén, “Wuné yaae ani kępmaamba yaa pulak taakngawutékwa. Wani jémbaa yaké wa yaawutén. Wani jémbaa bari yasékéyakngé mawulé yawutékwa.

⁵⁰ Taale néma kaangél kurkawutékwa. Anga bari kurké mawulé yawutékwa. Kure yékunmba rakawutékwa.

⁵¹ Guné yénga guné vékulako? Akwi kępmaamba tékwa du dakwa waariyakapuk ye baka yékunmba téndarénngé wuné yaak, kapuk? Yamba wa. Wuné yaanngé du dakwa ras wuna kundi vékundaru deku kém rakarka ye dele waariyakandakwa. Du dakwa ras wuné yaanngé wuna kundiké mawulé yandaru, ras wuna kundi kalik yate kémba kém kutéke tékandakwa.

⁵² Ye bulaa, sérémaa waak nakurak gaamba yarékwa du taambak, de nakpulang nakpulang mawulé yate kém vétik kutéke tékandakwa. Du kupuk nak kém pulak téndaru, du vétik nak kém pulak tékambérékwa.

⁵³ Aapambéré deku dunyanngu nyaansale waariya-kandakwa. Aasambéré deku takwanyanngu nyaansale waariya-kandakwa. Yaawumbéré deku méyaasgwale waariya-kandakwa.” Naandén Jisas de déku kundiké mawulé yandarénngé.

Yaalaké yakwa muséké vékusék-ndarénngé wandén Jisas

(Mt 16:2-3)

⁵⁴ Wunga watake dale tékésén du dakwat anga wandén, “Néma wimut kutndéka vékute wangunéngwa, ‘Bulaa maas viyaakandékwa.’ Naan-gunénga maas viyaandékwa.

⁵⁵ Guné gaan kun némaamba yaale téndéka véte vékulakate wangunéngwa, ‘Séré asa nyaa wa vékandékwa.’ Wunga wangunénga wa néma nyaa véndékwa.

⁵⁶ Guné paapu yakwa du dakwa wa. Guné nyétmba yaalakwa musé kępmaamba yaalakwa musé asat véte wangunéngwa, ‘Maas viyaakandékwa. Nyaa vékandékwa.’ Wunga wate kamuké guné yawutékwa néma jémbaa véte wunéké yamba wangunéngwe, ‘Dé nana Néman Du wa.’?” Naandén Jisas.

Kotimngé yakwa dunyanale kundi bulndarénngé wandén

(Mt 5:25-26)

⁵⁷ Jisas wunga watake anga wandén, “Kamuké guné yéku muséké vékusékgapuk yo? Guné guna kapmang ma kurkale vékulake yéku muséké wangunék.

⁵⁸ Du ras gunat kotimngé yandaru guné dele sékét yaambumba yététe dele ma kundi bule yawuréngunu. Nakurakmawulé ma yangunu. Guné dele kundi yawurékapuk yangunu de gunat kot vékukwa néma duké kalmu kure yéndaru watakandu kalapusmba taakaké daré? Taakan-daru guné wamba kwaasékéyak-ngangunéngwa.

⁵⁹ Kot vékukwa néma du wani wandén yéwaa akwi gunat kotimngé yan duwat kwayétake, wani nyaa male kalapus yaasékatake yaale baka yékangunéngwa. Guné a wawutékwa.” Naandén Jisas.

13

Yandarén kapéremusé yaaséka-ndarénngé wandén Jisas

¹ Wani sapak du ras Jisaské yaae dat anga wandarén, “Néma du Pailat wandéka déku dunyan Galili dunyan rasét viyaandékndarén. Wani du Gorké kwaami viyaae tuwe kwayéténdaka wani sapak wa Pailatna dunyan det viyaandék-wuréndarén.”

² Wunga wandaka Jisas det anga wandén, “Galili dunyansé wunga kiyaandarénngé guné yénga guné vékwo? Wani dunyan némaamba kapéremusé yandaka, yandarén musé dé nak du yan kapéremusat taalékérak kapuk?”

³ Yamba yé wa. Guné a wawutékwa. Guné yan kapéremusé yaasékakapuk ye de kiyaan pulak guné waak wunga kiyaakangunéngwa.

⁴ Wa vékusék-ngunéngwa. Talimba Siloamma kwaan sémény gaa du rékaamba (18) tékésndarénmba vaakére det tendéknén. Bulaa yénga guné vékwo? Wunga tendéknén du yan kapéremusé dé Jerusalemmba tékwa nak du yan kapéremusat taalékérak, kapuk yénga pulak dé?

⁵ Yamba yé wa. Guné a wawutékwa. Guné yan-gunén kapéremusé yaasékakapuk yamunaae, wa

de kiyaan pulak wa guné waak wunga kiyaakan-gunéngwa.” Naandén Jisas.

Sék vaakukapuk yakwa miyéké Jisas wandén

⁶ Wani kundi watake Jisas ani gwaaménja kundi det anga wandén, “Kwambasék pulak miyé wa du nakna wain yaawimba tén. Téndéka késépéri apu wani du yaandén, sék ras géléké we. Yaate vépatikndén.

⁷ Vépatike wani wain yaawimba jémbaa yakwa duwat anga wandén, ‘Kwaaré kupuk sék vaakukwa sékétmba wuné ani miyémba sék ras géléké we wa yaawutén. Yaae vépatikwutén. Wani miyé ma vélé. Yéku kékmaamba baka katik téké dé.’

⁸ Wunga wandéka wandén, ‘Néma du, wunga katik yaké té. Ani kwaaré waak déku mukét tékwak. Téndu wuné wani miyé maawumba kékmaa vaae, kékmaa yékun yandénggé bul-makauna diyé taakakawutéka.

⁹ Taakawutu kalmu nak kwaaré sék vaakuké dé? Wunga vaakundu wan yékun wa. Vaakukapuk yandu vélékaménéngwa.’ Naandén.” Jisas wunga wandén det.

Yaap yaré nyaamba Jisas taakwa nakét yékun yandén

¹⁰ Yaap yaré nyaa nak Jisas Gotna kundi bulndakwa gaamba rate du dakwat Gotna jémbaaké kundi kwayéndén.

¹¹ Kwayérendéka kutakwa kulure kure yatan taakwa nak wamba yarélén. Wani kutakwa lat kulure kure yatéléka léku sépémaalé apa yakapuk yandéka léku bungul viyéken. Yandéka lé

kayéndéng téké yapatilén. Asapéri (18) kwaaré wa wunga yarélén.

12 Yaréléka Jisas vétake wandéka yaaléka lat wandén, “Nyéno, bulaa wa yékun yanyénén.”

13 Wunga watéte déku taamba wani taakwat kurké naandéka bari kayéndéng télén. Téte Gotna yé kavéréklén.

14 Jisas yaap yaré nyaamba lat wunga yékun yatakandéngé Gotna kundi bulndakwa gaana néma du rakarka yandén. Ye wamba tékésén du dakwat anga wandén, “Nané jémbaa yanana nyaa taambak kaayék nakurak (6) wa. Guna sépémaalé kapére yandu gunat yékun yatakandéngé mawulé ye guné jémbaa yanangwa nyaamba ma yaangunu. Guné yaap yaré nyaamba wunga yaké yambak.” Naandén.

15 Wani du wunga wandéka Jisas anga wandén, “Guné wan paapu yakwa dunyansé wa. Akwi nyaa guné yéte bulmakau, donki, tékéska gaamba wulaate baangwi lékuyasnyéte det kure gwaandéngunéngwa, kulak kandaréngé. Yaap yaré nyaamba waak wani jémbaa yangunéngwa.

16 Abraham nana sékét gwaal waaranga maandéka bakamu wa lé waak nané waak. Satan kéraandéka lé déku taambamba asapéri (18) kwaaré yaréléka léku bungul wa rangwa yan. Yandéka wa yaap yaré nyaamba wuné lat yékun ye lé Satanna taambamba kéraawutékwán, wan yékun wa.” Naandén.

17 Wunga wandéka de déku maama nékéti némbat yate yakélak rakésén. Rakésndaka wamba tékésén ras du dakwa wani yandén akwi

yéku jémbaaké mawulé tawulé yandarén.

*Jisas mastet sékngé gwaaménja kundi wandén
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)*

¹⁸ Du dakwa wunga yandaka Jisas det anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké kurkale véké yandékwanngé yénga wawutu vékuséknge guné? Yénga pulak ye déku makalkéri kém némaan ye néma kém téké dé? Wani muséké gunat wakawutékwa.

¹⁹ Wani kém wan miyé nakna sék pulak wa. Wani miyé sékna yé mastet wa. Mastet sék nak miyé sék pulak yamba wa. Wani miyé sék wan makalkéri sék wa. Du nak wani miyé sék kéraae yaawimba taawundén. Taawundéka wure némaan ye waare wani yaawimba tékéska miyat taalékérandén. Némaan ye téndéka api yaate wani miyé gaalémba kwaan séte randarén.” Naandén.

*Yiské Jisas gwaaménja kundi wandén
(Mt 13:33)*

²⁰ Wani kundi watake anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké kurkale vékandékwa. Wani du dakwa kulémawulé kéraae kulé du dakwa yaalakandakwa.

²¹ Wani du dakwa wan de yis pulak wa. Taakwa nak yis kéraae plauale kulotlén. Kulotléka wani plaua akwi nak pulak yaalandén. Nak pulak musé yaalan pulak, Gotna du dakwa kulé du dakwa wunga yaalakandakwa.” Naandén Jisas.

*Makalkéri pétéké Jisas gwaaménja kundi wandén
(Mt 7:13-14, 21-23)*

22 Watake wani gaayé taakatake Jerusalemét yéké yandén. Yatake wani yaambumba ye késéperi gaayét yéndén. Ye wamba némaamba du dakwat yakwasnyéndén Gotna jémbaaké.

23-24 Yandéka du nak dat anga wandén, “Néman Du, késéperi du dakwa Gotna kémba wulaaké daré, kapuk ayélapkéri du dakwa male wulaaké daré?” Wunga waatakundéka wamba tékésan du dakwat anga wandén, “Apapu apapu yékunmba yarésékéyakna du dakwa deku gaayé aatmuna pété némaan yamba wa. Wani pété makalkéri wa. Gunat wawutékwa. Guné wani pétémba wulaaké we ma apa tapa yate néma jémbaa yangunék. Némaamba du dakwa wa wani pétémba wulaaké mawulé yate wulaaké yapatindakwa.

25 Wani gaayéna néma du waarape wani pété tépékandékwa. Tépéndu guné yaae kaapamba téte pétémba viyaate anga wakangunéngwa, ‘Néman Du, pété ma naapitaka nanéké.’ Wunga wangunu gunat anga wakandékwa, ‘Wuné yamba ve wa guné. Yani gaayé guné?’ Naakandékwa.

26 “Wunga wandu anga wakangunéngwa, ‘Nané ménale kulak kakému wa karénanén. Méné nana gaayéna yaambumba téte nanat kundi yakwasnyéménén.’

27 Wunga wangunu gunat anga wakandékwa, ‘Gunat wawutékwa. Wuné guné yaan gaayé yamba véwutékwe wa. Guné kapéremusé yakwa du dakwa wa. Guné akwi wuné yaasékatake ma yéngunu.’ Naakandékwa.

28 “Wunga wandu kaapamba téte géraaté-

kangunéngwa. Nana gwaal waaranga maandéka bakamu Abraham, Aisak, Jekop de wani Gotna yémba talimba kundi kwayétan akwi du waak det vékangunéngwa Gotna gaayémba rakésndaru. Véte guné wani gaayémba raké mawulé yate kaapamba téte némaamba géraaté-kangunéngwa.

²⁹ Yaténgunu de nyaa yaalakwa sakumba yaana du dakwa, nyaa daawulikwa sakumba yaana du dakwa, akwi taalémba yaana du dakwa yaae Gotna gaayémba wulaae rate kakému kakan-dakwa.

³⁰ Gunat a wawutékwa. Bulaa baka yarékéskwa du dakwa sérémaa néma du dakwa tékéskadangwa. Bulaa ani sapak néma du dakwa tékéskwa apu sérémaa baka du dakwa tékéskadangwa.” Naandén Jisas det.

Jisas Jerusalemba yarékésén du dakwaké néma mawulé sémbéraa yandén

(Mt 23:37-39)

³¹ Wani sapak Farisi dunyan ras yaae Jisasét anga wandarén, “Galilina néma du Herot méné viyaandéknge wate yandékwa. Wunga yandékwannge méné ani gaayé ma yaasékatake méné ma yé nak gaayét.”

³² Wunga wandaka det anga wandén, “Guné ye wani paapu yakwa duwat guné anga waké ya, ‘Ma véku. Jisas anga wandékwa: Bulaa, séré, kutakwa wawutu yaange yékandakwa. Baat yakwa du dakwa, sépemaalé kapére yan du dakwat waak, wuné yékun yawurékawutékwa. Nyaa kupuk yandu wuna jémbaa yasékéyak-ngawutékwa.

³³ Bulaa, séré, maa, wuné Jerusalemét yéndakwa yaambat yékawutékwa. Talimba Gotna yémba kundi kwayétan du Jerusalemmba viyaandékndarén. Wuné waak Gotna yémba kundi kwayétéwutékwanngé wunat Jerusalemmba viyaandék-ngandakwa.’ Guné wuna kundi wunga Herorét ma ye wangunék.” Naandén.

³⁴ Wunga watake wandén, “Guné Jerusalemmba tékwa du dakwa, guné Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat viyaandékngunén. Got wandéka déku kundi kure yén dunyan gunéké wa yéandarén. Yéndaka guné det matut viyaangunénga kiyaandarén. Wuné mawulé sémbéraa yawutékwa gunéké. Séraa léku nyaanngé yékngaat taakatépe rate deké yékunmba vélékwa pulak, wuné apapu gunat yékun yate gunéké yékunmba véké mawulé yawutén. Yawutéka guné kalik yangunén.

³⁵ Yangunénngé sérémaa dunyan ras yaae guna gaayé yaavan kurkandakwa. Yaavan kutndaru guné katik yaréké guné. Guna gaayé baka taalé male téké yakwa. Guné wunat bari katik véké guné. Sérémaa guné wunéké anga wakan-gunéngwa, ‘Got wandéka wa wani du yaandékwa. Nané déku yé kavérék-nganangwa.’ Wunga wangu wuné yaawutu vékangunéngwa. Gunat wawutékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas.

14

Maan taamba wulén duwat Jisas kururéndén

¹ Yaap yaré nyaa nak Jisas Farisina néma du nakna gaamba kaké yéndén. Yéndéka déku gaamba rakésén dunyan vésék naaréte deku mawulémba anga wandarén, “Jisas kalmu jémbaa yaké dé yaap yaré nyaamba? Jémbaa yamu-naandu, wan kapére wa.” Wunga wate dat véndarén.

² Yaténdaka maan taamba wulén du nak Jisasna ménimba téndén.

³ Téndéka Jisas wani duwat vététe apakundiké vékuséngwa dunyansé, Farisi dunyansat waak waatakundén, “Nana apakundi yénga dé wo? Yaap yaré nyaamba nané sépémaalé kapére yan du dakwa kururéké nané kapuk?”

⁴ Wunga waatakundéka de yakélak yakélak tékésén. Yandaka Jisas wani duwat kururétake wandéka dé yén.

⁵ Yéndéka det anga wandén, “Guné waak yaap yaré nyaamba jémbaa yangunéngwa. Guna nyaan nak yaap yaré nyaamba gu vékuléke téndu wani kavérémba ye vaakére daawuliye téndu bari kéraaké guné dé kapuk? Guna bulmakau yaap yaré nyaamba gu vékuléke tékwa kavérémba ye vaakére daawuliye téndu yaap yaré nyaamba dé bari kéraaké guné kapuk? Yaap yaré nyaamba kéraakangunéngwa.” Naandén.

⁶ Wunga wandéka déku kundi waambule kaataké yapatindarén.

*Deku yé kavérékngapuk yandarénngé wandén
Jisas*

⁷ Jisas véndén, wani kakému kaké yaan dunyan yaate néma duna taalémba male raké mawulé yandaka.

⁸⁻⁹ Vétake ani gwaaménja kundi det wandén, “Du nak taakwa kéraate kakému yaake kaké yate gunat waandu guné ye kurkale ma vékulakangunék. Vékulakate néma duna taalémba raké yambakate. Guné néma duna taalémba ramunaangunu kalmu néma du ras kukmba yaandaru, gunat wani waan du yaae gunat anga waké dé? ‘Guné wani yéku taalé ani duwat ma kwayéngunék.’ Wunga wandu guné nékéti némbat yate wani taalé néma duwat kwayétake guné du dakwana kuksékéyakmba rakangunéngwa.

¹⁰ Guné dele kakému kaké ye kurkale vékulaka naae ma du dakwana kuksékéyakmba rangunu. Wunga yangunu gunat wani waan du yaae gunat anga wakandékwa, ‘Wuna du, guné ma yaae néma duna taalémba ra.’ Wunga wandu guné ye néma duna taalémba rangunu wani gaamba yarékéskwa dunyan de guna yé kusorékandakwa.

¹¹ Ani muséké vékulakate wani muséké wa wawutékwa. Dekét deku yé kavérékngwa du dakwa sérémaa Got wandu de baka du dakwa wa tékandakwa. Deku yé kavérékngapuk yakwa du dakwa sérémaa de Got wandu néma du dakwa wa tékandakwa.” Naandén Jisas.

De waandaru yaae dele kakému kandarénngé wandén

¹² Wani kundi watake dale kakému kandénngé wani waan duwat anga wandén, “Méné kakému yaake kaké yate ména du dakwa,

ména aanyémbéré, ména waayékanjet, ména du kémét, ména gaayémba rakwa yéwandu baléndut waaké yambak, de yaandarénngé. Méné wunga dunyansat waaménu de sérémaa yaakéte ménat waandaru yéménu wani waambu kwayékata-kandakwa.

¹³ Méné wunga yaké yambakate. Méné kakému yaake kaké yate wani musé asé kurerékapuk du, sépémaalé kapére yan du, maan taamba kapére yan du, méni kiyaan duwat ma waa, de yaandarénngé.

¹⁴ Wani dunyan de ménat kakému kwayékataké yapati-kandakwa. Méné det wunga yaménéngwanngé sérémaa Got ménat yékun yakandékwa. Got wandu yéku musé yatake kiyaan du dakwa nakapuk taamale waarapngé yandakwa sapak dé ménat yékun yandu méné yékunmba rakaménéngwa.” Naandén Jisas.

*Néma kaawungwiya kandarénngé gwaaménja kundi wandén
(Mt 22:1-10)*

¹⁵ Dele rate kakému karan du nak wani kundi vékutake Jisasét anga wandén, “Gotna gaayémba rate kakému kaké yakwa dunyan de yénga mawulé tawulé yandaru.”

¹⁶ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Du nak néma paat yaakékwate we yandén. Ye késépéri duwat waandén, de yaae wani kaawungwiya kandarénngé.

¹⁷ Yatake kakému kandara sapak yaandéka déku jémbaa yakwa duwat wandén, talimba waandén dunyanséké ye ani kundi wandénngé, ‘Musé asé

akwi kéraae waawattakananga tékwa. Guné ma yaa.’

18 “Dé ye det wandéka de akwi yéké kalik yandarén. Ye du nak wa wan dat, ‘Wuné kápmaa tambék kéraawutén wa. Kéraatake bulaa wanngé véké yékawutékwa. Wuné wunga katik yaaké wuté.’

19 Wunga wandéka nak du wa wan, ‘Wuné jémbaa yamuké bulmakau tambavétik (10) kéraawutén wa. Kéraatake wuné a ye de yakwe vékawutékwa. Wuna jémbaa kurkale kalmu yaké daré, kapuk yénga pulak yaké daré? Wuné wunga katik yaaké wuté.’

20 Wunga wandéka nak du wa wan, ‘Wuné bulaa kakét a taakwa kéraaréwutékwa. Yénga pulak ye yaawuték, taakwa kéraawuténmba?’

21 “De wunga wandaka dé wani jémbaa yakwa du nakapuk waambule ye déku néma duwat wani muséké wandén. Wandéka wani du rakarka yandén. Ye déku jémbaa yakwa duwat anga wandén, ‘Méné ani gaayémba rakéskwa akwi yaambumba ye méné musé asé kurerékapuk du, sépémaalé kapére yan du, méni kiyaa du, maan taamba kapére yan du det ma kure yaa.’ Wunga wandéka wani jémbaa yakwa du ye wandén pulak yandén.

22 Ye waambule yaae déku néma duwat wandén, ‘Néma du, wuné ména kundi vékutake waménén pulak wa yawutén. Yawutéka taalé ras baka tékwa.’

23 Wunga wandéka dat anga wandén, ‘Méné akwi yaambumba, némbumba waak yéte baka du dakwat ma we kure yaaménu. We kure

yaaménu wuna gaa taalé vékulékndénngé mawulé yawutékwa.

²⁴ Bulaa gunat a wawutékwa. Talimba waawutén du dakwa de akwi wuna kakému katik kaké daré. De wuna kakému kandarénngé kalik yawutékwa.’ Néma du wunga wandén.” Naandén Jisas.

Kurkale vékulake déku jémbaa yandarénngé wandén

(Mt 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Némaamba du dakwa Jisasale yéténdaka waalakwe det anga wandén, “Guné wuna jémbaa yate wuna du dakwa raké mawulé ye guné wunéké néma mawulé ma yangunék. Guné guna aasa aapa, guna du dakwa, guna nyambalé, guna aanyé waayéka nyangenguké néma mawulé yate wunéké ayélapkéri mawulé yamu-naae wuna jémbaa katik yaké guné. Wunéké yanguna mawulé nak du dakwaké yangunéngwa mawulat taalékérandu, wa guné wuna jémbaa ye wuna du dakwa tékangunéngwa.

²⁷ Guné anga wangunu, ‘Jisasna jémbaa yapékanangwa. Yate kaangél kutte takwemimba kiyaanenu wan baka musé wa. Wan néma musé yamba wa.’ Wunga watake guné wungat male ye wa guné wuna du dakwa tékangunéngwa. Guné wunga wakapuk ye, wunga yakapuk ye guné katik wuna du dakwa téké guné.

²⁸ “Wuna jémbaa yaké yate taale ma kurkale vékulaka. Ani kundi ma véku. Guna du nak néma sémény gaa nak kurké mawulé ye taale dé rate kurkale vékulaka-kandékwa, wani gaana

yéwaaké. Kalmu wani gaa késké dé, kure randékwa akwi yéwaamba, kapuk?

²⁹ Taale wunga kurkasale vékulakakapuk ye kwaan taawundu yéwaa késndu gaa baka kutsékéyakngapuk téndu akwi dunyan véte wasélékte waangikandakwa wani duwat.

³⁰ Waangite anga wakandakwa, ‘Wani gaa baasnyé ye kutténdéka yéwaa késndéka kutsékéyakngé yapatindén.’ Naakandakwa.

³¹ “Ani kundi waak ma véku. Néma du nak vékundén. Nak néma du déku waariyakwa dunyansale yaandarén, dele waariyaké. Vékutake dele waariyaké yate taale kamu musé yaké dé? Taale rate dé anga wakandékwa, ‘Wuna waariyakwa du ayélapkéri wa. Déku waariyakwa du némaamba wa. Yénga pulak ye det viyaaké nané? De kalmu nanat viyaaké daré?’

³² Wunga vékulake wakandékwa, ‘Nané dele waariyaké yapati-kanangwa.’ Wunga we kurkale vékulake dé du rasét wandu de ye wani yaaké yakwa néma duwale kundi bulkandakwa, de kundi bule giye ye waariyakapuk yamuké. Wani néma du ani sékaa taalémba téndu dé du rasét wandu deké yaae kundi bulkandakwa, de kundi bule giye ye waariyakapuk yamuké.” Naandén.

³³ Wunga watake Jisas det anga wandén, “Wani du yan pulak guné ma yangunék. Guné wuna jémbaa yate wuna du dakwa raké mawulé ye taale ma kurkale vékulaka. Guné guna musé asé kuk kwayétake wani muséké nakapuk katik mawulé yaké guné.” Naandén Jisas.

Résék yakapuk yakwa solké gwaaménja kundi

wandén

(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ Jisas wunga watake anga wandén, “Ma véku. Dakwa sol yaasnyéndakwa, kakému résék yandénngé. Sol wan yéku musé wa. Sol résék yakapuk yandu yénga pulak yandaru nakapuk résék yaké dé? Yamba wa. Nakapuk katik résék yaké dé.

³⁵ Yandu kakémumba katik yaasnyéké daré. Résék yakapuk yakwa sol wan yéku musé yamba yé wa. Képmamba yaasnyémunaandaru kakému kurkale katik waaréké dé. De wani sol baka vaanjati-kandakwa. Guné baka vaanjatindara sol pulak ramuké kalik ye, wani kundiké vékusénggé mawulé ye kurkasale waan taake ma kurkale vékungunék.” Naandén Jisas det.

15

Lambiyakén sipsipké Jisas gwaaménja kundi wandén

(Mt 18:12-14)

¹ Nak nyaa takis kéraakwa dunyanale, kapéremusé yakwa du dakwa ras waak Jisas ténét yéndarén, déku kundi vékuké.

² Yéndaka Farisi dunyan apakundiké vékusénggwa dunyan waak wani muséké kalik yate anga wandarén, “Wani du dé kapéremusé yakwa du dakwale yatéte dele kakému kandékwa.” Naandarén.

³ Wunga wandaka det ani gwaaménja kundi wandén:

⁴ “Kalmu guna du nak anga yaké dé? Du nak sipsip dumi taambak (100) kureréndén. Kur-eréndéka nak lambiyakén. Yandéka ras sipsip yéku taalémba taakandéka téte katéndaka det yaasékatake ye wani lambiyakén nakurak sip-sipké waakndén. Waake waake véndén.

⁵ Vétake kéraae déku taanmba taake yaate mawulé tawulé yalakét yéndén.

⁶ Ye gaayémba saambake du dakwat wandéka yaae jaawundarén. Jaawundaka det anga wandén, ‘Guné wunale ma mawulé tawulé yangunék, wuna sipsip nak lambiyakndéka waake ve kéraawuténngé.’ Naandén det.”

⁷ Wunga watake Jisas anga wandén, “Gumat wawutékwa. Wunga yandén pulak Gotna kundi kure gaayakwa du mawulé yakandakwa. Yéku musé yate Gotna ménimba kurkasale yarékwa némaamba du dakwaké Gotna kundi kure gaayakwa dunyansé mawulé yakandakwa. Kapéremusé yan du wani yandén kapéremusé yaasékandu Gotna kundi kure gaayakwa dunyansé mawulé tawulé yakandakwa.” Jisas kapéremusé yakwa du dakwale téndéka dunyan ras dat waarundaka det wunga wandén.

Lambiyakén yéwaaké Jisas gwaaménja kundi wandén

⁸ Wani kundi watake Jisas det gwaaménja kundi nak waak anga wandén, “Kalmu guna taakwa nak anga yaké lé? Lé yéwaa tambavétik (10) kure yarélu nak lambiyakndu lé téwaayénngéra yavéréke taake gaa yaakwe taapiye waake waake wani yéwaa vékalékwa.

⁹ Ve kéraae wani gaayémba yarékwa du dakwat waalu yaae jaawukandakwa. Jaawundaru det wakalékwa, ‘Guné wunale ma mawulé tawulé ya, wuna yéwaa nak lambiyakndéka waake ve naka-puk kéraawuténngé.’ Wunga det wakalékwa.”

¹⁰ Wunga watake Jisas det anga wandén, “Gunnat wawutékwa. Wunga yalén pulak Gotna kundi kure gaayakwa dunyan mawulé yakan-dakwa. Kapéremusé yakwa du wani yandén kapéremusé yaasékandu, de Gotna kundi kure gaayakwa dunyansé mawulé tawulé wa yakan-dakwa.” Naandén Jisas.

Naléwuré biyaku du nak déku aapat yaasékatake yéndénngé Jisas gwaaménja kundi wandén

¹¹ Watake Jisas gwaaménja kundi nak anga wandén: “Du nak nyaan vétik kureréndén.

¹² Kukmba kéraandén nyaan bérku aapat anga wandén, ‘Méno, sérémaa kiyaaaménu aané ména musé asé kéraakatékwa. Kéraamuké wa ménat wawutékwa. Ména yéwaa, musé asé muniye wunnat tiyaaké waménén musé asé bulaa male wunat ma tiyaaménu.’ Naandén. Wunga wandéka déku yéwaa, akwi musé asé muniye bérét kwayéndén.

¹³ Kwayéndéka déku wani kukmba kéraan nyaan yaré yaré naae déku musé asé akwi nak duwat kwayéte yéwaa kéraandén. Kéraae kure sékaamba tékwa gaayé nakét yéndén. Ye wani gaayémba yaréte déku yéwaa akwi yaasnyéwuréndén, yandén kapérandi musé asémba.

14 Yaasnyéndéka déku yéwaa akwi késndéka yaréndéka kukmba wani gaayémba néma kaandé yan. Yandéka dé kakémuké yapatindén.

15 Yapatiye ye wani gaayémba yaran du nakmba jémbaa yandén. Yaténdéka wandéka ye déku baalat kakému kwayéténdén.

16 Akwi du dakwa dat kakému yamba kwayéndakwe. Yandaka kaandale yaréte baalé wani kakwa kakému kaké wate yandén.

17 “Wunga yate déku mawulémba vékulakandén. Vékulakate anga wandén, ‘Wuna aapaké jémbaa yakwa akwi dunyan de asa kakému wa kandakwa. Kandaka biyaa yandéka kakému ras baka tékwa. Téndéka wuné amba yaréwutéka wunat asa kaandé wa yandékwa.

18 Yénga yakét, a waarape wuna aapaké waambule yékawutékwa. Ye dat anga wakawutékwa: “Wuné Gorét kapéremusé wa yate, ménat waak kapéremusé wa yawutén.

19 Yawuténngé vékulakate méné wunat, ‘Wuna nyaan wa,’ naaké yamarék. Yéku musé yakwa nyaan ramunaawutu wunat wunga wakatik méné. Kapéremusé yawuténngé méné wunat anga ma wa, ‘Wuna jémbaa yakwa du wa.’ Naaménu wuné ména jémbaa yakwa dunyanale ména jémbaa yakawutékwa.” Wunga wakawutékwa wuna aapat.’

20 Wunga watake déku aapaké waambule yéké mawulé ye yaambumba yéndén.

“Wani du ye awula apakmba yaaténdéka déku aapa dat véndén. Véndéka déku mawulé sémbéraa yan déké. Sémbéraa yandéka pétépété ye

déku nyaanét kaarangwe méni réng taama réng yandén.

21 Yandéka déku nyaan wa wan dat, ‘Aapa, wuné Gorale ménale bénat wa kapéremusé yawutén. Yawuténggé vékulakate méné wunéké, “Wuna nyaan wa,” naaké yambak. Yéku musé yakwa nyaan yarémunaawutu wunat wunga wakatik méné.’ Naandén.

22 “Wunga wandéka déku aapa déku jémbaa yakwa dunyansat waandéka yaandaka det anga wandén, ‘Wuna nyaan a waambule yaan. Wuné déké mawulé tawulé yawutékwa. Guné yéku laku laplapét ma bari kéraae kure yaae dat gitakan-gunu. Yate ring déku taambamba kusolatakate su déku maanmba saawutaka.

23 Yatake guné wulén bulmakau nyaanét nak ma kure yaae viyaangunu. Viyaae yaake katéte mawulé tawulé yate dusék yakanangwa.

24 Wuné déké wuna mawulémba anga wawutén, “Dé wa kiyaan.” Wunga waréwutéka bulaa dé wa waambule yaan. Talimba anga wawutén, “Dé wa lambiyakén.” Wunga watake bulaa vénanén yaandéka. Vétake waambule yaandénggé nané kate mawulé tawulé yakanangwa.’ Wunga wandéka déké mawulé tawulé yate kakému kure yaae waawatndarén.

25 “Wani duna néma nyaan dé yaawimba tén. Te kukmba waambule yaae gaamba saambakngé yatéte vékundén कांग viyaate kétindaka.

26 Vékutake jémbaa yakwa du nakét waandéka yaandéka dat anga waatakundén, ‘De kamu musé daré yo?’

27 Wunga waatakundéka wani jémbaa yakwa du wa wan, ‘Ména waayéka nakapuk waambule yaandéka wa ména aapa déké mawulé tawulé yate wandéka wulén baan bulmakau nyaan nak wa viyaandarén. Viyaae katéte wa mawulé tawulé yandakwa.’

28 Wunga wandéka néma nyaan dé rakarka ye wulaaké kalik yandén. Yandéka déku aapa ye gwaande dat gaat wulaandénngé wandén.

29 Wandéka aapat anga wandén, ‘Ma véku. Késépéri kwaaré wa wuné baka jémbaa yakwa du pulak ména jémbaa yawutén. Yate ména kundi kurkasale wa vékuwutén. Ména kundi nak yamba kalik ye kuk kwayéwutékwe. Yawuténngé méné wunat yéku musé nak yamba tiyaaménéngwe wa. Meme nyaan nak yamba tiyaaménéngwe, wuna du dakwale kate mawulé tawulé yananénngé.

30 Wunga pulak makal musé wunat tiyaakapuk ye ména nak nyaan waambule yaandéka déké mawulé tawulé yate wulén baan bulmakau wa viyaaménén. Dé ména musé asé, yéwaa wani yaambumba yatékéskwa dakwat kwayéte akwi yéwaa yaasnyéwuréndén. Wunga yandénngé méné déké mawulé ye wulén baan bulmakau nyaanét wa viyaaménén, de kate mawulé tawulé yandarénngé.’ Naandén.

31 “Wunga wandéka aapa wa wan, ‘Nyaan, apapu nyaa gaan aané vétik male a yarétékwa. Wuna akwi musé asé wan ména musé male wa.

32 Ména waayéka dé ye késépéri kwaaré wa nak taalémba yaténdén. Yaténdéka wuna mawuléké anga wawutén, “Dé lambiyakék, ka-

puk dé kiyaak?” Wunga wate vékulakaréwutéka dékét bulaa waambule yaandéka wa vénanén. Wanngé vékulakate mawulé yate mawulé tawulé yakanangwa yékun wa.’ Aapa déku néma nyaanét wunga wandén.” Naandén Jisas.

Jisas kapéremusé yakwa du dakwale téndéka du ras waarundaka wa wani gwaaménja kundi kupuk det wandén.

16

Muséké séngiye vététe yékunmba vékulakan düké gwaaménja kundi wandén Jisas

¹ Kukmba Jisas déku dunyansat ani gwaaménja kundi wandén: “Du nak némaamba yéwaa saawule ran duna muséké séngite véténdén. Yaténdéka du ras yaae wani néma duwat déku muséké wani séngite vétékwa düké anga wandarén, ‘Ména muséké vététe tékwa du dé kurkasale yamba jémbaa yandékwe wa. Yate ména yéwaa nak du dakwat baka kwayéndékwa.’ Naandarén.

² Naandaka déku muséké wani séngite vétékwa duwat wandéka yaandéka dat anga waatakundén, ‘Ménéké vékuwutén kundi ras yénga pulak dé? De wa wakwa, méné kurkasale jémbaa yakapuk yate wuna yéwaa nak du dakwat baka kwayéménéngwanngé. Yéku kundi daré wo, kapuk papukundi daré wo? Méné wuna musé, wuna yéwaa akwi naakiye nyéngaamba viyaae wani nyéngaa wunéké ma kure yaa. Yatake méné wuna jémbaa nakapuk katik yaké méné.’ Naandén.

³ “Wunga wandéka dé wani muséké séngite vétékwa du déku mawuléké anga wandén, ‘Wuna néma du dé wuné déku muséké nakapuk séngite vétéwuténggé kalik yandékwa. Bulaa kamu yaké wuté? Wuné kaambi vaaké yamba apamama yawutékwe. Wuné nak duwat yéwaaké yaaw-imuké wup yawutékwa.

⁴ A vékulakawutén. Nak pulak ye wuna néma du déku jémbaa yaasékatake yéwuténggé wandu ye de wuna dunyansé yaréte wandaru wuné deku gaamba wulaae dele yarékawutékwa.’

⁵ Naatake déku néma dumba yéwaa kéraan dunyansat waandéka de nak nak yaandarén. Yaandaka taale yaan duwat anga wandén, ‘Méné wuna néma dumba musé katik méné kéraak? Katik kwayékataké méné?’

⁶ Wunga wandéka wandén, ‘Némaamba (100) kulak tékwa néma aké.’ Wunga wandéka muséké séngite vétékwa wani du dat anga wandén, ‘Wani musé akwi kwayékataké yambak. Kwayékataména yéwaaké viyaandén nyéngaa dé a rakwa amba. Méné rate bari nak kundi nak wani nyéngaamba ma viyaa. Méné ayélapkéri (50) male ma viyaaménék.’ Naandén.

⁷ “Wunga watake nak duwat wandén, ‘Méné wuna néma dumba musé katik méné kéraak? Katik kwayékataké méné?’ Wunga wandéka wandén, ‘Késéperi (100) bek wit.’ Naandéka wandén, ‘Wani musé akwi kwayékataké yambak. Kwayékataména yéwaaké viyaandén nyéngaa dé a rakwa amba. Méné nak kundi nak wani nyéngaamba ma viyaa. Ayélapkéri (80) male ma viyaaménék.’ Naandén.

⁸ Wunga wandéka yandéka kukmba wani néma du kundi vékundén, déku muséké séngite vétékwa du, du vétik bét dat kukmba yékun yambérenngé, wunga paapu yandéka. Vécutake wandén, ‘Yéki. Wani kapéremusé yakwa du déku sépat yékun yaké watake wa yékunmba vékulakandén.’ Déké wunga wandén.”

Wani kundi watake Jisas déku dunyansat anga wandén, “Anga vékuséknangwa. Ani kápmaana muséké mawulé yakwa du deku sépéke male vékulakandakwa. Vékulakate de nak du dakwat yékun yandakwa, de waambule yakatate det yékun yandakwanngé. Wunga yate yékunmba vékulakandakwa. Wani muséké deku yéku mawulé Gotna du dakwana yéku mawulat wa taalékérandékwa.

⁹ “Gunat a wawutékwa. Guné yéku jémbaa yakangunéngwa guna yéwaale, ani kápmaana nak musale waak. Guné wani musé asale jémbaa yate du dakwat yékun yangunu de guna du dakwa rakandakwa. Randaru sérémaa guné kiyaae Gotna gaayémba wulaae yékunmba rakan-gunéngwa.

¹⁰ “Makalkéri jémbaa yékunmba yakwa du dakwa de néma jémbaa waak yékunmba yakan-dakwa. Makalkéri jémbaa sépélak yakwa du dakwa de néma jémbaa waak sépélak yakan-dakwa.

¹¹ Guné ani kápmaana yéwaaké jémbaa sépélak aapélak yare yénga pulak Gotna muséké jémbaa yékunmba yaké guné? Yamba wa. Gotna muséké jémbaa yékunmba yaké yapati-kangunéngwa.

12 Guné nak duna muséké jémbaa sépélak yare yénga pulak ye Got gunat rapékakwa musé kwayéké dé? Yamba yé wa. Katik kwayéké dé.

13 “Du nak néma du vétikngé jémbaa yaké yapati-kandékwa. Wunga jémbaa yare, wa dé nak néma duké mawulé tawulé yate nak baanngé kalik yakandékwa. Guné wani du pulak wa yaréngunéngwa. Guné néma du Gorké jémbaa yate déké male vékulaka-munaare, wa guné déké apapu mawulé tawulé yakan-gunéngwa. Yate guné yéwaa kéraaké katik vékulakaké guné. Guné apapu apapu yéwaa kéraaké male vékulakamunaare, wa guné néma du Gorké wa kalik yakangunéngwa.” Naandén Jisas det.

Moses wan apakundiké wate Gotna kémngé waak wandén

14 Farisi dunyansé wani kundi vékutake yéwaaké néma mawulé yate Jisasét wasélékndarén.

15 Yandaka det anga wandén, “Guné duna ménimba apapu yéku musé yangunéngwa, de gunat véte anga wandarénngé, ‘Guné yéku musé yakwa apu wa.’ Naandarénngé wunga yangunénga Got guna mawulé wa véndén. Guna mawulé yékun tékapuk yandéka véte wa gunat kuk kwayéndékwa.

16 “Talimba Moses ani kápmaamba yaténdén sapaamba yaae yaae baptais kwayétan du Jon yatan sapaak waak akwi du dakwa de Moses wan apakundi vékute Gotna yémba kundi kwayétan duna kundi waak vékute wandén

pulak wa yandarén. Bulaa wuné du dakwat waak wa wawutén, Got néma du rate du dakwaké yékunmba véké yandékwanngé. Wawutéka némaamba du dakwa wa déku kémba yaalaké wate néma jémbaa wa yandakwa.

¹⁷ Moses wan apakundi katik kéké dé. Sérémaa nyét béré képmaa késndu wani kundi katik kéké dé. Yamba yé wa.” Naandén Jisas.

Dunyan deku taakwa kewuréndaru yéendarénngé katik waké daré

(Mt 5:31-32; 19:9; Mk 10:11-12)

¹⁸ “Dunyan deku taakwa kewuréndaka yéndaka nak taakwa kéraandakwan wa de kukmba kéraandakwa taakwale kapéremusé wa yandakwa. Dunyan deku taakwa kewuréndaka yéndaka nak du wani taakwa kéraandakwan de wani taakwale kapéremusé wa yandakwa.” Naandén.

Némaamba musé kure yaran du ambét Lasarus

¹⁹ Wani kundi watake Jisas anga wandén det, “Talimba némaamba musé kure yaran du nak yaréndén. Déku waayékanje taambak (5) yaréndarén. Akwi nyaa dé yéku yéku siot yéku gwaavé laplap waak saawundén. Yate akwi nyaa yéku yéku kakému kandén.

²⁰⁻²¹ Musé asé kurerékapuk du nak waak yaran. Déku yé Lasarus. Apapu nyaa déku du wa dat yaatate yéNDARÉN wani némaamba musé kure yaran duna gaat. Yaate kure yéte gaa pétale taakandaka kwaaréndén. Déku sépé waasémama wurésape téndéka apapu waasa ras wa yaate déku waasémba biyaakndarén. Dé némaamba

musé kure yaran duna gaa pétale kwaate wani du kakému kandéka wani kępmaamba vaakére rakéskwa kéla kakému kaké wa mawulé yandén.

²² “Kukmba dé wani gandédu Lasarus kiyaan. Kiyaandéka Gotna kundi kure gaayakwa du dé kure ye Abrahamale taakandarén. Yandaka dé wani némaamba musé kure yaran du waak kiyaandéka rémndarén.

²³ Yandaka dé ye wani yaa yaanpékatékwa taalémba téte kaangél kutténdén. Kuttéte yaasawure véndén Abraham Lasarusale anjoré kulémba rambéréka.

²⁴ Vétake némaanmba waandén, ‘Wuna gwaal waaranga maandéka bakamu Abraham, ani taalémba yaa wuna sépémba yaandéka wuné asa kaangél a kuréwutékwa. Kuréwutékwangé méné wunéké ma mawulé sémbéraa yate Lasarusét waménu dé kulak ras kure yaae wuna tékiyaalémba taakandu.’ Naandén.

²⁵ “Wandéka Abraham wa wan, ‘Méno, méné ma vékulaka. Talimba kępmaamba téte asa yéku yéku musé wa kure téménén. Yatéménénga Lasarus wunga yamba yandékwe wa. Déké kapérandi musé male yaan. Bulaa dé yéku taalémba yékunmba randéka méné kapérandi taalémba téte kaangél wa kuttéménéngwa.

²⁶ Ani muséké waak ma vékulaka. Aané rakwanale méné rakwanale nyéndémba Got néma kaambi nak taakandéka wa tékwa. Yandéka amba rakwa du méné rakwanét yéké naate yapatindakwa. Wamba rakwa du waak anga yaaké yapatindakwa.’ Naandén Abraham.

27-28 “Wani kundi vékute némaamba musé talimba kure ran du wa wan, ‘Wunga ye wunéké vékulakaké yambak. Wuna waayékanje taambak (5) wa ani yaréndakwa wuna aapana gaamba. Méné wuna gwaal waaranga maandéka bakamu, ménat waatakutékwa. Lasarusét ma waménu déké yénu. Ye det ani rawutékwa kapérandi taaléké kundi kwayénu. De waak ani taalat yaae néma kaangél ka kutndara.’

29 Wunga wandéka Abraham wa wan, ‘Yamba wa. Moses wan apakundi, Gotna yémba kundi kwayétan duna kundi waak Gotna nyéngaamba wa kwaakwa. Wani kundi véte de yénga vékusékndaru.’ Naandén Abraham.

30 “Wani kundi wandéka Abrahamét anga wandén, ‘Wuna gwaal waaranga maandéka bakamu, yamba wa. De deku kundi katik vékuké daré. Kiyaan du nak taamale waarape ye det saapénu, wa vékukandakwa. Vékute wani yandarén kapérandi musé yaaséka-kandakwa.’ Naandén.

31 Wunga wandéka Abraham wa wan, ‘De Moses wan apakundi Gotna yémba talimba kwayétan duna kundi waak vékukapuk ye de kiyaae taamale waarapén duna kundi waak katik vékuké daré.’ Naandén Abraham.” Jisas wunga wandén det.

17

*Yandakwa kapérandi muséké Jisas wandén
(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)*

1-2 Jisas déku dunyansat anga wandén, “Anga véwutén wa. Sérémaa du dakwa ras Gotna

kundi yaasékatake kapéremusé yakandakwa. Paapu yakwa dunyan ras yaae wandaru Gotna kundi vékukwa du dakwa deku kundimba vékwe Gorét kuk kwayémunaandaru, néma kapéremusé wunga wan dunyanngé wa yaaké yakwa. Wunga waké yakwa dunyansat taale deku kwaalémba néma matut giye vaanjandandaru de anda solwaramba kulak ke kiyaamunaandaru, wan kapére wa. De wandaru Gotna kundi vékukwa du dakwa deku kundi vékute Gorét kuk kwayémunaandaru, Got wunga wan dunyansat yandarén kapérandi musé, némaanmba wa yakatandékwa. Wan néma kapérandi musé wa.

³ Guné wani duké ma jéraawu yangunu.

“Du nak kapéremusé yamunaandu dat ma waarungunu. Waarungunu wani yandén kapéremuséké kalik yate yaaséka-munaandu guné nakapuk wani muséké vékulakaké yambak.

⁴ Dé nakurak nyaamba kapéremusé apu taambak kaayék vétik (7) gunat yatake gunat yaae anga wamunaandu, ‘Wani gunat yawutén kapéremuséké kalik yate bulaa wani musé yaasékawutékwa.’ Wunga wamunaandu apapu ma wangunék, ‘Wani yaménén kapéremuséké nakapuk katik vékulakaké nané. Dékumukét yénga yakét.’ Wunga guné waké ya.”

Gorké yékunmba vékulaka-ndarénngé wa Jisas wandén

⁵ Jisasna kundi kure yékwa dunyansé dat anga wandarén, “Néman Du, méné nanat ma yékun yaménu nané Gorké yékunmba vékulakate ména jémbaaké kurkale vékusék-nganangwa.”

6 Wunga wandaka Néman Du Jisas anga wandén, “Guné Gorké yékunmba vékulakangunéngwa mawulé makal ramunaandu guné néma jémbaa yakangunéngwa. Amba tékéska miyat ma vé. Guné Gorké yékunmba vékulakangunéngwa mawulé makalkéri miyéna sék pulak makalkéri male téndu, ani miyé bétngiale saape ye solwaramba daawulindénngé Gorét waamunaangunu, ani miyé saapuwe ye solwaramba daawulikandékwa.” Naandén Jisas.

Jémbaa yandaréngé wa wandén Jisas

7 Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Guna du nak déku jémbaa yakwa du kępmaa vaatémunaae, sipsipké séngiye kaavétémunaae, garambu jémbaa yasékéyaktake déku néma duna gaat yéndu kalmu dat anga waké dé? ‘Méné ma yaa. Bari rate kakému katu.’ Naaké dé?

8 Katik wunga waké dé. Wa anga wakandékwa, ‘Wuna kakému ma yaakéménu. Ye kakému saakwe wunéké ma kure yaa. Kure yaaménu wuné taale kawutu méné kukmba kaménu.’ Néma du wunga wakandékwa, déku jémbaa yakwa duwat.

9 Wandu déku jémbaa yakwa du wunga yandu, wani néma du wani muséké déku jémbaa yakwa duna yé yéngá pulak kavérékngé dé? Dé déké jémbaa yakwa du wa.

10 Guné wani jémbaa yakwa du pulak Gotna jémbaa ma yangunu. Yate ma wangunu, ‘Nané baka jémbaa yakwa du wa ténangwa. Got tiyaan jémbaa wa yanangwa. Yananén jémbaaké guné

nana yé katik kavérékngé guné.’ Wunga ma wangunu.” Naandén Jisas det.

Jisas wandéka lepro yan dunyansé tambavétik (10) yékun yandarén

¹¹ Jisas Jerusalemét yéndakwa yaambumba yéndén. Samaria distrik aangakmba téndéka Galili distrik aangakmba tén.

¹² Jisas nyéndémba ye gaayé nakmba saambakndéka de wani lepro yan dunyansé tambavétik (10) de yaambumba apak awulaka téte vétéNDARÉN dat.

¹³ Véte némaanmba anga waandarén, “Néma du, Jisas, nanéké ma mawulé sémbéraa yaménu.”

¹⁴ Naandaka det yaasatiye véte anga wandén, “Guné ma ye Gotna gaamba jémbaa yakwa duwat guna sépé wakwasnyéngunu.” Naandéka de déku kundi vékutake yéténdaka deku sépé nakapuk yékun yan.

¹⁵ Yandéka wani du nak déku sépé yékun yandéka vétake nakapuk waambule yaandén. Yaae némaanmba waate Gotna yé kavérékndén.

¹⁶ Kavérékte Jisasna maanale kwaati se waandé daate Jisaské mawulé tawulé yate déku yé kavérékndén. Wani du dé Samaria du wa.

¹⁷ Yandéka Jisas wani duwat vétake wandén, “Du tambavétik (10) wa deku sépé yékun yan. Du taambak kaayék vétik vétik (9) yamba daré to?

¹⁸ Kamuké dé nakurak male wani nak gaayémba yaan du dékét déku kapmang waambule yaak, Gotna yé kavérékngé?”

¹⁹ Naatake wani duwat anga wandén, “Méné wunéké yékunmba vékulakate ménat yékun yaké

apamama yawutékwanngé wate méné bulaa wa yékun yaménéngwa. Méné ma waarape yé.” Naandén Jisas, wani duwat.

Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékwate yandékwanngé wandén

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰ Farisi du ras Jisasét anga waatakundarén, “Yani sapak Got néma du rate du dakwaké yékunmba véké dé?” Waatakundaka det anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba véké yandékwa sapak yaandu guné katik véké guné.

²¹ Yangunu du dakwa anga katik waké daré, ‘Ma vé. Got deku néma du rate amba wa randékwa.’ Wunga katik waké daré. Yandaru nak du dakwa anga katik waké daré, ‘Ma vé. Got deku néma du rate, wani taalémba wa randékwa.’ Wunga katik waké daré. Got néma du rate awula guna mawulémba wa randékwa.” Naandén.

²² Wani kundi watake Jisas déku dunyansat anga wandén, “Sérémaa guné Duna Nyaan wuné véké mawulé yakangunéngwa. Ye wunat katik véké guné.

²³ Wani sapak du ras gunat anga wakandakwa, ‘Ani duwat ma vé. Duna Nyaan a rakwa.’ Naandaru ras wa waké yakwa, ‘Yamba yé wa. Wamba wa randékwa.’ Naandaru guné deku kundi vékumarékate. De paapu wa yandakwa.

²⁴ Wuné Duna Nyaan waambule gaayawutu akwi du dakwa vékandakwa. Nyétmba kusnyérak yandéka akwi du dakwa véndakwa pulak, wa guné akwi wuné gaayawutu vékangunéngwa.

Wunga vé muké vékute, guné deku paapu yandakwa kundiké vékuké yamarékate.

²⁵ Taale a tékwa du dakwa wunat kapérandi musé yate wunat kuk kwayékandakwa.

²⁶ “Talimba Noa yatan sapak du dakwa yan pulak, Duna Nyaan wuné waambule yaawuta sapak du dakwa wungat male yakandakwa.

²⁷ Noa yatan sapak du taakwa de Gorké yamba vékundakwe. De ani kékmaana musé aséké male vékulaka-téndarén. Vékulakatéte kakému kandarén, kulak kandarén, taakwa kéraandarén, wunga yaténdaka Noa dékét néma sip ye dé wani sipmba wulaandén. Wulaandéka néma gu yaale vékulékn déka kulak ke kiyaatondarén.

²⁸ Talimba Abrahamna waayéka déku nyaan Lot yatan sapak waak Sodommba tan du dakwa wungat male wa yatéte téndarén. De Gorké vékukapuk yate ani kékmaana muséké male vékulaka-téndarén, musé yandarén, musé asé kwayéndarén, kakému yaanandarén, gaa kandarén, wunga yaténdarén.

²⁹ Yaténdaka Lot Sodom yaasékatake yéndén. Yéndéka wani nyaamba male néma yaa matuale maas viyaakwa pulak wunga vaakéte akwi du dakwat kélé bélawe viyaae yaavan kutndén.

³⁰ Wani du dakwa yan pulak, wuné Duna Nyaan gaayawuta sapak du dakwa wungat male wa yakandakwa. De wunéké vékukapuk yate, deku muséké male vékulaka-téndaru wa gaayakawutékwa. Gaayawutu vékandakwa.

³¹ “Wani nyaa kaapamba rakwa du dakwa ma bari yaange yéndarék. Deku musé asé kéraaké

deku gaat nakapuk katik wulaaké daré. Baka ma yaange yéendarék. Yaawimba ye tékwa du dakwa gaayét waambule ye deku laplap katik kéraaké daré. Bari ma yaange yéendarék.

³² Guné Lotna taakwaké ma vékulaka. Talimba léku gaayé véké waalakwe wa kiyaalén. Guné waalakukapuk ye baka yaange ma yéngunu.

³³ Du dakwa wuna jémbaa yaténdaru wuna maama det viyaandékndaru de apapu apapu yékunmba rasékéyak-ngandakwa. Du dakwa wuna jémbaa yakapuk yate, dekét deku sépéké male vékulakate, deku jémbaa male yamunaate, wa de kiyaae akwi yalambiyak-ngandakwa. Katik kurkale rapékaké daré.

³⁴ “Gonat anga wawutékwa. Waambule yaaké yawutékwa sapak du vétik nakurak jaambémba kwaambéru Gotna kundi kure gaayakwa du nakét kéraate nak yaaséka-kandékwa.

³⁵ Wani sapak taakwa vétik kakému kéraae waawatrémberu Gotna kundi kure gaayakwa du nakét kéraate nak yaaséka-kandakwa.

³⁶ [Wani sapak du vétik yaawimba jémbaa yarémberu Gotna kundi kure gaayakwa du nakét kéraate nak yaaséka-kandakwa.]” Naandén.

³⁷ Wani kundi wandéka vékutake déku dunyansé wa wan, “Néman Du, wani musé yamba yaké dé?” Naandaka Jisas det anga wandén, “Kwaarkandi yaae wuréngwandéndaka vétake wangunéngwa, ‘Kwaami nak amba wa kiyaae rakwa.’ Naangunéngwa. Wani musé véte wangunéngwa pulak, guné wawutén musé véte, anga ma wangunék, ‘A yaakandékwa.’ Naangunék.” Jisas det wunga wandén.

18

Taakwa kot vékukwa néma duwat waalénngé wandén

¹ Jisas ani gwaaménja kundi det anga wandén. De Gorét waatakumuké saalakukapuk yandarénngé det anga wandén. De Gorét waataku-pékaréndaru dé deku kundi vékundénngé det ani gwaaménja kundi wandén.

² Anga wandén, “Néma gaayémba kot vékukwa néma du nak yaréndén. Wani du dé Gorké wup yakapuk yate dé du dakwaké waak yamba vékulakandékwe wa.

³ Du kiyaan kwawitakwa nak wani gaayémba yarélén. Yaréte apapu nyaa kot vékukwa néma duké yéte, dat apapu anga walén, ‘Wuna maama wunat yaavan kurké wate yandékwa. Yandékwanngé méné wunat yékun yaké méné, kapuk yénga pulak yaké méné?’

⁴ Naaléka wani du wa wan, ‘Yamba wa.’ Naatake lat yékun yamuké taale kalik yandén. Yandéka apapu yéte yéte dat waatakuléka kukmba déku mawulémba vékulake anga wandén, ‘Wuné Gorké wup yakapuk yate, du dakwaké waak yamba vékulakawutékwe wa.

⁵ Yate wani taakwa apapu nyaa wunat yaate yaate waataku male, waataku male yamuké wuné saalaku yawutékwa. Lé wunga yate wuna mawulé yaavan kurkapuk yamuké, wuné léku kundi vékute lat yékun yakawutékwa.’ Kot vékukwa néma du wunga wandén.” Naandén Jisas.

6-7 Néman Du Jisas wani kundi watake det anga wandén, “Guné kot vékukwa néma duké ma vékulaka. Dé kapéremusé yakwa du téte wani taakwana kundi vékuténdén. Wani muséké vékulakate, vékusék-ngangunéngwa. Got yéku musé male yakwa du rate, dé déku du dakwana kundi vékukandékwa. De apapu nyaa gaan det yékun yandénngé waatakute, dat waataku male, waataku male yamunaandaru, wa dé deku kundi vékukandékwa.

⁸ Vékite det bari yékun yakandékwa. Wunga véte vékusékungunéngé gunat wawutékwa. Guné ma vékulaka. Sérémaa wuné Duna Nyaan ani kékmaat waambule gaaye Gorké yékunmba vékulakakwa du dakwat véké wuté kapuk?” Naandén Jisas.

Farisi du ambét takis kéraakwa duké gwaaménja kundi wandén

⁹ Jisas wa véséknén. Du dakwa ras deku mawulémba anga wandarén, “Nané Gotna ménimba yéku du dakwa a ténangwa. Ras du dakwa déku ménimba gaandé yan du dakwa wa téndakwa.” Naatake yamba yékunmba vékulakandakwe wa.

¹⁰ Wunga vésékte det ani gwaaménja kundi wandén: “Du vétik Gorale kundi bulké we Gotna kundi bulndakwa néma gaat waarémberén. Wani du vétik nak Farisi du wa. Nak takis kéraakwa du wa.

¹¹ Farisi du waare dékét kapmang téte Gorét anga wandén, ‘Méno Got, wuné yéku du yatéwutékwanngé, ména yé kavérékwutékwa. Wuné ras du dakwa yakwa pulak yakapuk yate,

wuné ménat waatakutékwa. De ras duna muséké mawulé yandakwa, paapu yandakwa, du ras duna taakwale kapéremusé yandakwa, wunga yate kapéremusé wa yandakwa. Wuné a tékwa takis kéraakwa du kapéremusé yakwa pulak, yamba yawutékwe wa.

¹² Wuné akwi wikmba nyaa vétik kakému kaka-puk baka yaréwutékwa. Yaréte kéraawutékwa akwi musé tambavétikmba (10) muni waatate nak tambék ménat kwayéte tambék taambak kaayék vétik vétik (9) wunéké taakawutékwa.’ Naandén.

¹³ Wunga wandéka dé wani takis kéraakwa du awula apak téndén. Téte wani yandén muséké nékéti yatéte, nyérét yamba yaasore véndékwe wa. Ye waandé daae Gorét anga wandén, ‘Méno Got, wuné kapéremusé yakwa du a. Wunéké ma mawulé sémbéraa yaménu.’ Naandén.”

¹⁴ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Gunat wawutékwa. Takis kéraakwa du yan kapéremusé Got wa yasnýéputindén. Yasnýéputindéka dé Gotna ménimba yéku du yare yékun yéndén dékét déku gaat. Farisi du dé Gotna ménimba yéku du yamba yaréndékwe wa. Deku yé kavérékngwa du dakwa, sérémaa Got wandu, de baka du dakwa tékandakwa. Deku yé kavérékngapuk yakwa du dakwa sérémaa Got wandu, de néma du dakwa tékandakwa.” Jisas det wunga wandén.

*Jisas makalkéri nyambalésat yékun yandén
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)*

¹⁵ Du dakwa makalkéri nyambalésé Jisaské kure yéendarén, det taamba kutte deké Gorét

waatakundénngé. Kure yéndaka de Jisasna dunyan véte det waarundarén.

16 Waarundaka Jisas wani nyambalésat waandén, déké yaandarénngé. Waatake déku dunyansat anga wandén, “Makal nyambalésé ma taaka de wunéké yénga yaandaru. Yaandaru guné det watépéké yambak. Gotna kémba tékwa du dakwa de wani makal nyambalésé pulak wa.

17 Got néma du rate déku du dakwaké kurkale vékandékwa. Dé wunga yaké yandékwanngé makal nyambalésé mawulé yandakwa. Makal nyambalé yakwa pulak, du dakwa déké kurkale véké yandékwanngé mawulé yamunaae, wa de déku kémba yaalakandakwa. Makal nyambalé yakwa pulak mawulé yakapuk yakwa du dakwa de déku kémba katik yaalaké daré.” Naandén Jisas det.

Néma du nak némaamba musé kureréte Jisasale bulndén

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

18 Némaamba musé kure yaran néma du nak Jisasét anga wandén, “Méné yéku du wa. Gotna jémbaaké nanat yakwasnyé-ménéngwa. Méné ma wa wunat. Kamu ye wuné kulémawulé kéraae apapu apapu kurkale yarépékaké wuté?”

19 Naandéka Jisas wa wan, “Kamuké méné wunat, ‘Yéku du,’ wo? Dékét Got nakurak wa yéku du randékwa.

20 Got wandéka Moses wan apakundi wa vékuménén. Vékite méné vékuték naaké ya. ‘Méné nak duna taakwale kapéremusé yambak.

Du dakwat viyaandéknge yambak. Sél yaké yambak. Nak du dakwat paapu yaké yambak. Ména aapa aasat ma yékun yaménék.’ Moses wani kundi wandéka wa vékuménén.”

²¹ Wunga wandéka wandén, “Wuné makalnyan yaréwutén sapak wani apakundi vékuwutén. Ani sapak waak a vékuwutéka.”

²² Naandéka wandén, “Méné anga waak ma ya. Méné taakaménén musé asé akwi nak duwat kwayéte yéwaa kéraae yéwaa kure yarékapuk du dakwat ma kwayé. Kwayéménu sérémaa Got ménat yékun yandu méné Gotna gaayét ye wamba yékunmba rapéka-kaménéngwa. Méné yéwaa kure yarékapuk du dakwat yéwaa kwayétake waambule yaae wuna jémbaamba ma yaala.”

²³ Wunga wandéka wani kundi vékutake dé némaamba yéwaa kure yare nak du dakwat kwayémuké kalik yandéka déku mawulé kapére yan.

²⁴ Jisas wani duwat véte anga wandén, “Rékaamba musé kure yarékwa du dakwa de yakélak yare Gotna kémba katik yaalaké daré. De apamama ye wa néma jémbaa yakandakwa Gotna kémba yaalamuké.

²⁵ Ani kundi waak ma véku. Néma bulmakau nak laplap samapndakwa raaményna yaambumba wulaaké mawulé yaamunaae, apamama wa yakandékwa. Rékaamba musé kure yarékwa du dakwa Gotna kémba yaalaké mawulé yate de ma apa tapa yapékandarék.”

²⁶ Wunga wandéka de wani kundi vékutake wandarén, “Rékaamba musé kure yarékwa du

dakwa Gotna kэмба wulaaké wate apa tapa yamunaandaru yénga pulak musé kure yarékapuk du dakwa Gotna kэмба wulaae kurkale rapékaké daré apapu apapu? Yamba wa. Gotna kэмба wulaaké yapati-kandakwa.”

²⁷ Naandaka wandén, “Du dakwa dekét deku kapmang apamama yate Gotna kэмба yaale yékunmba raké yapatindakwa. Got nakurak wa wani muséké apamama yandékwa. Got akwi musé yaké wa apa tapa yandékwa.” Naandén Jisas.

²⁸ Wani kundi wandéka Pita anga wandén, “Ma véku. Nané nana gaa nana akwi musé waak yaasékatake nané ména jémbaa yate ménale yeyé yaayaténangwa.”

²⁹⁻³⁰ Naandéka Jisas wa wan, “Yi wan wanana wa. Ma véku. Wunéké yékunmba vékulakakwa du dakwa Gotna jémbaa yaké watake deku gaa, du, taakwa, aanyé, waayéka, aasa, aapa, nyambalé yaasékandaru Got bulaa det yékun yandu yékunmbaa-sékéyak yarépéka-kandakwa apapu apapu. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas det.

Jisas nakapuk wandén kiyaae nakapuk taamale waarapké yandékwanngé

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Jisas déku dunyansé tambavétik maanmba kaayék vétik (12) det anga wandén, “Ma véku. Bulaa Jerusalemét waarénangwa. Waarénanu Gotna yémba kundi kwayétan du Duna Nyaan wunéké Gotna nyéngaamba viyaandarén kundi sékérék-ngandékwa. Yi wan wanana wa.

³² Jerusalemba wunat nak gaayéna dunyansat kwayéndaru wuné deku taambamba rakawutékwa. Rawutu wunat wasélékte kapérandi kundi wate sépmany sévaate kapérandi musé yakandakwa.

³³ Yate wunat raamény baangwit viyaae wuné viyaandék-ngandakwa. Yandaru kiyaawutu nyaa vétik yéndu kupuk yambanmba nakapuk taamale waarapkawutékwa.” Naandén.

³⁴ Wunga wandéka déku dunyan wani kundi kurkale yamba vékundakwe. Got wani musé paakundéka de Jisas wani wan kundiké yamba yékunmba vékulakandakwe wa.

*Jisas méni kiyaan duwat kururéndén
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)*

³⁵ Jisas déku dunyansale sékét ye Jerikomba saambakngé yatéendarén. Yaténdaka méni kiyaan du nak yaambumba rate du dakwat yéwaaké yaawiréndén.

³⁶ Yaawire vékundén némaamba du dakwa yéndaka. Vékutake dunyan rasét waatakundén, “Wa kamu daré yo?”

³⁷ Naandéka dat wandarén, “Nasaret du Jisas dé a yaakwa.”

³⁸ Naandaka waandén, “Méno, Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu Jisas, ma véku. Méné Devit pulak néma du téte wunéké ma mawulé sémbéraa yaménu.” Naandén.

³⁹ Wunga waandéka de taale yétan du dat wandarén, “Yakélak ra.” Naandaka yamba randékwe yakélak. Nakapuk waate wandén, “Méno, Devitna gwaal waaranga maandéka

bakamu, wunéké ma mawulé sémbérra yaménu.” Naandén.

⁴⁰⁻⁴¹ Wunga wandéka Jisas det wandén, “Dé ma kure yaa wunéké.” Naandéka dé ye Jisas ténmba saambakndéka dat waatakundén, “Wuné ménat kamu yawuténggé méné mawulé yo?” Waatakundéka wandén, “Néman Du, wuné véké mawulé yawutékwa.”

⁴² Naandéka dat wandén, “Ménat kururéké yawutékwa mayé apaké yékunmba vékulakaménénga wa bulaa ména méni yékun yan. Bulaa ma véménu.”

⁴³ Wunga wandéka déku méni nakapuk bari yékun yandéka véndén. Vététe Jisasale yéte dé waak Gotna yé kavérékndén. Yandéka wani musé vén du dakwa de waak Gotna yé kavérékndarén.

19

Sakius Jisaské yékunmba vékulakandén

¹ Jisas Jerikot wulaandén. Wulaae nak gaayét yéké we yaambumba yéndén.

² Takis kéraakwa du nak déku yé Sakius wani gaayémba yaréndén. Dé takis kéraakwa duna néma du téte asa yéwaa wa taakaténdén.

³ Dé Jisas vésénggé mawulé yandén. Dé pavéték du wa. Késépéri du dakwa yatékésénmba Jisas véké naae yapatindén.

⁴ Yapatiye taale pétépété ye miyé nakmba waaréndén Jisas véké. Jisas ani yaambumba yaakandékwa. Wunga vékulakate miyémba waaréndén.

⁵ Waare téndéka Jisas yaae wani taalémba téte yaasore vététe dat wandén, “Sakius, bulaa

ménale ména gaamba rakawutékwa. Méné ma gaaya bari.”

⁶ Wunga wandéka dé mawulé tawulé yate bari gaayandén. Ye Jisas déku gaat kure yéndén.

⁷ Yéndéka akwi du dakwa véte wandarén, “Jisas kapéremusé yakwa duwale raké wa yéndékwa, déku gaat. Wan kapére wa yandékwa.” Naandarén.

⁸ Sakius Néman Du Jisasét wandén, “Néman Du, ma véku. Bulaa wuné wuna musé nyéndémba munikawutékwa. Muniye nak tambék musé asékapuk dunyansat kwayékawutékwa. Kwayéte anga waak yakawutékwa. Wuné talimba du rasét paapu yate deku musé kéraawuténggé musé det nakapuk waambule kwayéte apu kupuk waak baka kwayékawutékwa.” Naandén.

⁹⁻¹⁰ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Ani du waak dé Abrahamna gwaal, waaranga, maandéka, bakamu wa téndékwa. Talimba yatéte Gorké yékunmba vékulakakapuk ye dé wa lambiyakén. Bulaa guné déku kundi vékute anga wa vékuséngunéngwa. Bulaa Got dat déku gaamba rakwa du dakwat waak Satanna taambamba wa kéraandén. Kéraandén apu de déku taambamba yékunmba rapéka-kandakwa. Lambiyakén du dakwaké waake véte de Satanna taambamba kéraae det yékun yaké watake wa wuné Duna Nyaan ani képmaat gaayawutén.” Naandén Jisas det.

*Jémbaa yan du yéwaa kéraanngé gwaaménja kundi wandén
(Mt 25:14-30)*

11 Jisas ye Jerusalemba saambakngé yaténdén. Yaténdéka du dakwa deku mawuléké anga wandarén, “Got néma du rate nanéké kurkale vérénda nyaa bari wa yakandékwa.” Wunga wandaka Jisas det gwaaménja kundi nak anga wandén.

12-13 “Néma du nak sékaa gaayét yéké watake, taale déku jémbaa yakwa dunyansé tambavétik waandéka yaandaka det nak nak yéwaa ras kwayéndén (20 kina, 20 kina pulak). Kwayéte det anga wandén, ‘Ani yéwaa kure jémbaa yaréngunu wuné nakapuk waambule yaae kéraakawutéka.’ Naatake sékaa gaayét yéndén, wamba rakwa néma du dat wandu déku gaayémba tékwa du dakwaké néma du randénngé. Ye wani kundi vékwe bari waambule yaaké vékulakandén.

14 Dé yéndéka de wani déku gaayémba yaran du dakwa de dé kalik yate, dunyan rasét wandaka déku kukmba yéNDARÉN. Ye wani sékaa gaayémba ran néma duwat anga wandarén, ‘Nané wani du nana néma du randénngé kalik yanangwa.’ Naandarén.

15 “Kukmba wani néma du wani duwat wa wandén, déku gaayémba tékwa du dakwaké néma du randénngé. Wandéka vékutake yare nakapuk waambule yaandén. Yaae wandén, ‘Talimba yéwaa kwayéwutén duwat ma waa yaandaru. Wani kwayéwutén yéwaamba kure ye jémbaa ye katik yéwaa daré kéraak?’

16 “Naandéka du nak taale yaae dat anga wandén, ‘Néma du, wuné ména yéwaa kure ye jémbaa ye rékaamba (200) yéwaa kéraawutén.’

17 Naandéka néma du dat wandén, ‘Méné yéku jémbaa yakwa du wa. Yéku jémbaa wa yaménén. Méné makalkéri muséké wa kurkale vémenén. Vémenéngé wuné wawutu méné gaayé tabavétikngé (10) néma du rakaménéngwa.’

18 “Naandéka nak du waak yaae wandén, ‘Néma du, wuné ména yéwaa kure ye jémbaa ye yéwaa rékaamba (100) ras wanale kéraawutén.’

19 Wunga wandéka wani néma du wa wan, ‘Wan yékun wa. Bulaa wawutu méné gaayé taambakngé (5) deku néma du rakaménéngwa.’

20-21 Naandéka nak du yaae wandén, ‘Néma du, wuné méné véwutén wa. Méné du dakwaké mawulé yamba sémbéeraa yaménéngwe wa. Méné musé asé waak baka kéraaké mawulé yate, méné nak du dakwat yékun yamba yaménéngwe wa. Wuné ménéké wup ye wani wunat tiyaaménén yéwaa laplapmba giye baka taakawutén. Ména yéwaa a rakwa amba. Bulaa nakapuk ménat kwayékawutékwa.’ Naandén.

22 “Naandéka wani néma du anga wandén, ‘Méné kapérandi jémbaa yakwa du wa. Waménén kundi vékutake yaménén kapéremusé ménat yakata-kawutékwa. Wuné apamama yate nak du dakwat mawulé sémbéeraa yakapuk yate musé asé waak baka kéraaké mawulé yate, wuné nak du dakwat yamba yékun yawutékwe wa. Yi wan wanana wa. Wa waménén. Wunga yawutékwanngé wa vésékménén.

23 Vésékte kamuké méné wuna yéwaa wani yéwaa taakandakwa gaamba taakapakuk yak? Méné wamba taakamunaaménu, wa wuné

waambule yaae wani yéwaa kéraate ras waak wanale kéraakatik wuté.’

²⁴ Naatake wamba tékésén dunyansat wandén, ‘Guné dat kwayéwutén yéwaa ma kéraae némaamba yéwaa kure rakwa duwat kwayéngunu. Wani jémbaa yakwa du dé wani kwayéwutén yéwaa kure ye yéku jémbaa wa yandén.’ Naandén.

²⁵ “Wunga wandéka dat anga wandarén, ‘Néma du, kamu yakwate méné yo? Dé asa yéwaa wa kure randékwa.’

²⁶ “Naandaka det wandén, ‘Yéku jémbaa ye némaamba musé kéraan du dakwa sérémaa musé ras waak kéraakandakwa. Yéku jémbaa yakapuk ye musé ayélap kure rakéskwa du dakwa sérémaa kukmba baka wa rakéskandakwa.

²⁷ Wuna maama wuné deku néma du rawuténgé kalik yandaréngé guné det ma kure yaae wuna ménimba de viyaandéknunu.’ Naandén néma du.” Wunga wandén Jisas.

*Jisas néma du rate Jerusalemét wulaandén
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jo 12:12-19)*

²⁸ Jisas wani kundi watake dé taale ye déku dunyansale Jerusalemét waaréndakwa yaambumba waaréndarén.

²⁹⁻³⁰ Waare Betfage tékwán Betani waak tékwán ye kwambaliténdarén. Wani gaayé vétik Oliv némbumba wa témbérékwa, Jerusalem tékwánmba. Vétake saambakngé yatéte Jisas déku du vétikét wandén, “Wani gaayét ma wulaambénu. Wulaae vékambénéngwa donki nyaan nak. Miyémba lékitakandaka wa téndékwa.

Talimba du nak déku kukmba yamba waare randékwe wa. Dé ma lepékwe kure yaambénék.

³¹ Yambénu du nak anga waatakumunaandu, ‘Kamu yaké béné wani donki nyaan lepékwo?’ Naandu anga ma wambénu, ‘Néman Du wani donkiké mawulé yandékwa.’ Dat wunga wa.” Naandén.

³² Wandéka déku kundi vékutake ye vémbérén donki miyémba lékitakandaka téndéka.

³³ Vétake wani donkina baangwi lepékumbéréka de wani donkina aapa yaae bérét waatakundarén, “Kamu yaké béné wani donki nyaan lepékwo?”

³⁴ Naandaka wambérén, “Néman Du wani donkiké mawulé yandékwa.”

³⁵ Naambéréka de mawulé yate wandaka wani donki nyaan Jisaské kure yémbérén. Ye bérku laplap ras donkina bungulmba kusorétakambéréka Jisas wan taakumba randén.

³⁶ Wani donkimba waare yéndéka du dakwa deku laplapét yaambu yakusote vélésaki-laakét yéNDARÉN.

³⁷ Vélésaki-takandaka ye Oliv némbu taakatake daawuliye Jerusalemma saambakngé yaténdéka wani déké yékunmba vékulakakwa du dakwa akwi déké mawulé tawulé yate dusék takwasék yandaráén. Yate talimba wani vékapuk yandarén kulé apanjémba véNDARÉNNGÉ vékulakate némaanmba waate Gotna yé kavérékNDARÉN. Yate anga wandarén:

³⁸ “Nana néma du nanéké wa yaandékwa. Néman Du Got wandéka wa yaandékwa. Wan yékun wa.

Got dat yékun yénga yandu.

Gotna gaayémba tékéska du dakwa mawulé tawulé yate yékunmba yarékandakwa.

Nané mawulé tawulé yate anjorémba rakwa du Gotna yé ma kavérékngwak.” Naandarén.

³⁹ Farisi dunyan ras wani du dakwale te vékutake Jisasét anga wandarén, “Néma du, méné ména du dakwat ma wa. De wunga némaamba waaké yambak.”

⁴⁰ Naandaka det wandén, “Gumat anga wawutéka. De kundi bulkapuk yamunaandaru, wa matu dekét de wuna yé kavérék-ngandakwa.” Naandén Jisas det.

Jisas Jerusalemba tékwa du dakwaké géraandén

⁴¹ Jisas ye Jerusalemba saambakngé yatéte gaayét vétake wamba tékwa du dakwaké mawulé sémbérea yate géraandén.

⁴² Géraate anga wandén, “Bulaa guné Gorale nakurakmawulé ye raké vékusék-munaangunu, wan yékun yakatik. Bulaa wani musé paakundéka yamba yékunmba véséknungwé wa.

⁴³⁻⁴⁴ Got gunat yékun yate Satanna taambamba guné kéraandékwa nyaaké yamba kurkale vékuséknungwé wa. Yangunéngwanngé sérémaa guna maama yaae guna gaayé yanyawe ye tékandakwa. Tété kápmaa vaae yénguna yaambumba taakatépé-kandakwa. Yate gaayét wulaae gunat, guna nyambalésat waak viyaandék-ngandakwa. Viyaandékte akwi gaa yaavan kutwurékandakwa. Yaavan kutndaru

gaa kaangunén matu akwi vaakére kapmang kapmang ye rakandakwa.” Naandén Jisas.

Gotna kundi bulndakwa néma gaamba dunyansé kewurésalendén

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jo 2:13-22)

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisas ye Jerusalemét wulaae Gotna kundi bulndakwa néma gaat wulaandén. Wulaae véndén dunyan ras musé asé kwayéte yéwaa kéraaténdaka. Vétake de kewurésalete anga wandén, “Ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: ‘Got wa wandén, “Du dakwa wuna gaat yaale wunale kundi bulkandakwa.” Naandén Got.’ Wani kundiké yamba vékulakangunéngwe wa. Guné ani gaamba Gorale yamba bulngunéngwe wa. Guné a musé asé kwayéte yéwaa kéraaténgunénga ani gaa an sél yakwa du paakwe rakwa gaa pulak a gérékén.” Naandén det.

Gotna kundi bulndakwa néma gaamba kundi kwayéndén

⁴⁷ Apapu nyaa Gotna kundi bulndakwa néma gaamba du dakwat Gotna jémbaaké yakwasnyéndén. Yandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan, néma du ras waak anga wandarén, “Yénga pulak dé viyaandékngé nané?”

⁴⁸ Wunga wate bulte akwi du dakwa déké mawulé yate déku kundi vékuké wate yandarénmba dé viyaandékngé yapatindarén.

20

Jisasét waatakundarén, “Kandé wak wani jémbaa yaménénngé?”

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Nak nyaa Jisas Gotna kundi bulndakwa néma gaamba téte du dakwat Gotna jémbaaké yakwasnyététe Gotna kundi kwayéndéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan, apakundiké vékuséknngwa dunyan, Israelna maaka dunyan, wunga déké yaandarén.

² Yaae dat anga wandarén, “Kamu mayé apa kéraae méné wani jémbaa yo? Kandé wak wani jémbaa yaménénngé?”

³ Naandaka det wandén, “Wuné waak gunat kundi nak waatakukwate yawutékwa. Guné wunat ma wa.

⁴ Kandé Jonét wak dé du dakwat baptais kwayéndénngé? Got dé wak, kapuk ani kápmaana du nak dé wak?”

⁵ Wunga waatakundéka dekét deku kapmang bulte anga wandarén, “Nané anga wamunaananu, ‘Got wa wunga wan.’ Naamunaananu nanat anga wakandékwa, ‘Kamuké guné déku kundi vékukapuk yo?’

⁶ Anga wamunaananu, ‘Ani kápmaana du nak wa wan.’ Wunga wamunaananu akwi du dakwa vékute nanat rakarka yate nanat matut viyaakandakwa. Jonngé anga wandakwa, ‘Gotna yémba kundi kwayétan du nak wa. Yi wan wanana wa.’ Wunga wandakwa.” Naandarén.

⁷ Wunga bule paapu yate Jisasét anga wandarén, “Yamba vékuséknangwe wa. Wani muséké katik waké nané.”

⁸ Wunga wandaka det wandén, “Wuné waak katik waké wuté, wunat wandéka yaae ani jémbaa yawutékwa duké.” Naandén.

*Jisas gwaaménja kundi wandén wain yaawiké kaavéte séngiran dunyanséké
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Wani kundi watake du dakwat ani gwaaménja kundi wandén; “Du nak wain yaawi nak yandén. Ye wain miyé taawundén. Ye wain yaawiké séngite yaawimba jémbaa yate yéwaa kéraaké mawulé yan dunyansat kwayéndén. Kwayétake dé nak taalat yén. Ye wamba kwaaré késépéri yaténdén.

¹⁰ Yaténdéka miyé sék géléké yandakwa sékét yaaké yandéka dale yaréte déku jémbaa yakwa du nakét wandén, dé wani yaawiké kaavéte séngirékwa duké yéndénngé. Dé miyé sék ras kwayéndaru kure yaandénngé mawulé yandén. Ye wandéka déku jémbaa yakwa du yéndéka de wani yaawiké séngirékwa dunyansé déku kundi yamba vékundakwe. Yate wani duwat viyaae kewuréndaka baka male waambule yaandén.

¹¹ Yaandéka déku jémbaa yakwa nak duwat wandéka yéndén. Yéndéka dat waak wungat male viyaae kapére ye kewuréndaka baka male waambule yaandén.

¹² Yaandéka déku jémbaa yakwa du nak duwat wandén. Wandéka dé waak yéndéka dat viyaae kapére ye kaapat vaanjalendarén.

13 “Yandaka waambule yéndéka wani yaawina néma du wa wan, ‘Wuné yénga pulak yaké wuté? Wuné wuna mawulé tawulé yawutékwa nyaanét wawutu yékandékwa. Dé ye wandu kalmu déku kundi vékuké daré?’

14 Naatake wandéka déku dunyanngu nyaan yén. Yéndéka de wani yaawiké séngiran dunyan vétake dekét deku kapmang bulte anga wandarén, ‘Yaawina néma du kiyaandu wani nyaan wa déku aapana musé asé akwi kéraaké yakwa. Nané dé viyaandéktake ani yaawi kéraakanangwa.’

15 Naatake yaawi taakatake dé baka taalat kure gwaande dé wamba viyaandékndarén.” Wunga watake Jisas det anga wandén, “Guné yénga guné vékulako? De wunga yandarénngé wani yaawina néma du yénga yaké dé?

16 Dé yaae wani wain yaawiké séngirékwa dunyansat viyaandékwuré-kandékwa. Viyaatake wani wain yaawi nak duwat kwayékandékwa, de wani yaawiké séngiréndarénngé.” Naandén Jisas.

Wamba tékésén du dakwa wani kundi vékute wandarén, “Yamba yé wa. Dé wunga katik yaké dé.”

17 Naandaka Jisas det véte wandén, “Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa:

Gaa kaakwa du yéku matuké waakte matu nakurakngé kalik yatakandaka baka randén.

Randéka Got wani matut vétake wandén, ‘Wan yéku matu wa. Wani matu randu gaa yékunmba kwaakandékwa.’ Naatake wani matu kéraae taakandéka yékunmba kwaandén gaa.

18 Wani kundiké gunat waatakuwutékwa. Kandéké dé wo? Wani matu taakumba du nak vaakétmunaandu déku sépé maalé maan taamba akwi ayélap ayélap yaké yakwa. Wani matu du nakna sépétakumba vaakétmunaae wani duwat takunyémndu kępmaamba gérék yakandékwa.” Naandén Jisas det. Wani matuké wunga wate dékét déké wa wandén.

Takis kwayéndakwanngé Jisasét waatakundarén

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

19 Wani kundi wandéka de apakundiké vékusékgwa dunyan, Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan de waak wa vékunderén, Jisas dekét deké wa wani kundi wandén. Vékutake dat bari kulkiye kure yéké yandarén. Yare du dakwa kalik yate det waarumuké we wup ye wa dé yamba kutndakwe.

20 Ye dé kulkindara nyaaké kaavérendarén. Yate deku mawulémba anga wandarén, “Paapu yakwa dunyan dale kundi bulte késmu nakmuké dat waatakundaru kalmu waambule wate kapérandi kundi ras waké dé? Wandu dé kotimnganangwa. Kotime dé Romna néma duwat kwayékanangwa.” Naatake dunyanét ras yéwaa kwayéndarén, de paapu ye dale kundi bulndarénngé.

21 Wani paapu yakwa dunyansé yaae Jisasét anga wandarén, “Néma du, méné det Gotna jémbaaké yakwasnyé-ménéngwa. Méné yéku kundi male wate det Gotna kundiké yékunmba yakwasnyéménéngwa. Méné nakurak kundi male

waménéngwa néma du dakwa, baka du dakwat waak. Wunga wanangwa véte.

²² Méné wunga yate bulaa ma wa nanat. Nana apakundi yénga dé wo? Nané Romna néma duwat takis kwayéké nané, kapuk yamba yé?”

²³ Naandaka Jisas wa vékusékdén. De deku mawulémba anga wandarén, “Dé bulaa kapérandi kundi wandu dé kotimnganangwa.”

²⁴ Wunga wandaka Jisas vékusékte det anga wandén, “Wani takis kwayéngunéngwa yéwaa nak ma wakwasnyé wunat véwutu.” Naandéka wani yéwaa nak kure yéndarén déké. Kure yéndaka det wandén, “Ani yéwaamba kwaakwa nyaap an kéna nyaap dé? Kéna yé daré ani yéwaamba viyaatakak?” Wunga waatakundéka wandarén, “Wa Romna néma du Sisarnan wa.”

²⁵ Naandaka det wandén, “Yi wan wanana wa. Romna néma du Sisarna musé dékét dat ma kwayéngunu. Gotna musé dékét Gorét ma kwayéngunu.” Naandén.

²⁶ Wunga wandéka de déku kundiké vékulaka vékulaka naandarén. De du dakwana ménimba téte wa wani kapérandi kundiké dé kotimngé wate ye yapatikndarén. Dé kapérandi kundi yamba wandékwe wa. Yapatiye wa kundi bulkapuk vékulék naandarén.

Du kiyaae taamale waarapké yandakwanngé Jisasét waatakundarén

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷⁻²⁸ Sadyusi dunyansé deku mawulémba anga wandakwa, “Kiyaan du dakwa nakapuk katik

taamale waarapké daré.” Naandakwa. Yandaka de ras Jisaské ye anga wandarén, “Néman Du, méné du dakwat Gotna jémbaaké wa yakwasnyé-ménéngwa. Méné ani muséké ma wa nanat. Talimba Moses anga viyaatakandén: Du nak taakwa kéraae nyaan kéraakapuk ye baka kiyaamunaandu, déku waayéka wani taakwa kéraakandékwa. Ye nyaan kéraalu wani nyaanngé wakandékwa, ‘Wuna aanyéna nyaan wa.’ Naakandékwa. Moses wunga viyaatakandén.

²⁹ Bulaa ma véku. Talimba nakurak kémba du taambak kaayék vétik (7) yaréendarén. Aanyé taakwa kéraae nyaan kéraakapuk baka kiyaandén.

³⁰ Kiyaandéka déku waayéka wani taakwa kéraae nyaan kéraakapuk ye dé waak kiyaan.

³¹ Kiyaandéka nak waayéka wani taakwa kéraae nyaan kéraakapuk ye dé waak kiyaan. Kiyaandéka akwi waayékanje wungat male ye de akwi nyaan kéraakapuk yate baka kiyaatondarén.

³² Yandaka yaak wani taakwa lé waak kukmba kiyaan.

³³ Bulaa méné nanat ma wa. Kiyaan du dakwa nakapuk taamale waarapndara sapakngé waménéngwa. Wani sapak lé wani taakwa kéna taakwa raké lé? Talimba wani nakurak kémna aanyémbéré waayékanje de akwi lat male kéraandarén.” Sadyusi dunyansé Jisasét wunga waatakundarén.

³⁴ Waatakundaka Jisas deku kundi vékutake det anga wandén, “Bulaa ani sapakmba tékéska du dakwa anga yandakwa. Dunyan taakwa kéraandakwa. Dakwa du kumbindakwa.

³⁵ Sérémaa Got wan du dakwa kiyaae taamale waarape dunyan taakwa kéraakapuk yandaru, dakwa waak de katik du kumbiké daré.

³⁶ Got wandu de déku nyambalésé wa rakan-dakwa. De Gotna kundi kure gaayakwa dunyansé pulak rakandakwa. Gorale yaréte nakapuk katik kiyaaké daré.

³⁷ Kiyaan du dakwa nakapuk taamale waara-pké yandakwanngé wa Moses wandén. Wandéka wani muséké wa vékuséknangwa. Makalkéri miyé yaa yaanénngé wate wa ani kundi Gotna nyéngamba viyaatakandéka wa vékungunén: Néman Du Got wan Abraham, Aisak, Jekop béra Got wa. Dé deku néma du wa randékwa.

³⁸ Moses talimba wani kiyaan duké viyaatakandén kundi wa vénanén. Got kiyaan du dakwana néma du yamba randékwe wa. Got baka kulé tékwa du dakwana néma du wa randékwa. Got wan du dakwa wa kiyaan du dakwa yamba wa. Got wan du dakwa wa kiyaae taamale waarape rakéskwa du dakwa wa. Wunga vékuséknangwa.” Naandén Jisas.

³⁹ Naandéka de apakundiké vékuséknangwa dunyan ras dat anga wandarén, “Néma du, yéku kundi wa waménéngwa.”

⁴⁰ Wunga watake dat waambule waatakumuké wup ye nak kundi waak yamba wandakwe wa.

*Jisas det waatakundén Got wan du Kraiské
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Wani nyaa Jisas det anga wandén, “Apakundiké vékuséknangwa dunyan anga wandakwa, ‘Gunat yékun yandénngé Got wan

du Krajs Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu dé.’ Kamuké daré wunga wo?

⁴²⁻⁴³ Talimba Devit Kraiské kundi ras Gotna nyéngaamba viyaatakandén. Devit viyaatakan kundiké wanangwa, Gwaaré. Wani gwaarémba ani kundi anga wa kwaakwa:

Néman Du Got wuna Néma Duwat anga wandén, ‘Méné néma du rate wuna yékutuwa saku taambamba ma raménék.

Raménu wawutu ména maama ména taambamba rakandakwa.

Randaru méné deku néma du rate deké vérékaménéngwa.’

Got wunga wandén.

Gunat wawutékwa. Devit wunga wate Kraiské, ‘Wuna Néman Du wa,’ naandén. Kamuké we dé Devit Kraiské wunga wak?

⁴⁴ Devit Got wan du Kraiské, ‘Wuna Néman Du wa,’ naandéka yénga pulak dé Krajs naka-puk Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu to? Krajs Devitna gwaal, waaranga, maandéka bakamu téte, Devitna néma du waak dé to, kapa-puk?” Naandén Jisas det.

Apakundiké vékuséngwa dunyanséké Jisas kundi kwayéndén

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 11:37-54)

⁴⁵ Du dakwa akwi rate Jisasna kundi vékurékésndarén. Vékuréndaka dé déku dunyansat kundi kwayéndén.

⁴⁶ Kwayéte anga wandén, “Guné wani apakundiké vékuséngwa dunyanséké ma jéraawu yangunék. De sémény laplap saawuwe du dakwa jaawundakwa taalémba yeyé yaayaké

wa mawulé yandakwa. Yeyé yaayaténdaru du dakwa det véte anga wandarénngé wa mawulé yandakwa: ‘Wan de nana néma dunyansé wa.’ Naandarénngé wa yandakwa. De Gotna kundi bulnangwa gaamba wulaae néma duna taalémba raké wa mawulé yandakwa. De du nakale kakému kate, yéku taaléké waake, du dakwana ménimba raké mawulé yandakwa.

⁴⁷ De du kiyaan kwawitakwana musé asé akwi kéraandakwa. De paapu yate Gorale kundi kulémba bulténdakwa, du dakwa det véte deku yé kusoréndarénngé. Yandakwanngé Got wandu néma vakmi wa deké yaakandékwa.” Naandén Jisas.

21

Du kiyaan kwawitakwa yéwaa kwayélén Gorké (Mk 12:41-44)

¹ Jisas Gotna kundi bulndakwa néma gaamba tété véténdén, rékaamba musé kurerékésén du dakwa Gorké yéwaa kwayéndaka.

² Véte véndén musé asékapuk yaran du kiyaan kwawitakwa nak yaae makalkéri yéwaa vétik Gorké kwayéléka.

³⁻⁴ Vétake anga wandén, “Rékaamba musé kurerékwa du dakwa Gorké yéwaa ras kwayéendarén. Kwayéndaka deku yéwaa ras waak gaamba wa rakwa. Ani taakwa makalkéri yéwaa vétik kurerélén pulak akwi wa kwayélén. Ye lé kakému kéraala yéwaa nak yamba yé wa. Gorké

kwayéndakwa yéku yapatat lé kwayén yéku yapaté wa taalékéran. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas.

Gotna néma gaa yaavan kurkwate yandakwanngé wandén Jisas

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵⁻⁶ Jisasna du ras Gotna kundi bulndakwa néma gaaké bulte anga wandarén, “An yéku gaa a. Yéku yéku matut wa yandarén. Du dakwa Gorké wani kwayéndarén yéku yéku musat wa yékunmba yakusondarén.” Naandaka Jisas det anga wandén, “Bulaa a véngunéngwa musé asé sérémaa dunyan yaae yaavan kurkandakwa. Yaavan kutte akwi matu kéraae vaanjandandaru nak matu, nak matu taakumba katik kwaaké dé.” Naandén Jisas.

Jisas késépéri vakmi yaakwate yakwanngé wandén

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Wani kundi wandéka dat anga waatakundarén, “Néma du, yani nyaa wani gaa yaavan kurké daré? Taale kamu musé yaandu vétake wani musé a yaakandékwa naaké nané?”

⁸ Naandaka Jisas wa wan, “Guné jéraawu ma yangunék. Yate guné paapu yakwa dunyanna kundimba vékuké yambak. Kundi guné a wawuté kwa. Késépéri dunyan yaate gunat paapu yakandakwa. Paapu yate wuna yémba nak nak yaate gunat anga wakandakwa, ‘Got wan du Kraisa a waambule yaakwa. Wuné anana Kraisa.’ Naandaru guné deku kundi vékuké yambak.

⁹ Dunyan waariya-kandakwa. Waariyandaru wani waariyandakwanngé ras wakandakwa. Yandaru guné vékute wup yambak. Taale wunga musé wa yakandakwa. Yandaru sésékuk sékéyakmba yaana nyaa kukmba wa yaakandékwa. Bari katik yaaké dé.” Naandén Jisas.

¹⁰ Watake det anga wandén, “Nak kantrimba tékwa du dakwa nak kantrimba tékwa du dakwale waariya-kandakwa. Nak néma duna kém nak néma duna kémale waariya-kandakwa.

¹¹ Apapu néma néma waalé gén-ngandékwa. Késépéri kantrimba néma kaandé yandu néma baat waak yaké yakwa. Nyétmba késpulak nakpulak musé yaandu guné véte asa wup wa yakan-gunéngwa.

¹² “Wani musé wayéka yaakapuk téndu taale du ras gunat kulkiye kapérandi musé yakandakwa, guné wuna dunyan rangunu de wuna jémbaaké kalik yate. Ye Gotna kundi bulndakwa gaamba gunat kotimngandakwa. De gunat kalapusmba taakakandakwa. Gunat kure yéndaru deku néma duna ménimba tékangunéngwa.

¹³ De wunga yandaru guné wani sapak wuna kundi det kwayékangunéngwa.

¹⁴ Guné taale, guna mawulémba anga waké yambak, ‘Nané deku kundi yénga pulak waambule waké nané?’

¹⁵ Guné wunga waké yambak. Wani nyaa wuné gunat yéku mawulé, waké yangunéngwa kundi waak gunat kwayékawutékwa. Kwayéwutu, kwayéwutékwa kundi guna maama waké yakwa

kundit taalékéra-kandékwa. Taalékérandu de guna kundi waambule waké yapatikandakwa.

¹⁶ Guna aasa aapa, guna aanyé waayéka, guna kémna du ras, guna du dakwa wunga de wa gunat maamat kwayéké yakwa. Kwayéndaru guné ras viyaandék-ngandakwa.

¹⁷ Guné wuna dunyan téngunénngé akwi du dakwa kalik yakandakwa.

¹⁸⁻¹⁹ Guné guna mawulémba apamama ye wuna jémbaa yasékéyakmunaae, wa guné wunale apapu yékunmba yarésékéyak-ngangunéngwa. Katik lambiyakngé guné.” Naandén Jisas.

Jerusalem yaavan kurké yandakwanngé wandén Jisas

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Sérémaa waariyakwa dunyansé Jerusalem gaayé yanyawe ye téndaru vétake wakangunéngwa, ‘Jerusalem yaavan kurké yandakwa sapak a yaakwa.’

²¹ Wunga wate guné Judiamba tékwa du dakwa guna gaayé yaasékatake némbat bari ma yaange yéngunék. Guné Jerusalemba tékwa du dakwa wani gaayé yaasékatake bari ma yaange yéngunék. Guné yaawimba yarékwa du dakwa wani gaayét waambule ye wulaaké yambak.

²² Wani sapak wan Got wani Jerusalemba yarékéskwa du dakwa yandarén kapéremusé yakataké yandékwa nyaa wa. Talimba du ras wani muséké kundi ras wa viyaatakandarén Gotna nyéngaamba. Wawutékwa nyaa wani kundi sékérék-ngandékwa.

²³ Wani kapérandi nyaamba nyaan biyaa rakwa dakwa, nyambalé munyaa kwayétékwa dakwa waak bari yaange yéké yapati-kandakwa. Deké mawulé sémbéraa yawutékwa. Wani nyaa Got rakarka yate wandu néma kapérandi vakmi Judamba tékwa du dakwaké wa yaaké yakwa.

²⁴ Yaandu maama yaae Judasat waariyandakwa néma kulaat viyaandaru kiyaakandakwa. Rasét kulkiye kure ye nak gaayémba taakakandakwa. Ye wani maama de nak gaayémba yaae Jerusalem yaavan kurkandakwa. Yaavan kuttake Jerusalemba néma du tékandakwa. Yate Got wani wan nyaa nakapuk waambule yékandakwa.” Naandén Jisas.

Duna Nyaan yaaké yandékwanngé wandén Jisas

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-37)

²⁵ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Nyaa, baapmu, nyétmba tékéskwa kun késpulak nakpulak yandu du dakwa vékandakwa. Solwara némaamba waarapte wutndu ani kępmaamba tékwa akwi du dakwa vétake wup yate géraakandakwa.

²⁶ Yandaru nyétmba tékwa musé akwi sénga génte yeyé yaayakandakwa. Yandaru du dakwa génte wup nékéti yate vékulaka vékulaka naate wakandakwa, ‘Yéki. Yénga kapérandi musé dé nanéké yaakwate yo?’

²⁷ Wunga watake Duna Nyaan vékandakwa wuné apa tapa yate nyaa véte kaalékwa pulak yate buwimba rate gaayawutu.

²⁸ Gunat wawutékwa. Wani musé taale baasnyé ye yaandu anga vékusék-ngangunéngwa. Wuné yaré yaré naae guné kéraae Gotna gaayét kure yékawutékwa. Wunga vékusékte guné yéku mawulé vékute ma waarape yaasawure véténgunu.” Jisas det wunga wandén.

*Yékunmba vékulaka-ndarénngé wandén Jisas
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)*

²⁹ Watake det anga wandén, “Miyéké kurkasale ma vékulaka.

³⁰ Miyé ras gaanga péraae ye vény yaalandéka véte wangunéngwa, ‘A kakému naaré yakwa sékét a.’ Naangunéngwa.

³¹ Wani miyat véte wani sékérké vékusékngunéngwa pulak, wungat male guné wawutén musé véte vékusékte anga wa wakangunéngwa, ‘Got néma du rate du dakwaké kurkale véreké yandékwa nyaa a yaakwa. Yi wan wanana wa.’ Naakangunéngwa.

³² Gunat a wawutékwa. Bulaa ani sapak a yatékéskwa du dakwa ras kiyaakapuk ye wayéka yatéte wa wawutén akwi musé vékandakwa.

³³ Nyét kékmaa késkandékwa. Wuna kundi katik késké dé. Rapéka-kandékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas.

*Jisasna dunyan déké kurkale
kaavérendarénngé wa wandén det*

³⁴ Watake det anga wandén, “Guné ma jéraawu yangunék. Ras dunyan rékaamba kakému kandakwa, waangété kulak kate waangété yandakwa, ani kékmaana muséké male vékundakwa, wunga yate de yamba yékunmba vékulakandakwe

wa. Guné de yakwa pulak yaké yambak. Guné de yakwa pulak ye wunéké vékulakakapuk yanguna sapak wa wuné waambule yaakawutékwa.

³⁵ Ani kékmaamba a tékwa akwi du dakwat wuné waambule yaawuta nyaa bari yakandékwa.

³⁶ Guné apapu nyaa wunéké ma kaavéréngunék. Kaavéréte apapu apapu ma Gorét male waatakungunék, gunat mayé apa kwayéndénngé. Waatakungunu mayé apa kwayékandékwa. Kwayédu kapérandi musé gunat yaavan kurkapuk yandu guné Duna Nyaan wuna ménimba yékunmba tékangunéngwa.” Naandén Jisas det.

³⁷ Apapu nyaa Jisas awula Gotna kundi bulndakwa néma gaamba téte du dakwat Gotna jémbaaké yakwasnyéndén. Yandéka gaan yandéka yéte Oliv némbumba kwaandén.

³⁸ Yandéka apapu ganmba wani du dakwa Gotna kundi bulndakwa néma gaat yaandarén, déku kundi vékuké.

22

*Judas Jisas néma dusat kwayéké kundi gindén
(Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Jo 11:45-53)*

¹ Yis kurkapuk yandarén bret kandakwa nyaa yaaké yandu wani nyaa Judasé Pasova waandakwa nyaana kakému kakandakwa.

² Wani sapak Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan waak de Jisasét viyaandéknge mawulé yandarén. Ye du dakwa kalik yate waariyamuké

wup yate anga wandarén, “Nané Jisas yénga pulak ye viyaaké?” Naandarén.

³ Wani sapak wa Satan Judasna mawulémba wulaandén. Déku nak yé waandarén Iskariot. Dé Jisasna du nak wa.

⁴ Satan wulaandéka Judas ye Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan, Gotna kundi bulndakwa néma gaaké séngite kaavétékwa dunyanna néma dunyan waak, dele wa kundi bulndén, Jisas det kwayémuké.

⁵ Bule wandéka de mawulé yate dat yéwaa ras kwayéké bule kundi gindarén.

⁶ Judas yi naae kundi giye ye Jisas yakélak det kwayéké yandékwa sapakngé kaavéréndén. Némaamba du dakwa Jisasale yarékapuk yandara nyaaké nak kaavéréndén.

Jisasna du vétik Pasova waandakwa kakému kéraae waaware kururémbéré
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jo 13:21-30)

⁷ Yis kurkapuk yandarén bret kandakwa nyaa yaan. Wani nyaa wa sipsip nyaan viyaandakwa, Pasova waandakwa nyaana kakémuké.

⁸ Viyaandakwanngé vékulakate Jisas Pita ambét Jonét anga wandén, “Béné ma ye Pasova waanangwa nyaana kakému kéraae waawatmbénu nanéké.”

⁹ Naandéka wambéré, “Yamba kéraae waawaténngé méné mawulé yo?”

¹⁰ Wunga waatakumbéréka wandén, “Ma véku. Béné ye wulaae Jerusalemba, kulak tékwa aké yaatan du nak vékambénéngwa. Vétake déku kukmba ye wulaandékwa gaat ma wulaambénu.

11 Wulaae wani gaana duwat anga ma wambénék, 'Gotna kundi nanat yakwasnyékwa du ménat anga wandékwa, "Wuné wuna dunyansale Pasova waanangwa nyaana kakému kanana gaa yani taalémba dé kwaau?" Naandékwa.'

12 Wunga wambénu anjorémba kwaakwa néma rum nak wakwasnyé-kandékwa. Wani rummba kakému kanana jaambé, ranana musé waak wa tékéska. Béné wani rummba kakému kéraae ma waawatmbénék."

13 Naandéka bét ye Jisas wan pulak vémbéré. Vétake wani Pasova waanangwa nyaana kakému kéraae waawatmbéré.

Jisas déku dunyansat brerale wainale kwayéndén

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

14 Jisas déku dunyansale yaae rakésndarén kakému kaké.

15 Rate Jisas det anga wandén, "Taale ani kakému, Pasova waanangwa nyaana kakému, gunale kaké mawulé tawulé yawutéka. Kukmba wuné néma kaangél wa kurkawutéka.

16 Gunat wawutéka. Wuné nakapuk gunale téte ani kápmaamba ani kakému katik kaké wuté. Sérémaa Got du dakwaké néma du randa sapak yaandu wa nakapuk kakawutéka." Naandén Jisas.

17 Wunga watake wain kulak tékwa kasnya nak kéraae Gorét anga wandén, "Yéku kulak wa tiyaaménén. Wan yékun wa." Naatake déku dunyansat wandén, "Guné kéraae muni waate nak nak ma kangunu.

18 Gunat wawutékwa. Wuné ani kápmaamba téte wani kulak nakapuk katik kaké wuté. Sérémaa Got du dakwaké néma du randa sapak yaandu wuné wani kulak nakapuk kakawutékwa.” Naandén.

19 Wunga watake bret kéraae Gorét wandén, “Yéku musé wa tiyaaménén. Yékun wa.” Naatake bret bule déku dunyansat kwayéte anga wandén, “An wuna sépé a. [Gumat yékun yaké wa wuna sépé kwayéwutékwa. Guné wunéké vékulakate wunga ma yapékaténgunék.”

20 Naatake kakému akwi kasékéyaktake Jisas wain kulak tén kasnya kéraae wungat male yate wandén, “Ani wain kulak wuna nyéki a. De wuné viyaandaruru wuna nyéki vaakundu guné vétake anga wakangunéngwa, ‘Got du dakwat yékun yaké wandén kulé kundi wa sékérék-ngandékwa. Yi wan wanana wa.’ Naakan-gunéngwa.] Naandén Jisas.”

21 Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Ma véku. Wuné maamat kwayéké yakwa du dé bulaa wunale kakému rate a karékwa.

22 Talimba Gotna nyéngaamba kundi wa viyaatakandarén, maama wuné viyaandarénggé. Viyaatakandarén pulak Duna Nyaan wuné viyaandaruru kiyaakawutékwa. Kiyaawutu néma vakmi wuné maamat kwayékwa duké wa yaakandékwa.”

23 Wunga wandéka de deku kapmang bulte dékét waatakandarén, “Kandé wunga yakwate yo?” Naandarén.

Jisasna dunyansé néma du téké waarundarén

²⁴ Jisasna dunyansé kundi bulte waarundarén. Waarute anga wandarén, “Nanémba nana néma du kandé?”

²⁵ Wunga wandaka Jisas det anga wandén, “Akwi gaayémba tékwa du dakwana néma du, de apamama yate wa deku du dakwaké véndakwa. Véndaka deku du dakwa anga wandakwa, ‘De wan nanat yékun yakwa du wa.’ Naandakwa.

²⁶ Wunga wandaru guné wani néma du pulak yaké yambak. Guna du nak néma du témunaandu dé du dakwana kukmba yaakwa du pulak téte, dékét déku yé katik kavérékngé dé. Dé néma du téte, dé jémbaa yakapuk baka yarékwa du pulak katik yatéké dé. Dé guna jémbaa yakwa du wa yarékandékwa.

²⁷ Nak gaayémba yarékwa dunyan yénga pulak daré yo? Deku néma du yénga pulak du dé? Rate kakému karékwa du dé, kapuk wani déké kakému kure yaae kwayéte jémbaa yakwa du dé? Wani rate kakému karékwa du dékét dé wa néma du. Wuné gunale yaréte wunga yamba yawutékwe wa. Wuné gunale yaréte guna jémbaa yakwa du wa yaréwutékwa.

²⁸ “Guné wunale wa yarésékéyakngunén. Kapérandi musé wunéké yaandéka guné wuné yamba yaasékangunéngwe wa.

²⁹⁻³⁰ Wuna aapa mayé apa wa tiyaandén, wuné néma du rate du dakwaké kurkale véwuténggé. Tiyaandén mayé apa kéraae gunat kwayékawutékwa, guné wunale yaréte wunale kakému kulak kate, Israelna kém tambavétik maanmba kaayék vétikngé (12) néma du téte véngunénggé.” Naandén Jisas déku dunyansat.

Jisas wandén Pita dat kuk kwayékwate yandékwanngé

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jo 13:36-38)

³¹ Jisas Saimon Pitat anga wandén, “Saimon, méné ma véku. Satan apamama yandu guné yaange ye kapma kapma yaréte lambiyakn-gunénngé mawulé yandékwa. Kakému muni waatandakwa pulak, guné wunga muni waataké wa mawulé yandékwa. Satan guné yaavan kurkwate yandékwa. Yate Gorét waatakundén, dé wunga yandénngé.

³² Wuné Gorét wa waatakuwutén. Méno, Saimon, ménéké Gorét wa waatakuwutén, méné wunéké yékunmba vékulakaménu ména mawulé kurkale tésékéyakndénngé. Téndu méné wunat kuk kwayétake sérémaa waambule yaae méné wuna dunyanna mawulé yékun yaménu deku mawulé waak kurkale tésékéyak-ngandékwa.” Naandén.

³³ Wunga wandéka Pita dat anga wandén, “Néman Du, wuné ménale yéké mawulé yawutékwa. Wuné ménale yéte kalapus yakawutékwa wan yékun wa.”

³⁴ Naandéka Jisas dat wandén, “Pita, a vékusékwutékwa. Bulaa gaan séraa waakapuk téndu méné apu kupuk anga wakaménéngwa, ‘Wuné yamba ve wa Jisas.’ Wunga waménu séraa waaké yakwa.” Naandén Jisas Pitat.

Yéwaa, wut, waariyandakwa kulaa kure yéndarénngé wandén Jisas

³⁵ Jisas déku dunyansat anga wandén, “Talimba guné wawutéka ye yéwaa, wut, su yamba kure

yéngunéngwe. Wani sapak muséké nak guné yapatik kapuk?” Naandéka wandarén, “Yamba wa.”

³⁶ Wunga wandaka det anga wandén, “Bulaa gunat anga wawutékwa. Guné yéwaa kure témunaae yéwaa ma kure yéngunék. Guné wut kure témunaae wut ma kure yéngunék. Waariyangunéngwa kulaa kurerékapuk ye, guna laplap nak kwayéte yéwaa kéraae waariyangunéngwa kulaa ma kéraangunék.

³⁷ Wa wawutékwa. Wunga yangunu Gotna nyéngamba kwaakwa ani kundi wa sékérékngandékwa. Kundi anga wa kwaakwa: Déké wandarén, ‘Wa kapéremusé yakwa du wa. Dé viyaakanangwa.’ Wani kundi wunéké wa viyaatakandarén.”

³⁸ Wunga wandéka wandarén, “Néman Du, ma véménu. Nané waariyanangwa kulaa vétik kure ranangwa.” Naandaka anga wa vékuséknén. De déké yaaké yakwa kapérandi muséké yékunmba yamba vékuséknakwe. Wunga vékusékte wa deku kundi waambule wate wandén, “Yaak wa.” Naandén.

Jisas Getsemanimba Gorale bulte dat waatakundén

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Wani kundi watake Jisas gwaande Oliv némbat yéndén, apapu talimba yandén pulak. Déku dunyansé waak dale yéendarén.

⁴⁰ Ye wani taalémba saambake det anga wandén, “Guné Gorét ma waatakungunék, gunat

yékun yandu kapérandi musé gunat yaavan kurkapuk yamuké.”

⁴¹⁻⁴² Wunga wandéka de rakésndaka dé ayélap yépulak naandén. Matu kéraae vaanéndaka ye vaakérkwa pulak, wulka yéndén. Ye kwaati se Gorét anga waatakundén, “Wuna aapa, méné akwi muséké wa apamama yaménéngwa. Yaakwate yakwa muséké waké mawulé yamunaae waménu wunéké yaakwate yakwa vakmi wunéké katik yaaké dé. Wunga waatakuwutékwa ménat. Méné wuné mawulé yakwa pulak yaké yambak. Ménékét mawulé yaménéngwa pulak ma yaménu.”

⁴³ [Naandéka Gotna kundi kure gaayakwa du nak Gotna gaayémba gaaye déku mawulémba yékun yandén.

⁴⁴ Jisasna kwaminyan kapére yasékéyakndéka Gorét nakapuk waatakundén. Waataku-pékaréndéka waangét nyéki pulak vaakwe képmaamba vaakérén.]

⁴⁵ Jisas Gorale bulte waatakutake waarape déku dunyanséké yéndén. Ye véndén de yundé kwaakésndaka. De mawulé sémbéraa yate vékundaka deku mawulémba kapére yate deku ménimba yundé yandéka wa kwaandarén.

⁴⁶ Kwaandaka vétake det sérkiyaate anga wandén, “Guné kamuké guné yundé kwaakésu? Guné yundé kwaaké yambakate. Ma waarape Gorét waatakungunu, kapérandi musé asé gunat yaavan kurkapuk yamuké.” Naandén Jisas.

Judas Jisas maamat kwayéndén
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jo 18:3-11)

⁴⁷ Jisas wayéka téte bulténdéka wa némaamba dunyansé yaakéran. Jisasna du nak Judas yaambu taaléndéka yaandarén. Judas Jisasét taama réng-ngé we Jisas ténét yaae kwambali-sékéyakndén.

⁴⁸ Kwambali-sékéyakndéka Jisas dat anga wandén, “Judas, méné Duna Nyaan wunat taama rénge maamat kwayéké méné, kapuk yénga pulak yaké méné?” Naandén.

⁴⁹ Jisasna dunyansé dale téte véndarén wa, wani deké yaan dunyansé Jisas kulkiye kure yéké yandakwan. Wunga vétake Jisasét anga wandarén, “Néman Du, de waariyanangwa kulaat viyaaké nané, kapuk méné yénga méné vékwo?”

⁵⁰ Naatake deku du nak Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma duké jémbaa yakwa duwat viyaate déku yékutuwa sakuna waan satékyasnyéndéka vaakéren.

⁵¹ Yandéka Jisas vétake wandén, “Yaak. Guné wunga yaké yambakate.” Naatake wani duna waanmba kutndéka nakapuk yékun yan.

⁵² Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyan, Gotna kundi bulndakwa gaaké séngite kaavétékwa dunyanna néma dunyan, Israealna maaka dunyan, wunga wa yaandarén, Jisas kulkiye kure yéké. Yaae Jisas wunga yandéka vétake téndaka Jisas det anga wandén, “Guné wuné kurké yaate kamuké guné waariyan-gunéngwa kulaa baangé waak kure yaau? Guné sél yakwa duwat viyaaké guné wani musé kure yaau, kapuk yénga pulak yaké?”

⁵³ Apapu nyaa Gotna kundi bulndakwa néma

gaamba gunale wa yaréwutén. Yaréwutéka wuné yamba kutngunéngwe. Bulaa guna jémbaa a yakangunéngwa. Bulaa ganngunganna néma du Satan apamama yakandékwa.” Naandén Jisas.

Pita wa wan, “Wuné Jisas yamba véwutékwe wa”

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jo 18:15-18, 25-27)

⁵⁴ Jisas wani kundi wandéka dé kulkiye kure yéendarén. Kure ye Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma duna gaat kure wulaandarén. Kure wulaandaka Pita deku kukmba ye lakasatiye apakmba téndén.

⁵⁵ Téndéka de wani Jisas kure yén dunyan aatmu gisangwandéendarén taalémba wulaae yaa yamungandarén. Yamunge randaka Pita dele yaamba randén.

⁵⁶ Randéka jémbaa yakwa taakwa nak dat vélén. Vétake déku saawit vésék vésék naate wa anga walén, “Ani du waak Jisasale wa yaténdén.”

⁵⁷ Naaléka Pita wa wan, “Nyéno, wuné dé yamba vésékwutékwe wa.” Naandén.

⁵⁸ Wunga wandéka raré naae kukmba nak du dat vététe wandén, “Méné waak Jisasna du wa.” Naandéka wandén, “Méno, wuné yamba wa.”

⁵⁹ Naandéka raré naae kukmba nak du waak dat véte némaanmba wandén, “Ani du waak dé Galili du a. Dé waak Jisasale wa yaténdén. Yi wan wanana wa.” Naandén.

⁶⁰ Wunga wandéka Pita wa wan, “Méno, wa waménéngwa kundi wuné yamba vékwe wa.” Wunga waké naaténdéka séraa nak bari waan.

61 Waandéka Néman Du Jisas awulaka apakmba pulak téte waalakwe Pitat véndén. Véndéka dat wani takamba Jisas wan kundiké vékulakandén. Takamba Jisas dat anga wandén, “Wuné vékusékwutékwa wa. Bulaa gaan séraa waakapuk téndu méné apu kupuk wakaménéngwa, ‘Wuné yamba véwutékwe wa Jisas.’ Wunga waménu séraa waaké yakwa.”

62 Wani kundiké vékulake Jisasét kuk kwayétake wa Pita gwaande mawulé sémbéraa yate némaamba géraandén.

*Jisasét waangite, wasélékte dat viyaandarén
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)*

63 Jisas kurin dunyansé dat waangite wasélékte viyaandarén.

64 Viyaate déku méní laplapét gitépétake dat anga wandarén, “Méné Gotna kundi kwayékwa du rate akwi muséké wa vékusékménéngwa. Vékusékte ma wa nanat. Ménat kandé viyaak?”

65 Wunga wate némaamba kapérandi kundi ras waak wandarén dat.

*Jisas Israelséna néma dunyanna ménimba téndén
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jo 18:19-24)*

66 Nyaa yaalandéka Israelséna maaka dunyan, Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, apakundiké vékuséknéngwa dunyan, de wunga yaae jaawundarén. Jaawuwe téndaka Jisaské séngiye kaavétan dunyan dé kure yaandarén deké. Kure yaae taakandaka deku ménimba téndén.

⁶⁷ Téndéka dat anga wandarén, “Méné ma wa nanat. Méné Got wan du Krai méne kapuk?” Naandaka det wandén, “Gunat wamunaawutu yékunmba vékulakamuké kalik yakangunéngwa.

⁶⁸ Wuné gunat waataku-munaawutu guné wuna kundi waambule wamuké kalik yakangunéngwa.

⁶⁹ Sérémaa Duna Nyaan wuné néma du rate, apa tapa yakwa du Gotna yékutuwa taambamba rakawutékwa.” Naandén Jisas.

⁷⁰ Wunga wandéka de akwi wandarén, “Yénga méne wo? Méné Gotna nyaan méne, kapuk yénga méne?” Naandéka wandén, “Yi. Gunékét guné wa wunga wakwa.”

⁷¹ Naandéka wandarén, “Dékét déku kap-mang wa kapérandi kundi wandéka yékunanén. Vékutake yandén musé aséké ras waak katik vékuké nané.” Naandarén Israelséna néma dusé Jisaské.

23

Jisas Pailatna ménimba téndén

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jo 18:28-38)

¹ Wunga ye de wani néma dunyansé akwi waarape Jisas Romna néma du déku yé Pailat, déké kure yéandarén.

² Kure ye Jisaské dat anga wandarén, “Ani du dé kapérandi muséké wa nana du dakwat yakwasnyéndén. Yate nanat anga wandén, ‘Guné Romna néma duwat takis kwayéké yambak.’ Naandén. Wunga watake anga wandén, ‘Wuné néma du a rawutékwa. Wuné Got wan du Krai

wuné anana.’ Naandéka wa dé ménéké kure yaananén.” Naandarén.

³ Wunga wandaka Pailat Jisasét waatakundén, “Méné Judaséna néma du méné kapuk?” Naandéka Jisas wa wan, “Yi. Ménékét ména kapmang wa waménéngwa wunga.”

⁴ Naandéka Pailat Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, dele tékésén némaamba du dakwat anga wandén, “Ani du kapérandi musé nak yamba yandékwe wa. Wunga vékusékwutéka.”

⁵ Naandéka de némaanmba nyaarang naate anga wandarén, “Déku kundi Judiamba tékwa akwi du dakwat kwayéndéka kurkale yarékapuk yate waariyaké yandakwa. Taale Galilimba kundi kwayétake bulaa anga yaae nanat wunga kundi kwayéndékwa.” Naandarén.

Jisas Herotna ménimba téndén

⁶ Pailat wani kundi vékutake det anga waatakundén, “Ani du Galili du dé, yi?”

⁷ Wunga wandéka yi naandarén. Yi naandaka Pailat wa vékuséknén. Talimba Romna néma du wandéka Herot néma du téndén Galili distrikmba. Jisas Galili du wa. Yaténdéka Herot Jisasna néma du téndén. Wani sapak Herot waak Jerusalemmba wa yaréndén. Wunga vékuséktake Pailat wandéka Jisas Herotké kure yéNDARÉN.

⁸ Talimba Herot Jisaské kundi vékutake dé véké wa mawulé yaréndén. Ye késéperi baapmu Jisas vékapuk yaréndéka wani sapak dé déké kure yaandaka Herot dat véte mawulé tawulé wa yandén. Jisas talimba vékapuk yandén kulé

apanjémba nak déku ménimba yandu véké wa mawulé yate dusék yandén.

⁹ Yate Jisasét késéperi muséké waatakundén. Waatakundéka Jisas déku kundi nak yamba waambule wandékwe.

¹⁰ Yandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan waak wamba téte némaamba saték naate kapérandi kundi Jisaské wandarén Herorét.

¹¹ Wandaka Jisas Herotna kundi waambule wapakuk yandéka Herot déku waariyakwa dunyansale Jisasét waangite wasélékndarén. Dat “Gandédu” waate Herot dat waangite wasélékndén. Yate anga wandén, “Du dakwana néma du dé yéku laplap male wa saawundékwa.” Naatake wandéka paapu ye yéku laplap kéraae Jisasét saawutake dat waangiye waambule Pailatké dé kure yéndarén.

¹² Talimba Pailat Herorale maama yaténdén. Pailat Herotna yé kavérékte wandéka Jisas Herotké kure yéndarén sapak, Herot wani muséké dusék yate Pailarale naawi kure yékunmba yarémbérén.

Jisas takwemimba baangtakandaréngé wa Pailat watakandén

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jo 18:39-19:16)

¹³ Pailat wandéka de Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, Israelséna néma dunyan, némaamba du dakwa waak yaae jaawundarén.

¹⁴ Jaawundaka det wandén, “Guné ani du wunéké kure yaae anga wangunén, ‘Dé du

dakwana yéku mawulé yaavan kutndékwa. Dé asa kapérandi musé wa yandén.’ Naangunénga wuné guna ménimba téte dat ani muséké waatakuwutén. Waatakutake gunat anga wawutékwa. Dé wani wangunén kapérandi musé yamba yandékwe wa.

¹⁵ Herot waak wungat male wandékwa. Wunga wandéka wa dé waambule nanéké kure yaandarén. Ma véku. Kapérandi musé nak yamba yandékwe wa. Dat katik viyaandéknge nané.

¹⁶ Watakawutu wuna dunyan dat viyaandaru baka yékandékwa.” Naandén.

¹⁷ [Akwi kwaaré Pasovana kakému kandakwa sapak Romna néma du Pailat kalapusmba kwaan du nak watakandéka kalapus yaasékatake baka gwaande yéndén.]

¹⁸ Pailat wani kundi wandéka wamba tékésén du dakwa de akwi némaanmba nyaarangte anga waandarén, “Wani duwat viyaandéktake ma Barabasét waménu kalapus yaasékatake yaale baka yékandékwa.” Naandarén.

¹⁹ Talimba wani du Barabas Romna dunyanngé kalik yate Jerusalemmba tékwa du dakwat watakandéka Romna dunyansale waariyandarén. Nakapuk Barabas du nakét viyaandéknén. Wunga yandéka wa dé kalapusmba taakandaka kwaandén.

²⁰ Wamba tékésén du dakwa wunga waandaka Pailat Jisas baka yéndénngé mawulé yandén. Ye det nakapuk wandén, Jisas baka yéndénngé.

²¹ Wandéka de kalik yan. Yate némaamba waate anga wandarén, “Dé takwemimba ma baangtaka. Dé takwemimba ma baangtaka.”

²² Naandaka det nakapuk wandén, “Kamuké? Kamu kapérandi musé dé yak? Dat katik viyaandéknge nané. Kapérandi musé nak yamba yandékwe wa. Watakawutu wuna dunyan dat viyaae taakandaru yaale yékandékwa.” Naandén.

²³ Wunga wandéka de kalik yate némaamba waate wandarén, dé watakandu de Jisas takwemimba baangndarénngé. Wunga wate Pailatna kundi yamba vékundakwe.

²⁴ Yandaka Pailat deku kundimba vékwe wa wandarén pulak yandén.

²⁵ Ye wandéka wani mawulé yandarén du Barabas kalapus yaasékatake gwaande baka yéndén. Talimba Barabas Romna dunyanngé kalik ye du dakwat watakandéka Romna dunyansale waariyandarén. Nakapuk Barabas du nakét viyaandéknén. Wunga yandéka wa dé kalapusmba taakandaka kwaandén. Pailat Barabas baka yéndénngé watake wa Jisas takwemimba baangndarénngé watakandén.

Jisas takwemimba baangndarén

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jo 19:17-27)

²⁶ Romna waariyakwa dunyansé Jisas kure yéte véndarén Sairini du nak déku yé Saimon Jerusalemét wulaaké yaandéka. Vétake dé kulkiye Jisas baangtakandara takwemi yaate Jisasna kukmba yéndénngé wandarén. Wandaka yaate dele yéndén.

²⁷ Yéténdaka némaamba du dakwa wa Jisasna kukmba yétendarén. Yététe dakwa ras mawulé sémbéaraa yate déké géraandarén.

28 Géraandaka Jisas waalakwe det anga wandén, “Guné Jerusalemba yarékwa dakwa, guné wunéké géraaké yambak. Gunékét gunéké, guna nyambaléké waak ma géraangunu.

29 Kapérandi sapak yaandu du dakwa anga wakandakwa, ‘Ani kapérandi sapak dakwa deku nyambaléséké néma sémbéraa yandakwa. Sémbéraa yandakwanngé vékulakate nyaan kéraaké yapatikwa dakwa, nyaan kéraakapuk yan dakwa, nyambalé munyaa kwayékapuk yan dakwa, wani dakwa ani kapérandi sapak deku nyambalé yarékapuk yandaru mawulé tawulé yénga yandaru.’ Naakandakwa.

30 Wani kapérandi sapak du dakwa deké yaaké yakwa kapérandi muséké wup yate anga wakan-dakwa, ‘Némbu ma vaakére nanat tekéténdaru.’ Naakandakwa.

31 Wuné kapérandi musé nak yamba yawutékwe wa. De wunat ani kapérandi musé baka yate yénga pulak yaké daré, Jerusalemba yaréte kapérandi musé yakwa du dakwat? Det némaamba kapérandi musé wa yakandakwa.” Wani dakwat wunga wandén Jisas.

32 Waariyakwa dunyan kapérandi musé yan du vétik waak kure yéendarén. Bét Jisasale sékét viyaaké we kure yéendarén.

33 Kure ye Duna Maaka Apa waandakwa taalémbe saambakndarén. Saambake wamba Jisas takwemimba baangndarén. Yatake wani kapérandi musé yan du vétik waak takwemimba baangndarén. Nak du Jisasna yékutuwa sakumba baangtakandarén. Nak du déku akituwa sakumba baangtakandarén.

34 Jisas takwemimba baangtakandaka anga wandén, “Aapa, ani wunat yandakwa kapérandi muséké vékulakate méné det waambule yakataké yambak. De yamba vékusékdakwe wa yandakwa muséké.” Naandén Jisas. Jisas takwemimba baangtake de rate déku laplap muni waataké satu pulak pilai yandarén. Yandaka det taalékéran du wa déku laplap kéraan.

35 Yaténdaka du dakwa téte vésékdarén. Véténdaka Israelná néma dunyan Jisasét waangite wasélékte anga wandarén, “Dé du dakwat yékun yandén. Dé nanat yékunmba yandénngé Got wani wan du Kraís yarémunaae, wa dé dékét déku sépat déku kapmang yékun yakandékwa.”

36 Naandaka de waariyakwa dunyansé waak dat waangite wasélékte yaae dat nyéngi yakwa wain kulak kwayéndarén.

37 Kwayéte wandarén, “Méné Judaséna néma du témunaae ma ména kapmang ména sépat yékun yaménu.” Naandarén.

38 Jisas baangtakandarén wani takwemina waambumba anjoré anga viyaatakandarén: Ani du an Judaséna néma du a. Naatakandarén.

39 Jisasale takwemimba baangtakandarén du nak Jisasét waarute anga wandén, “Méné waménén, ‘Wuné gunat yékun yawuténgé Got wan du a.’ Waménén wani kundi sékérekmunandu, ma ména kapmang ména sépat yékun yate aana sépat waak yékun yaménu.”

40 Wunga wandéka Jisasale takwemimba baangtakandarén nak du wani kundi vékutake

dat waarute anga wandén, “Jisas kiyaana pulak méné kiyaaké yate Gorké wup yakapuk yate méné wani kapérandi kundi wo, yi?”

⁴¹ Kapérandi musé yaténngé aané viyaandaru wan yékun wa. Ani du kapérandi musé nak yamba yandékwe wa.”

⁴² Naandéka wandén, “Jisas, méné apamama ye du dakwaké néma du raké waambule yaate wunéké ma vékulakaménu.”

⁴³ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Bulaa ani nyaa méné wunale yéku taalémba rakaménéngwa. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas dat.

Jisas wa kiyaan

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jo 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Nyaa naawure kayéndéng téndéka akwi kékmaa gaan yan. Ye téndéka nyaa yamba ve wa. Kukmba nyaa tépatekwe daawuliké yaténdéka (3 klok) Gotna kundi bulndakwa néma gaamba wani lékitakandarén sémény laplap nyéndémba gérike aangé vétik yan.

⁴⁶ Yandéka Jisas némaanmba anga waandén, “Aapa wa, wuna kwaminyan ména taambamba a taakawutékwa.” Watake wunga kiyaandén.

⁴⁷ Kiyaandéka waariyakwa dunyanséna néma du vétake Gotna yé kavérékte wandén, “Ani du yéku musé male yan du a. Yi wan wanana wa.” Naandén.

⁴⁸ Wani musé véké yaae jaawuwe tékésén akwi du dakwa Jisas kiyaandéka vétake mawulé sémbéraa yate deku gaayét waambule yéendarén.

49 Yéndaka de wani Jisas vésékén dunyansé, dakwa ras waak de wunga apakmba pulak téte wani musé yandéka véndarén. Talimba Jisas Galili taakatake yéndéka de wani dakwasé wa dale sékét yéendarén.

*Jisasna pusaa matumba vaandarén
kwaawumba taakandarén
(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jo 19:38-42)*

50-51 Du nak yaréndén. Déku yé Josep wa. Judamba tékwa gaayé Arimatea du wa. Dé yéku musé yakwa du yaréte, Got néma du rate du dakwaké vérénda sapakngé wa kaavéréndén. Dé néma du téte talimba nak néma dunyansale jaawuwe rate Jisas viyaandéknge bulndarén kundi dele bulte dé yamba yi naandékwe wa.

52 Wani du ye Romna néma du Pailarét waatakundén Jisasna pusaa kéraamuké.

53 Waatakundéka yi naandéka ye Jisasna pusaa lepékwe kure gaaye waama laplapét saape kwaawumba taakandén. Wani kwaawu talimba Josep dékét déku jémbaa yakwa dunyansé wa matumba vaae wulaan. Talimba wani kwaawumba kiyaan duna pusaa nak yamba taakandakwe wa.

54 Garambu Josep Jisasna pusaa kwaawumba taakandén. Judana yaap yaré nyaa yaaké yandéka wa wunga yandén.

55 Galilimba Jisasale yaan dakwasé Josepna kukmba ye véndarén dé Jisasna pusaamba yéku yaama yakwa musé kurkapuk baka taakandéka. Taakandén taalé waak véndarén.

56 Vétake gaayét waambule ye pusaamba kurké watake yéku yaama yakwa musé

kéraatakandarén. Kéraae taakatake yaap yaré nyaa Moses wan apakundi wandékwa pulak wa yaap yaréandarén.

24

Jisas nakapuk taamale waarapndén (Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jo 20:1-10)

¹ Yaap yaré nyaa yéndéka Sande ganmbamba nyaa yaalaké yaténdéka wani dakwasé taakandarén yéku yaama yakwa musé kéraae kure yéandarén, Jisasna pusaa rémndarén taalat.

² Ye véndarén wani kwaawumba kétaaktépéandarén matu varémansati-takandaka randéka.

³ Vétake kwaawumba wulaae Néman Du Jisasna pusaaké vépatikndarén. Yamba re.

⁴ Yatake wani muséké wamba téte vékulaka vékulaka naaténdaka du vétik gaaye dele témbéréén. Bérku laplap wamatama ye kalkal naan.

⁵ Témbéréka de wup ye kwaati se saawi képmaat tindarén. Yandaka anga wambéréén, “Kamu yaké guné waaku kiyangambana taalémba taamale waarape kulé rakwa duké?”

⁶ Dé amba yamba re wa. Dé wa nakapuk taamale waarapén. Dé Galilimba yatéte gunat wani wandén kundiké ma vékulakangunék.

⁷ Dé anga wa wandén, ‘De Duna Nyaan wuné kwayékandakwa kapérandi musé yakwa dunyanét. Kwayéndaru wuné takwemimba baangtakandaru kiyaaawutu nyaa vétik yéndu

kupuk yambanmba nakapuk taamale waara-pkawutékwa.’ Wunga wandén kundiké ma vékulakangunu.” Naambéren.

⁸ Bérku kundi vékutake wani dakwasé Jisas talimba wandén kundiké vékulakandarén.

⁹ Vékulake pusaa rémndarén kwaawu taakatake nakapuk waambule yéendarén. Ye Jisasna dunyan tambavétik maanmba kaayék nakurak (11) det wani muséké wandarén. De Jisasna jémbaamba yaalan ras du dakwat waak wani muséké wandarén.

¹⁰ Wani kundi Jisasna dunyansat saapan dakwasé, wan Makdala taakwa Maria, Joana, nak Maria lé Jemsna aasa, ras dele sékét yaréendarén dakwa waak.

¹¹ Wani kundi saapéndaka vékutake de Jisasna dunyan wa wan, “Wa paapu wa yandakwa. Wa yaambumba kundi wa.” Naatake deku kundi yamba vékundakwe.

¹² [Yandaka Pita waarape pétépété yéndén Jisasna pusaa rémndarén kwaawut. Ye kwaatambe yaasole véndén pusaamba saaptakandarén laplap male randéka. Vétake waambule déku gaat yéte vékulaka vékulaka naayéndén wani muséké.]

*Jisasna du vétik Emeusét yéte Jisas vémbéren
(Mk 16:12-13)*

¹³ Wani nyaa talimba Jisasale yeyé yaayatan du vétik bét Emeusét yéndakwa yaambumba yémbéren. Du dakwa Jerusalem taakatake wani gaayét yéte kulémba pulak wa yékandakwa (11 kilomita pulak).

14 Bét yéte Jisas kiyaanngé saapélaakét yétémbéréén. Saapéte Jisaské dakwasé wan muséké waak saapé yémbéréén.

15 Saapélaakét yétémbéréka Jisas dékét déku kapmang yaae bérále yéténdén.

16 Yéténdéka dat véte yamba vésékmbérékwe.

17 Yambéréka bérét anga wandén, “Béné kamukééné bulaakét yu?” Wunga wandéka bét Jisas kiyaanngé vékulakate mawulé sémbéraa yatémbéréén.

18 Tété du nak déku yék Kliopas déku kundi waambule anga wandén, “Késpulak nakpulak gaayémba yaan némaamba du dakwa Jerusalemba bulaa rate wa vékusékdakwa wani yandarén muséké. Méné, nak gaayémba yaan du, méné nakurak méné ani nyaa Jerusalemba yandarén muséké vékusékgapuk yo kapuk?” Naandén.

19 Wani kundi wandéka Jisas bérét anga waatakundén, “Kamu daré yak?” Wunga waatakundéka bét yékéyaakmba tété dat wambéréén, “Nasaret du Jisasét wa wani musé yandarén. Dé Gotna yémba kundi kwayétan du nak wa. Dé Gotna ménimba, akwi du dakwana ménimba waak tété dé yéku apanjémba yate néma kundi waténdén.

20 Yaténdéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, nana néma dunyan waak dé kwayéndarén Romna duwat, dé viyaandékndaru kiyaandénngé. Kwayéndaka dé takwemimba baangndaka kiyaandén.

21 Talimba nana mawulémba anga wananén,

‘Wani du nané Israelsat kéraae yékun yakandékwa.’ Wunga warénanga dé wa viyaandékndarén. Wani muséké wa bulte ani muséké waak watékwa. Dékény Jisasét viyaandékndaka nyaa vétik yéndéka bulaa a nyaa kupuk yakwa.

²² Nak muséké waak bultékwa. Bulaa nanale Jisasna jémbaamba yaalan dakwa ras wan kundiké vatvat naananén. Ganmbamba déku pusaa rémndarén taalat yéendarén.

²³ Ye déku pusaa yamba véndakwe. Yatake waambule yaae nanat anga wandarén, ‘Nané ye Gotna kundi kure gaayakwa duwat vénanga anga wambéréén, “Dé wa nakapuk taamale waarapén.” Naambéréén.’

²⁴ Wani dakwasé yaae nanat wunga saapéndaka nana du ras yén, Jisasna pusaa rémndarén taalat. Ye wani dakwa saapan pulak véndarén. Ye vétake Jisas yamba véndakwe wa.” Naambéréén.

²⁵ Wani kundi wambéréka Jisas bérét anga wandén, “Béné yamba yékunmba vékulakambénéngwe wa. Béna mawulé yékunmba tékapuk yandéka wa béné Gotna yémba talimba kundi kwayétan dunyanna kundi ayélapkéri wa vékumbénéén.

²⁶ Wani dunyan anga wandarén, “Taale kapérandi musé Got wan du Kraiské yaandu kukmba dé néma du randu de déku yé kavérékngandakwa.’ Wunga wandén kundi béné yamba kurkale vékumbénéngwe wa.” Naandén.

²⁷ Wunga watake Moses déké viyaatakandén kundi, Gotna yémba kundi kwayétan akwi dun-

yan déké viyaatakandarén kundiké waak bérét wandén.

²⁸ Yambuyambu bulaakét ye bét yéké yén gaayémba saambakngé yatéendarén. Ye saambake Jisas nakapuk yékwate yandén.

²⁹ Yandéka dat wambérén, “Yémbak. Nyaa daawulindu gaan a yaké yakwa. Yandu méné aanale kwaaké ya.” Wunga wambéréka wulaae bérále randén.

³⁰ Rate kakému kaké yate bret kéraae Gorét anga wandén, “Yéku kakému a tiyaaménén nanat. Wan yékun wa.” Wunga watake bret bule bérét kwayéndén.

³¹ Kwayéndéka bét bari dé vésék naambérén. Vésékbéréka wamba yamba randékwe. Bét dé yamba vémbérékwe.

³² Yatake bérku kapmang bulte anga wambérén, “Aané yaambumba yaatéka Gotna nyéngaamba kwaakwa kundiké aanat wandéka, wa aana mawulé yékun yan. Yi wan wanana wa.” Naambérén.

³³ Wunga watake bari waarape Jerusalemét nakapuk waambule yémbérén. Ye vémbérén Jisasna dunyan tambavétik maanmba kaayék nakurak (11), déku jémbaamba gwaandan du dak-wale jaawuwe randaka.

³⁴ Vémbéréka bérét wandarén, “Nana Néman Du dé wa nakapuk taamale waarapén. Yi wan wanana wa. Taamale waarapndéka Saimon wa vén dé.”

³⁵ Wunga wandaka bét yaambumba yétebéréka Jisas bérké yaandénngé saapémbérén. Jisas bérále rate bret buléndéka

wani nyaa male dé vésékmberénnagé waak det wani kundi saapémberén.

*Jisas déku dunyanngé yaandéka véndarén
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jo 20:19-23)*

³⁶ Bét wani kundi watémbéréka dékét Jisas déku kapmang yaae deku nyéndémba téndén.

³⁷ Téndéka de vatvat naae wup yate deku mawulémba anga wandarén, “Wa gaamba dé.”

³⁸ Wunga wandaka det wandén, “Kamuké guné vatvat naau? Kamuké guné guna mawulémba vékulaka vékulaka naau?”

³⁹ Wuna maan taambat ma véngunu raaményét baangndarén katak. Véte guné véséknagé ya. A wuné a tékwa. Wunat ma kutte guné véké ya. Véte vésék-ngangunéngwa. Gaamba yamba wa. A wuné a tékwa. Gaamba de sépemaalé yamba kure téndakwe wa, wuné kure tékwa pulak. An wunat a véténgunéngwa.” Naandén.

⁴⁰ [Wunga watake déku maan taamba det wakwasnyéndén, raaményét baangndarén wani katak véndarénngé].

⁴¹ Jisasna dunyan dat vétake vékulaka vékulaka naandarén. Yate mawulé tawulé yate deku mawulémba anga wandarén, “Yénga véké? A kiyaae taamale waarapén du Jisas dé, kapuk kandé?” Wunga vékulakandaka det waatakundén, “Guné amba kakému ras guné taakak?”

⁴² Wunga waatakundéka tutakandaka ran gukwami dat kwayéndarén.

⁴³ Kwayéndaka kéraae kandéka véndarén.

⁴⁴ Wani kwaami katake det anga wandén, “Talimba wuné gunale yatéte gunat anga wa wawutén, ‘Talimba Moses kundi wunéké wandéka, Gotna yémba kundi kwayétan dunyan waak wunéké wa kundi kwayétendarén. Talimba gwaaré waatan dunyan de waak wunéké wa wandarén. Wandarén kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa. Wunéké viyaatakandarén kundi akwi sékérék-ngandékwa.’ Wunga wawutéka bulaa wani kundi wa sékérékén. Yi wan wanana wa.”

⁴⁵ Wunga wate deku mawulé kutélangndén, de Gotna nyéngaamba kwaakwa kundi yékunmba vékusék naandarénggé.

⁴⁶ Yate det anga wandén, “Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa: Got wan du Krai néma kaangél kure kiyaakandékwa. Kiyaae nyaa vétik yéndu kupuk yambanmba wa nakapuk taamale waarapkandékwa.

⁴⁷ Déku apu déku yémba ani kundi ma kwayéndaré akwi du dakwat: ‘Guné yangunén kapéremuséké kalik ye ma yaasékangunu. Yaasékangunu Got yangunén kapéremusé yasnýéputi-kandékwa.’ Wani kundi Jerusalemba tékwa du dakwat taale baasnýé ye kwayéte nak gaayémba tékwa du dakwa, kępmaana akwi taalémba tékwa du dakwat waak ma kwayéndaré.

⁴⁸ Guné wani musé akwi wa véngunén.

⁴⁹ Talimba wuna aapa anga wandén, ‘Sérémaa wuna Yaamambi gunat kwayékawutékwa. Yi wan wanana wa.’ Wunga wandénngé wuné wawutu wuna aapana Yaamambi guna mawulémba

wulaae rakandékwa. Taale Jerusalemmba ma kaavéréngunu déké. Kaavéréngunu Gotna Yaamambi anjorémba gaaye gunat mayé apa kwayéngu nak gaayét yékangunéngwa.” Naandén Jisas det.

*Got wandéka Jisas Gotna gaayét waaréndén
(Mk 16:19-20; Ap 1:9-12)*

⁵⁰ Jisas wunga watake de kure Jerusalem taakatake ayélap yépulak naae Betanimba saambakndarén. Saambake déku taamba kusoréte Gorét waatakundén, det yékun yandénggé.

⁵¹ Waatakutéte de yaasékandéka Got dé déku gaayét kure waaréndén.

⁵² Waaréndéka de mawulé tawulé yate waambule yéendarén Jerusalemét.

⁵³ Ye apapu Gotna kundi bulndakwa néma gaamba téte Gotna yé kavérék-téendarén.

Gotna Kundi
The New Testament in the Wosara-Kamu Dialect of
the Ambulas Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Ambulas (Wosera) long
Niugini

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Wosera) (Wosera-Kamu dialect of Ambulas)

Dialect: Wosera-Kamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not sell this work for a profit.

 You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

642fc614-c768-54bd-ae38-31184977f6f6